

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave Nautikk (NAB3030)

NAB3030-PRO-1-2021-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	10-03-2021 13:56	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	05-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F + Bestått)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
SIS-kode:	203 NAB3030 1 PRO-1 2021 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	224

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Rusmiddelbruk blant norske sjøoffiserstudenter
Antall ord *:	21894
Engelsk tittel *:	Drug use among Norwegian nautical officer students

Sett hake dersom ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *:
 ja
 Nei
Inneholder besvarelsen
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 4
Andre medlemmer i gruppen: 210, 202

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Rusmiddelbruk blant norske sjøoffiserstudenter

Drug use among Norwegian nautical officer students

Iver Botn

August Endresen

Jone Våga

Nautikk

HVL Haugesund

Veileder: Helle Oltedal

Innleveringsdato: 05.05.2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne bacheloroppgaven ble skrevet våren 2021 av tre nautikkstudenter ved Nautikk på Høgskulen på Vestlandet. Til sammen har vi 44 måneders fartstid fra IMR-fartøy, ferjer og lasteskip.

Problemstilling i oppgaven er «Hvilke holdninger og brukevaner har norske sjøoffiserstudenter til rusmidler?». Vi undersøker studentenes holdninger og brukervaner til rusmidler, og ser på hvordan utdanningsinstitusjonene kan drive forebyggende arbeid for å endre studentenes holdninger og bruk. Dette har vært et givende prosjekt som har vart fra høsten 2020 til våren 2021.

Vi ønsker å takke alle sjøoffiserstudenter som har tatt seg tid til å svare på spørreundersøkelsen vår, uten dem hadde ikke denne oppgaven vært mulig å gjennomføre. Vi ønsker å takke vår veileder Helle Oltedal for god hjelp under hele oppgave prosessen. Vi ønsker også å takke Hilde Sandhåland og Guro Persdotter Fjeld for gode og konstruktive tilbakemeldinger på utformingen av spørreundersøkelsen. Sjøfartsdirektoratet fortjener også en takk for at vi fikk innsyn i spørreundersøkelsen om maritim sikkerhet og at de har vært behjelpelige med å skaffe informasjon til oppgaven.

Til slutt ønsker vi å takke familie og venner som har lest korrektur på oppgaven.

Sammendrag

Oppgaven kartlegger brukervaner og holdninger til rusmidler blant sjøoffiserstudenter og undersøker hvordan utdanningsinstitusjonene kan arbeide forebyggende ved å påvirke studentenes holdninger til rusmidler. Dette har vi kartlagt gjennom problemstillingen «Hvilke holdninger og brukervaner har norske sjøoffiserstudenter til rusmidler?» med tidligere forskningsrapporter, samt vår egen undersøkelse. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til seks skoler på vestlandet hvor det var fire fagskoler og to utdanningslinjer som tilbydde en bachelor innenfor nautikk. Totalt var undersøkelsen tilgjengelig for 420 norske sjøoffiserstudenter. Vi fikk 102 svar som gir en svarprosent på 24.

Konklusjonen for oppgaven er at vi ser mange sjøoffiserstudenter har gode brukervaner og holdninger til rusmidler, men at det fremdeles er sjøoffiserstudenter som ikke har det. Dette gir oss klare indikasjoner på at det er forbedringspotensial hos utdanningsinstitusjonene. Vi kommer med konkrete tiltak utdanningsinstitusjonene kan bidra med for å forebygge. Det er å undervise og implementere rus og rusmiddelbruk i følgende tre emner: Sjørett, Helse miljø og sikkerhet (HMS) og Medisinsk behandling.

Summary

This thesis maps user habits and attitudes to drugs among nautical officer students and survey how the educational institutions by their influence can work to prevent the student's habits and attitudes to drugs. We have mapped this by our research question «What attitudes and user habits do Norwegian nautical students have towards drugs» with presenting former surveys, including our own survey. Our own survey was available for six schools in vestlandet, where there were four vocational education and two lines of education that offer a bachelor in nautical science. The survey was available for a total of 420 Norwegian nautical officer students. We received 102 answers.

The conclusion of this is that many students have good habits and attitudes toward drugs, but there are still some students that have the opposite. This gives us good indications that educational institutions have great potential for improvement. We suggest concrete measures for the educational institutions to improve their prevention. These measures are to inform and implement drugs and drug use in the following three topics: Maritime law, Health, Safety and Environment and Medical treatment.

Innholdsfortegnelse

Forord	ii
Sammendrag	iii
Summary	iii
Innholdsfortegnelse	iv
Figuroversikt	v
Tabelloversikt	vi
1. Innledning	1
1.1 Mål og problemstilling	2
1.2 Definisjoner og sentrale begrep	2
1.3 Avgrensning	4
1.4 Oppbygging av oppgaven	4
2. Studenttilværelsen og forebyggende arbeid	5
3. Lovverk	10
4. Tidligere forskning på holdninger og bruk av rusmidler	11
4.1 Forskning på studentens holdninger og brukervaner	11
4.1.1 Hvor mye og hvor ofte drikker studentene?	11
4.1.2 Fravær, skader og ulykker i forbindelse med alkohol	12
4.1.3 Studentenes bruk av illegale rusmidler	13
4.1.4 Studentenes holdninger til rusmidler	14
4.2 Forskning på sjøarbeidstakerne holdninger og brukervaner	14
4.3 Oppsummering av hovedfunnene	15
5. Metode	16
5.1 Begrunnelse av metodevalg	16
5.2 Populasjon	17
5.3 Utforming av spørreundersøkelsen	17
5.4 Pilottesting av spørreundersøkelsen	19
5.5 Anonymisering av spørreundersøkelsen og tilsvarende data	19
5.6 Validitets- og reliabilitetsproblemer	20
6. Resultater	21
6.1 Alkoholfunn	22
6.2 Illegale rusmidler	25
6.3 Arbeidsliv	27
6.4 Utdanning og holdninger	31
6.5 Risikoforståelse	35

7.0 Drøfting	38
7.1 <i>Holdninger</i>	40
7.2 <i>Er bruken av rusmidler hos sjøoffiserstudentene et reelt problem?</i>	43
8. Konklusjon	45
Litteratur	46
Vedlegg 1 - Resultater	49
Vedlegg 2 – Spørreundersøkelsen	85
Holdninger og bruk av rusmidler blant norske sjøoffiserstudenter	85
Vedlegg 3 - Spørreundersøkelse om maritim sikkerhet 2021	94

Figuroversikt

Figur 1 Forebyggende tiltak i utdanningssituasjonen (basert på James Reasons modell, barriereprinsippet) 7

Figur 2 Forebyggende tiltak i organisasjonssituasjonen (basert på James Reasons "Swiss cheese model")..... 7

Tabelloversikt

Tabell 1 Bakgrunnsdata/demografiske data.....	21
Tabell 2 Hvor ofte drikker sjøoffiserstudentene alkohol?	22
Tabell 3 Hvor ofte drikker sjøoffiserstudentene seg tydelig beruset?	22
Tabell 4 Skader i forbindelse med alkohol	23
Tabell 5 Fravær fra skolen på grunn av rusmiddelbruk.....	23
Tabell 6 Møtt med bakrus på skolen.....	24
Tabell 7 Mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus	24
Tabell 8 Bruk av rusmidler for å prestere på skolen.....	25
Tabell 9 Illegale rusmidler	25
Tabell 10 Utprøvde illegale rusmidler blant sjøoffiserstudentene.....	26
Tabell 11 Bruk av illegale rusmidler	26
Tabell 12 Møtt med bakrus på jobb	27
Tabell 13 Mindre effektiv på jobb på grunn av bakrus.....	28
Tabell 14 Bruk av rusmidler i arbeidstiden.....	28
Tabell 15 Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord på skip.....	29
Tabell 16 Sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord	29
Tabell 17 Sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord	30
Tabell 18 Blitt rus-testet om bord	30
Tabell 19 Hvor ofte burde rus-testing forekomme?.....	31
Tabell 20 Er utdanningsinstitusjonene tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen?	31
Tabell 21 Er utdanningsinstitusjonene tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng? ..	32
Tabell 22 Legges det nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler i utdanningen?	32
Tabell 23 Økt fokus på holdninger til bruken av rusmidler i utdanningen	32
Tabell 24 Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem	33
Tabell 25 Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse	33
Tabell 26 Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.....	33
Tabell 27 Nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.....	34
Tabell 28 Nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai	34
Tabell 29 Risikoforståelse, nødsituasjoner	35
Tabell 30 Risikoforståelse, navigasjon	35
Tabell 31 Risikoforståelse, laste og losse operasjoner.....	36
Tabell 32 Risikoforståelse, dekkarbeid	36
Tabell 33 Risikoforståelse, maskin operasjoner	37
Tabell 34 Risikoforståelse av å ha ruspåvirket kollega om bord.....	37

1. Innledning

Det japanske bulkskipet MV Wakashio grunnstøtte utenfor sørøst-kysten av Mauritius 25. juli 2020.

Grunnstøtingen førte til at omtrent 1000 tonn olje lakk ut i havet og gjorde skade på det maritime miljøet (International maritime organization (IMO), 2020). Hendelsen er fremdeles under granskning, men det har blitt stilt spørsmål ved kapteinens ansvar. Det ble arrangert en bursdagsfest på fartøyet, og kapteinen om bord var påvirket av alkohol da skipet grunnstøtte (Chambers, 2021). Det var ikke kapteinen som navigerte skipet, men han hadde beordret overstyrmannen til å avvike fra den planlagte ruten for å få telefonsignal fra land. Det er sett på en rekke andre årsaker i forbindelse med hendelsen, men alkoholbruken blir sett på som en av årsakene til hendelsen. Selv om det ikke var kapteinen som navigerte er han likevel ansvarlig for navigeringen.

ILO (International Labour Organization) legger særlig vekt på rusmidler i den maritime industrien. De har en egen håndbok der de beskriver rusmisbruket i den maritime industrien og kommer med forebyggende tiltak mot dette. Her viser de blant annet til en studie som ble gjennomført i USA. Dette studiet var riktig nok på flypiloter, men det er ingen grunn til å tro at disse funnene ikke også gjelder sjøfolk. I studien gjennomførte piloter rutinemessige oppgaver i en simulator tre ganger. Første gang var pilotene edru. Andre gang hadde pilotene en alkoholkonsentrasjon i blodet som tilsvarte 1,0 promille. Tredje og siste gang var 14 timer senere slik at pilotene ikke lenger hadde alkohol i blodet. Under første test var det 10% av pilotene som utførte oppgavene feil. Andre test var det 89% som utførte oppgavene feil. På tredje og siste test var det 68% av pilotene som ikke greide å gjennomføre rutinemessige oppgaver riktig (International Labour Organization, 1996, s.3). Studien viser tydelig at alkohol drikking øker faren for at en ulykke kan oppstå. Dette gjelder både når en har alkohol i blodet og dagen etter alkoholen har blitt drukket, altså når en er bakfull.

Gunvor G. Rønnevik er senioringeniør og jobber i seksjon for risikostyring og analyse i Sjøfartsdirektoratet. Hun påpekte i en epost at fra 2000 til 2010 var det 22 ulykker som var knyttet til bruk av alkohol på skip i næring i norske farvann og at det fra 2011 til 2019 var fire ulykker knyttet til samme årsaksforhold (personlig kommunikasjon, 27.oktober 2020). Vi fikk også konstatert at det var sannsynlighet for mørketall innenfor rusmiddelrelaterte ulykker da Sjøfartsdirektoratet ikke hadde noen konkret statistikk for disse hendelsene. Sjøfartsdirektoratet valgte å inkludere spørsmål om rusmidler i sin undersøkelse angående maritim sikkerhet som ble gjennomført våren 2021. Dette ble for oss en indikasjon på at dette var noe som også var av deres interesse.

Når vi leser om slike hendelser og studier dukker det opp flere spørsmål. Hvilke andre tiltak kunne vært iverksatt for å forhindre flere slike ulykker? Burde det undervises i problematikken rundt rusmisbruk allerede i maritim grunnutdanning? Tar utdanningsinstitusjonene denne problematikken på alvor?

1.1 Mål og problemstilling

Bruk av rusmidler i forbindelse med arbeid er et risikodrivende element. I denne oppgaven vil vi kartlegge hvilke holdninger og brukervaner norsk sjøoffiserstudenter har til bruken av rusmidler. I tillegg vil vi se på hvordan utdanningsinstitusjonene kan arbeide forebyggende ved å påvirke studentenes holdninger til rusmidler. Dette har ført frem til problemstillingen: «*Hvilke holdninger og brukervaner har norske sjøoffiserstudenter til rusmidler?*».

1.2 Definisjoner og sentrale begrep

På grunn av problemstillingen «Hvilke holdninger og brukervaner har norske sjøoffiserstudenter til rusmidler?» ser vi det som en nødvendighet å definere begrepene holdning, bruk, rusmidler, alkohol, bakrus og illegale rusmidler.

Holdning

«Holdning er i sosialpsykologien en betegnelse for en tendens til å tenke, føle og handle positivt eller negativt overfor noe, som bestemte objekter, mennesker, ideer, verdier med mer» (Svartdal, SNL 2020, A). Som Svartdal sier, kan en se holdning på to forskjellige måter. Negativ holdning og positiv holdning. Hvilken av disse to holdningene en har til rusmidler avgjør hvordan en velger å forholde seg til objektet og bruken av dette. En holdning kan være basert på forskjellige ting, f.eks. kan en holdning være basert på egne erfaringer og kunnskap, men ofte oppstår holdninger i kontakt med familie og venner hvor en blir påvirket uten å være bevisst på det (Svartdal, SNL 2020 A). Dette vil si at en familie eller en vennekrets innad i gruppen har veldig mange av de samme holdningene til rusmidler, noe som gjør det utfordrende for et individ å endre holdning om ikke venner eller familie gjør det.

Bruk

«Bruk er det å bruke; et forbruk, en vane eller en skikk (Gundersen, SNL 2020, B)». Her dreier det seg om faktisk bruk, hva en fysisk bruker. Holdning og bruk har ofte sammenheng, og er avhengig av om en har en positiv eller negativ holdning til det en eventuelt skal bruke. Har en person en positiv holdning vil det være naturlig å bruke mer og hyppigere. Det samme vil gjelde i motsatt tilfelle, om en har en negativ holdning til bruken, da vil bruken være mindre og sjeldnere.

Rusmidler

«Rusmidler er stoffer som gir opplevelser av rus, samt forskjellige andre symptomer og tegn på for eksempel stimulering av sentralnervesystemet» (Dietrichs & Mørland, 2021, 15. mars, A).

Alkohol

Alkoholholdig drikke inneholder etanol som gir omfattende virkninger i hjernen, det er faktisk mer omfattende virkninger ved etanolbruk enn noe annet rusmiddel. Allerede med under 0,5 promille kan man oppleve redusert styring av følelser og atferd. Med 0,5 promille og oppover kan man oppleve konsentrasjonsvekkelse, redusert dømmekraft, sviktende selvkontroll og økt impulsivitet. Med rundt 1,5 promille kan man oppleve hukommelsestap, tretthet og sløvheter, samt nedsatt hørselskarphet og høreevne (Mørland & Waal, 2016, s.114-115).

Bakrus

Dagen etter inntak av alkohol opplever mange bakrus. De vanligste bakrussymptomene er hodepine, uvel-følelse og kvalme, men det er rapportert over 50 forskjellige former for bakrussymptomer. To vanlige negative virkninger av bakrus er redusert reaksjonstid og oppmerksomhet. Andre symptomer som kan forekomme ved bakrus er angst og depresjon. I noen eksperimentelle studier ble det funnet at bakrus reduserer prestasjonsnivå tilsvarende en blodpromille på 0,8 eller høyere (Mckinney & Medarb, referert i Mørland & Waal, 2016, s.116).

Illegale rusmidler

Hva som betegnes som illegale rusmidler kan være forskjellig fra land til land. «I Norge brukes det som regel om alle ulovlige og reseptbelagte rusgivende substanser, [...] Hvilke rusmidler som er illegale reguleres gjennom Statens legemiddelverks narkotikaliste» (Spilhaug, 2021, 23. april, B). Eksempler på illegale rusmidler kan være cannabis, hasj, kokain, amfetamin, metamfetamin og anabole steroider. Et illegalt rusmiddel kan også være medisiner hvis det forekommer misbruk eller ikke er forskrevet av en lege.

For å få en bedre forståelse av hvordan kroppen og hjernen reagerer på illegale rusmidler må vi se kort på hjernens funksjon. Mørland & Waal skriver:

Hjernens funksjon kan meget grovt inndeles i tre systemer: et mottakersystem for signaler fra alle våre sansorganer, et kontrollsystem som vurderer og styrer hvordan vi responderer, og et responssystem som omfatter endret motorikk og atferd, endret aktivitet i det autonome nervesystemet (Mørland & Waal, s. 27).

Det vil si at om kropp og hjerne skal fungere optimalt, så er en avhengig av at alle disse tre systemene i hjernen fungerer. Problemet med illegale rusmidler er at «hjernens mottaker-, kontroll- og responssystemer alle [kan] påvirkes av rusmidler» (Mørland & Waal, 2016, s. 26). Dette vil si at illegale rusmidler ikke bare kan sette ett av disse systemene ut av spill, men alle tre. Om ikke disse tre systemene fungerer slik de skal, så kommuniserer ikke kropp og hjerne slik de skal. Dette gir økt risiko for ulykker og skader på seg selv og andre.

1.3 Avgrensning

Vi har valgt å avgrense oppgaven vår til kun å ta for seg norske sjøoffiserstudenter ved høyere utdanning og fagskoler i Norge. Dette dreier seg kun om sjøoffiserstudenter til dekk- og maskinoffiser.

Spørreundersøkelsen ble sendt ut til skoler på vestlandet. Der vi skriver om alkohol og illegale rusmidler, fokuserer vi på konsekvensene av enkeltinntak av rusmidlene. Vi velger å se bort fra de langvarige konsekvensene. Vi vil avgrense oppgaven til å behandle to kategorier rusmidler: alkohol (vin, øl, brennevin) og illegale rusmidler (cannabis, ecstasy, kokain m.m.). Rusmidler som snus og røyk blir ikke regnet med i denne oppgaven. Med drikking mener vi alt inntak av alkohol, uavhengig mengde.

1.4 Oppbygging av oppgaven

Oppgaven er delt inn i åtte hovedkapitler. Innledningen starter med et innblikk i oppgaven. Andre kapittel vil vi legge vekt på at studenttilværelsen er en annen enn jobbtilværelsen, og vi forklarer hvordan vi har tilpasset James Reason sin barriereteori inn mot vår problemstilling. I tredje kapittel presenterer vi lovverket som er realiteten når studentene kommer ut i arbeidslivet. Fjerde kapittel består av tidligere forskning og relevant teori for problemstillingen. Femte kapittel består av metodevalg, hvilke fordeler og ulemper denne metoden fører med seg. I kapittel seks presenterer vi resultatene fra vår spørreundersøkelse etterfulgt av kapittel syv hvor vi sammenligner og drøfter med tidligere forskning. Disse kapitlene gir oss grunnlaget for å trekke en konklusjon som blir presentert i siste kapittel.

2. Studenttilværelsen og forebyggende arbeid

Studenttilværelsen er en annen enn jobbtilværelsen, og i studenttilværelsen drikker og fester man gjerne mer enn ellers i livet. Holdninger til bruk av rusmidler opparbeidet i løpet av studiehverdagen er viktig: utdanning av sjøoffiserer er en lederutdanning og hvilket syn og vaner de har mht. rusmidler kan være avgjørende for sikkerheten om bord. Dårlige holdninger og brukervaner til dette i studenttilværelsen kan det være vanskeligere å endre på når en etterpå skal ut i en jobbtilværelse. På grunn av dette skal vi se på om forebygging av dårlige holdninger og brukervaner til rusmidler bør få større plass allerede i utdanningsløpet til sjøoffiserstudentene.

Studenttilværelsen starter for de fleste med en fadderuke som innebærer en eller to uker med omtrent daglige arrangementer hvor alkohol har en sentral plass. Det er selvsagt ikke alle som er med på dette, men det sier litt om hva som treffer en når studietiden begynner. Det blir mer fest og rusmidler enn skole. Mange får også en helt ny hverdag når de flytter hjemmefra til studentboliger og kollektiv, der de har friere tøyler enn de har vokst opp med. Allerede fra starten av studietiden får mange en ny livsstil og endrede holdninger. Rusmidler i studietiden er sterkt knyttet til sosiale sammenhenger og i studentmiljøene er det anledninger til å feste ofte. For mange kan studentlivsstilen innebære hyppig bruk av rusmidler og føre til brukervaner som kan være vanskelige å endre når studietiden er ferdig.

Egen alkohol drikking kan gi flere negative konsekvenser som skader og ulykker. Andres drikking gjør også at mange studenter blir skadet og at det oppstår forskjellige typer ubehagelige opplevelser (Tefre, Amundsen, Nordlund & Lund, 2007, s. 58). Studenter som gruppe drikker mer alkohol enn resten av befolkningen. Dette kan komme av at folk får mer frihet når de flytter vekk fra foreldrene og deres kontroll. Det kommer også mer frihet med at studenter ofte er frie fra forpliktelser som ikke kommer før på et senere punkt i livet, som for eksempel heltidsjobber og familieliv. Studentboliger og kollektiv gir ofte anledninger til å feste i hverdagen og for eksempel når eksamen er unnagjort eller en fotballkamp gikk bra (Tefre et al. 2007, s 45). På grunn av at mange av studentene reiser til hjemstedet sitt i helgene blir ofte arrangementene satt opp på vanlige ukedager. Dette kan føre til at de drikker i ukedagene, så vel som i helgene. Mange studenter har ikke obligatoriske fag hver dag, som kan gjøre det lettere å skulke forelesninger dagen derpå (Tefre et al. 2007, s 89).

«Midten av 20-årene er en alder hvor mange er ferdig med utdanning. Når de unge begynner i jobb får livet andre ytre rammer og forventninger som ikke alltid er like forenlig med et høyt alkoholkonsum.» (Horverak & Bye, referert i Tefre, Amundsen, Nordlund & Lund, 2007, s. 44). Mange vil sannsynligvis klare å redusere sitt forbruk når arbeidslivet og familielivet begynner, men noen kan få problemer med å redusere sitt forbruk av rusmidler etter studietiden. Etter flere år nesten uten forpliktelser og med rusmidler opptil flere dager i uken

kan det bli vanskelig for noen å omstille seg til en hverdag der en skal prestere på jobb og i andre viktige situasjoner. Noen studenter vil kunne ta med seg tidligere holdninger fra studietiden inn i arbeidslivet.

For å hindre en uønsket rusutvikling kan forebygging blant sjøoffiserstudenter under utdanning være sentralt for å bedre deres holdninger og brukervaner. I problemstillingen vår har vi lagt vekt på om det kan være behov for å forebygge bruken av rusmidler for å øke sikkerheten når sjøoffiserstudentene skal ut i arbeidslivet. Ved å forebygge under utdanningsløpet kan dette være med på å fungere som en ekstra barriere mot bruken av rusmidler.

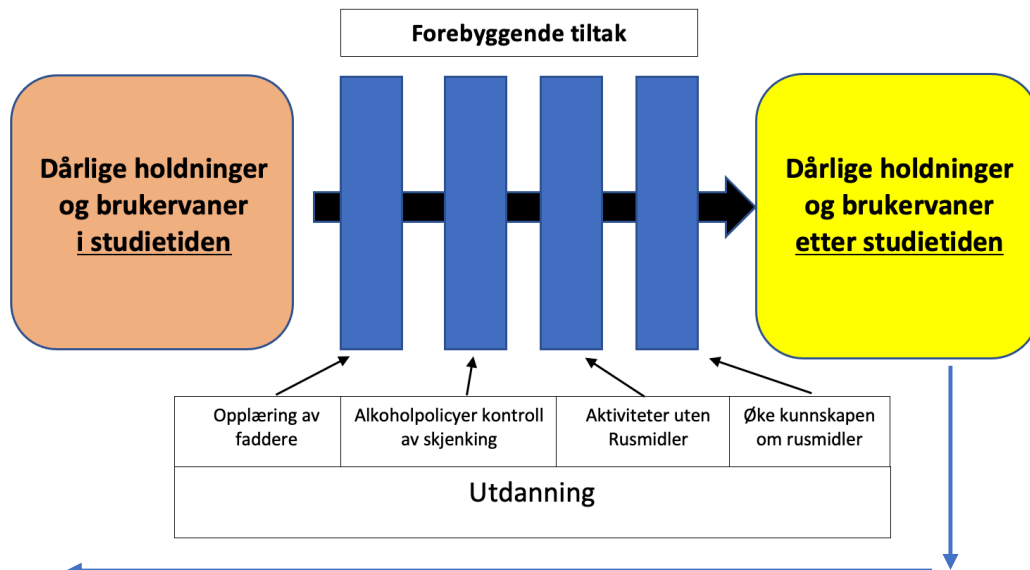
Forebygging kan defineres som teknikk eller tiltak som forsøker å eliminere eller å begrense en uønsket utvikling (Schancke, 2005). Under forebygging har vi valgt å anvende teori om sikkerhetsbarrierer utviklet av James Reason for å kunne beskrive det forebyggende arbeidet. Teorien ligger tett opp mot forebyggende tiltak hvor mange av de samme momentene går igjen.

Reason beskriver barrierer som et tiltak som er implementert eller iverksatt for å minske sannsynligheten for og/eller begrense konsekvensene av en ulykke (Reason, 1997, s.7). En kan med dette tenke seg at forebyggingen skjer gjennom utdanningen og sikkerhetsbarrierene først blir gjeldende når en kommer ut i en organisasjon. For å kunne tilpasse teorien om sikkerhetsbarrierer vil vi videre i denne oppgaven kalle sikkerhetsbarrierer for forebyggende tiltak i utdanningssituasjonen. Dette blir gjort da forebygging i utdanningen er det sentrale i denne oppgaven.

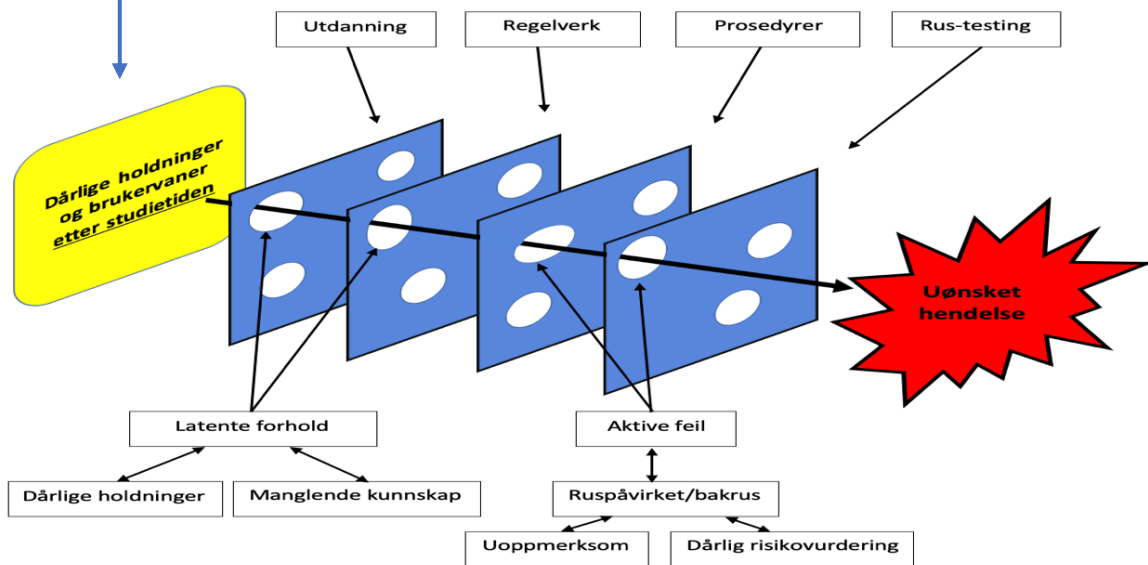
Når det kommer til forebygging blant studenter påpekes det likevel i SHoT undersøkelsen fra 2014 at «Som gruppe vet vi at studentene drikker mer enn andre i en periode. For de fleste er dette imidlertid en forbigående atferd» (Nedregård & Olsen, 2014, s.97). Målet med forebygging bør ikke være å forhindre studentene å bruke rusmidler, men å øke kunnskapen deres om hvilke konsekvenser dette kan ha etter studietiden.

For å skape en forståelse av utdanningssituasjonen og arbeidslivet vil vi anvende to figurer. Den første figuren vil vise utdanningssituasjonen og den andre vil vise organisasjonssituasjonen. Figurene blir presentert på neste side. Vi vil først se nærmere på utdanningssituasjonen før vi ser nærmere på organisasjonssituasjonen.

Figur 1 Forebyggende tiltak i utdannings situasjonen (basert på James Reasons modell, barriereprinsippet)

Figur 2 Forebyggende tiltak i organisasjonssituasjonen (basert på James Reasons "Swiss cheese model")

Figur 1 ovenfor viser sammenhengen mellom dårlige holdninger og brukervaner i studietiden, forebyggende tiltak og faren for dårlige holdninger og brukervaner etter studietiden. Ved at en benytter seg av de ulike forebyggende tiltakene kan dette være med på å forhindre denne uønskede utviklingen. De forebyggende elementene som er benyttet i figur 1 tar utgangspunkt i utprøvde tiltak som har vært benyttet for å begrense overdreven bruk av rusmidler blant studenter. Tiltakene som har vist seg mest effektive er opplæring av faddere, utarbeide gode alkoholpolicyer med tydelige retningslinjer, kontroll på alkoholskjenking og aktiviteter uten rusmidler (Svendsen, 2013, s.6).

Det siste forebyggende tiltaket som handler om å øke kunnskapen om rusmidler blant studenter er et tiltak som var lite utprøvd, men noe som ble lagt vekt på i rapporten *Forebygging, fyll og felleskap* fra FHI i 2016.

Hovedsakelig var dette en evalueringsrapport av Helsedirektoratets satsing på rusmiddelforebygging blant studenter fra 2007-2016, men viste tydelige sentrale punkter om hvordan forebyggingen burde foregå. I 2013 kom prosjektledere fra Bergen, Trondheim og Åkan sammen frem til en felles handlingsplan hvor to mål var svært sentrale. Den første var å øke kunnskapen om alkohol og alkoholkultur blant studenter, studentorganisasjoner og studentrådgivere, og den andre var rusforebyggende arbeid i regi av lærestedene, studentsamskipnadene og studentorganisasjoner (Buvik, Baklien & Wigenstad, 2016, s.31).

Målene er store og det sies ingenting konkret om hvordan det skal gjøres, men det tas utgangspunkt i at det skal gjøres i nærmiljøet hvor en studerer. Dette er også i henhold til Regjeringens mål hvor de legger vekt på at det viktigste forebyggende arbeidet skjer i nærmiljøet (Regjeringen, 2020).

Ved å sette inn et nytt forebyggende tiltak hvor man legger vekt på å øke kunnskapen om rusmidler blant studentene gjennom lærestedet eller i utdanningen kan dette være med på å påvirke både holdningene og brukervanene til studentene. Hvis man legger vekt på å øke kunnskapen om rusmidler i utdanningen gjennom holdningsskapende aktiviteter, kjennskap til hvordan rusmidlene påvirker kroppen og viser hvilken risiko det kan innebære å bruke rusmidler i arbeidslivet, vil dette påvirke og mest sannsynlig ha en positiv effekt på sjøoffiserstudentene.

Barriereteorien skiller hovedsakelig mellom myke og harde barrierer hvor de harde er fysiske sikkerhetsinnretninger som for eksempel alkolås og alkometer. De myke kan defineres som en kombinasjon av menneske og papir (Reason,1997, s.8). De myke barrierene omhandler da regelverk, prosedyrer og utdanning i vårt tilfelle. Det er likevel her det forebyggende arbeidet kommer inn for å forhindre at sjøoffiserstudentene drar med seg dårlige holdninger og brukervaner.

For at de myke barrierene skal fungere kreves det likevel god kvalitet på et slik tiltak i utdanningen hvor det kan oppstå troverdighetsproblemer hvis sjøoffiserstudentene anser det som utdatert eller lite relevant. Dette kan føre til at forebyggingen virker mot sin hensikt og dermed vil en få et latent forhold der de dårlige holdningene til rusmidler blir med inn i arbeidslivet.

Reason sier at det finnes to ulike former for feilhandlinger under et barrieresystem hvor en kan dele dem grovt inn i aktive feil og latente forhold. Aktive feil kan defineres som usikre handlinger som kan knyttes direkte opp mot en ulykke og latent forhold blir definert som medvirkende faktorer til en ulykke (Reason,1997, s.10). Her er det de latente forholdene som blir viktige å forebygge i utdanningen da målet blir å forhindre at en tar med seg dårlige holdninger videre og begynner å tenke over konsekvensene dette kan bringe med seg.

De latente forholdene representerer svakheter i det organisatoriske systemet som ofte ikke er en direkte årsak til ulykker, men medvirkende. Dette kan være manglende rustesting av sjøarbeidstakere, uklare prosedyrer, systematisk brudd av rusrelaterte prosedyrer i form av stille avvik og lignende. Feilhandlingene som kan føre til en ulykke blir mer aktuelt når en kommer ut i en organisasjon og blir dermed kun en liten del av forebyggingen i studenttiden.

Figur 2 spiller videre på forebygging i utdanningen hvor de dårlige holdningene og brukervanene av rusmidler har blitt med inn i arbeidslivet. Figuren viser hvordan ulike feilhandlinger knyttet opp mot de ulike barrierene kan føre til en uønsket hendelse i en organisasjon. Som nevnt under utdanningssituasjonen kan forebygging av de latente forholdene være med på å forhindre en uønsket utvikling når man kommer ut i en organisasjon da holdninger kan påvirke handlingene til en person.

Vi tar for oss et scenario relatert til figur 2 og ser på en sjøoffiserstudent som har blitt styrmann. Styrmannen har tatt med seg dårlige holdninger fra studietiden inn i arbeidslivet og tenker ikke over konsekvensene dette kan ha for arbeidet om bord. Kvelden før har skipet vært i havn og styrmannen har vært i land på pub og drukket alkohol med mannskapet. Neste dag får skipet et oppdrag som krever tidligere avgang. Styrmannen tar ikke en promillekontroll i frykt for at denne skal slå ut. Styrmannen går på vakt da han ikke anser at han dagen før har drukket alkohol som et problem. Under vakten er styrmannen uoppmerksom og glemmer å endre kurs i tide, noe som fører til en grunnstøting. Dette scenarioet viser hvordan en uønsket hendelse kan oppstå dersom de rette forholdene er til stede. Scenarioet viser også at en person med dårlige holdninger eller brukervaner er en for mye. Dette er også vårt utgangspunkt videre i denne oppgaven.

I en maritim organisasjon er rusmiddelbarrierene regelverk, rederiets prosedyrer og rustesting. Hvis en også hadde lagt mer vekt på utdanningen kunne dette fungert som en ekstra barriere og gitt et bedre forsvar i dybden. Det ville krevd overvåkning og oppdatering av barrieren for å opprettholde forsvarsstrategien (Rossnes, et al., 2010, s.126). Ved å legge mer vekt på farene forbundet med rusmidler i den nautiske utdanningen kan dette føre til bedre holdninger og forhåpentligvis føre til at færre personer bruker rusmidler i arbeidslivet. Selv om det er snakk om et fåtall som vil dra med seg dårlige holdninger kan forebyggingen føre til en økt sikkerhet i den maritime næringen.

3. Lovverk

Lovverket under sjøloven har følgende lovbestemmelser som omhandler pliktmessig avhold og alkoholtest, utåndingsprøve og blodprøve for skip i næring. Disse må presenteres for å få en forståelse av hvilke regler som gjelder når studentene er ferdig utdannet og skal seile til sjøs.

§144 Pliktmessig avhold

Den som fører

1. skip som har en største lengde på 15 meter eller mer og som brukes i næring, eller
2. en småbåt som omfattes av forbudet i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 33 første ledd og som brukes til passasjertransport i næring, må i tjenestetiden ikke nyte alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel (Sjøloven, 1991, §144).

Videre sier lovbestemmelse §144 at denne bestemmelsen omhandler alle andre som utfører eller forsøker å utføre tjeneste om bord som har vesentlig betydning for sikkerheten til sjøs. Pliktmessig avhold gir også forbud mot å drikke åtte timer før en skal på vakt (Sjøloven, 1991, §144).

§145 Alkotest, utåndingsprøve, blodprøve

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) av en person

1. som det er grunn til å tro at har overtrådt bestemmelsene i §§ 143 og 144;
2. som med eller uten egen skyld er innblandet i en ulykke;
3. når det blir krevd som ledd i kontroll av skipstrafikken (Sjøloven, 1991, §145).

Videre sier lovbestemmelse §145 at om resultatet av en alkotest gir grunn til å tro at det er forekommet brudd på §143 og/eller §144 kan en bli fremstilt for utåndingsprøve, blodprøve og klinisk legeundersøkelse.

Utåndingsprøve og blodprøve blir gjennomført for å fastslå påvirkningen. Utåndingsprøve er en undersøkelse som kan vise om en person har alkohol i blodet og blir gjennomført av politiet, mens blodprøve kan tas av lege, sykepleier eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse blir gjennomført når det er mistanke om at en er påvirket av andre stoffer enn alkohol. Ved brudd på de nevnte paragrafene kan dette straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år (Sjøloven, 1991, §145).

4. Tidligere forskning på holdninger og bruk av rusmidler

I dette kapittelet skal vi presentere tidligere forskning for å kunne kartlegge holdningene og brukervanene av rusmidler til studentene og sjøarbeidstakerne. Kartleggingen er nødvendig for å kunne vurdere om forebygging er nødvendig.

4.1 Forskning på studentens holdninger og brukervaner

Forskningen vi skal presentere viser studentens holdninger og brukervaner av rusmidler og er i hovedsak fra to undersøkelser gjennomført av SIRUS (Statens institutt for rusmiddelforskning) og SHoT (Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse). Vi vil også presentere et forskningsresultat fra Norsk studentorganisasjon (NSO) og Universitas som ble gjennomført i 2019. SIRUS sin undersøkelse ble gjennomført i 2007 og SHoT sin undersøkelse ble gjennomført i 2018. SIRUS bruker sin tidligere undersøkelse som ble gjennomført i 1997 som utgangspunkt. SHoT sin undersøkelse bygger videre på deres tidligere undersøkelser som ble gjennomført i 2010 og 2014.

Bakgrunnen for utvalget til SIRUS ble basert på det samme som undersøkelsen i 1997 for å kunne sammenligne. Utvalget består av studenter som var av årskull fra 1970 eller yngre som hadde betalt semesteravgift på tre semester. Utenlandske studenter ble utelatt for å forhindre misforståelser på grunn av språk. Til slutt stod en igjen med en målgruppe på 13 070. Av disse 13 070 ble 3000 tilfeldige studenter trukket ut som skulle være representative med hensyn til kjønn og alder (Tefre, et al., 2007 s.15). SIRUS sin undersøkelse undersøker kun studenter ved universitet i Oslo og er ikke representativ for hele landet, noe som må nevnes før resultatene presenteres.

Utvalget til SHoT sin undersøkelse består av norske heltidsstudenter mellom 18-35 år. 162 512 fikk tilbudet om å være med på undersøkelsen. 50 054 norske heltidsstudenter gjennomførte undersøkelsen fra både inn- og utland. Dette gir en svarprosent på 31 (Knapstad, Heradstveit, Sivertsen, 2018 s.1).

4.1.1 Hvor mye og hvor ofte drikker studentene?

SIRUS sin undersøkelse viser at 96 % av studentene har drukket alkohol i løpet av det siste året. Noe som vil si at kun 4% ikke har drukket alkohol det siste året. Dette er ikke en nevneverdig endring fra undersøkelsen i 1997 (Tefre, et al., 2007 s.28).

Undersøkelsen til SHoT viser en større andel som ikke drikker alkohol. 92% av studentene drikker alkohol mot 8% som ikke drikker alkohol. Endringen fra undersøkelsene gjort i 2010 og 2014 frem til 2018 er minimale (Knapstad, Heradstveit, Sivertsen, 2018 s.106).

SIRUS sin undersøkelse viser at studentene i gjennomsnitt drakk 82 dager i løpet av ett år. Her var det mennene som dominerte hvor det kom frem en total på 96 dager i løpet av ett år mot kvinnene sine 74 dager i løpet av ett år (Tefre, et al., 2007 s.34), noe som tilsvarer i snitt åtte ganger i måneden. SIRUS har valgt å presentere hvor mange dager studentene drikker i løpet av ett år. SHoT sin undersøkelse presenterer hvor mange ganger i måneden de drikker.

Svarene på spørsmålet om hvor ofte de drikker varierer mer i SHoT sin undersøkelse, men den største andelen oppgir at de drikker 2-4 ganger i måneden, noe som i snitt tilsvarer 24-48 ganger i året. Også denne undersøkelsen viser at det er de mannlige studentene som drikker oftest. 46% av de mannlige studentene oppgir å drikke 2-4 ganger i måneden. Blant de kvinnelige studentene er det 44% som oppgir at de drikker 2-4 ganger i måneden. Avstanden i denne kjønnsfordelingen forsterker seg etter hvert som den rapporterte hyppigheten av alkoholinntak øker. (Knapstad, Heradstveit, Sivertsen, 2018 s.106).

4.1.2 Fravær, skader og ulykker i forbindelse med alkohol

Av de undersøkelsene vi skal presentere er det kun SIRUS sin undersøkelse som sier noe om fravær, skader og ulykker knyttet til alkoholbruk. Det vil derfor kun bli presentert funn fra SIRUS sin undersøkelse om dette spørsmålet.

Funnene viser totalt at 45% av studentene har vært borte fra skoletimer, forelesninger, kurs, grupper eller lignende på grunn av egen alkoholdrikking i løpet av studietiden (Tefre, et al., 2007 s.52).

Angående skader og ulykker skjedd i forbindelse med alkohol deler undersøkelsen fra 2006 dette inn i to spørsmål. Det første spørsmålet er «Blitt rammet av skade eller ulykke» og det andre er «Blitt innblandet i slåssing». Resultatene fra det første spørsmålet indikerer at totalt 9% av studentene har blitt rammet av skade eller ulykke knyttet til egen alkohol drikking. Her står mennene for de fleste tilfellene med 14% mot kvinnene sine 7%. Ut ifra dette spørsmålet kan en ikke si med sikkerhet hvor stor eller liten skaden er, eller hvor alvorlig ulykken er, men det kan tenkes at det er et bredt spekter med alt fra små til større skader.

Resultatene fra spørsmålet om en har vært innblandet i slåssing indikerer at totalen er 5%, hvorav 10% av mennene svarer bekreftende, mot kvinnenenes 2% (Tefre, et al., 2007 s.53)

4.1.3 Studentenes bruk av illegale rusmidler

Når vi ser på funn som er gjort om illegale rusmidler blant studentene viser SIRUS sin undersøkelse at cannabis er det illegale rusmiddelet som oftest blir benyttet blant studentene. 42% av studentene oppgir at de har prøvd cannabis mellom en og fem ganger i løpet av livet, videre er funnene at 19% av studentene har brukt cannabis mer enn fem ganger og at 15% oppgir å ha brukt cannabis i løpet av det siste året (Tefre, et al., 2007 s.66).

Stoffer som kokain, amfetamin, ecstasy og heroin blir også nevnt, men disse stoffene var mye sjeldnere å spore hos studentene. Kokain og amfetamin var på henholdsvis 8% og 7% hvor studentene hadde brukt dette mellom en til fem ganger i løpet av livet. Ecstasy var enda sjeldnere med 4%. Heroin var det veldig få som hadde prøvd (0,5%) (Tefre, et al., 2007 s.67).

SHoT sin undersøkelse viser at 27% av studentene oppgir å ha brukt illegale rusmidler. 19% av studentene sier de har brukt illegale rusmidler i løpet av det siste året. I løpet av det siste året oppgir 6% av studentene at de har brukt illegale rusmidler fem eller flere ganger. Kjønnfordelingen her viser at de mannlige studentene som har brukt illegale rusmidler noen gang er 36% mot den kvinnelige andelen som er 24%. Denne kjønnfordelingen holder seg noenlunde stabil uavhengig av om det handler om å ha prøvd illegale rusmidler noen gang, i løpet av siste år eller fem eller flere ganger i løpet av det siste året. I likhet med SIRUS sin undersøkelse viser også SHoT sin undersøkelse at cannabis er det illegale rusmiddelet som oftest blir brukt blant studentene. (Knapstad, Heradstveit, Sivertsen, 2018 s.111-112).

Kokain, amfetamin, ecstasy og andre illegale rusmidler blir også nevnt. Disse stoffene blir kun oppgitt vedrørende bruk i løpet av det siste året, hvor kokain og amfetamin var på henholdsvis 3% og 1%. Ecstasy var på 2%. Heroin hadde så lav forekomst at det ikke ble tatt med i tabellen, noe som vil si at det fikk under 1% (Knapstad, Heradstveit, Sivertsen, 2018 s.112).

I henhold til en undersøkelse utført av Norsk studentorganisasjon (NSO) og Universitas i 2019 kom det frem at 5% av norske studenter bruker rusmidler for å fremme egen skoleprestasjon. Dette tilsvarer 14.000 studenter på landsbasis, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) (Biørnstad, 2019). Spørreundersøkelsen har fått noe kritikk da det kun var 1009 respondenter fordelt ut over hele landet og gruppene var å anse som svært små. Studenttallene fra 2019 sier at det var 296 182 studenter på landsbasis ved høyskoler og universiteter (Statistisk sentralbyrå, 2021). 1009 respondenter tilsvarer 0,3% av studentene på landsbasis noe som gjør undersøkelsen noe usikker.

4.1.4 Studentenes holdninger til rusmidler

SIRUS sine funn vedrørende studentenes holdninger til alkohol viser fra sin 2007 undersøkelse at de studentene som drikker har en økt aksept for mer alkohol enn oppgitt i tidligere undersøkelser, men også at andelen studenter som reagerer på at alkoholdrikkingen i studentmiljøet øker. Denne økende gruppen studenter ønsker også flere alkoholfrie tilbud velkommen (Tefre, et al., 2007 s.64).

SHoT sine funn vedrørende studentenes holdning til alkohol viser at andelen studenter som mener det drikkes for mye i studentmiljøet er økende. 48% av de mannlige studentene mener at det drikkes for mye. Hos de kvinnelige studentene er andelen noe høyere, med 54% som mener dette. Det er også en høyere andel kvinnelige studenter som mener det bør være flere alkoholfrie tilbud, med en prosentandel på 65, mot 55% for menn. Dette gapet mellom kjønnene øker med økende alder (Knapstad, et al., 2018 s.109-110).

Funnene fra SHoT sier også noe om studentenes holdninger til illegale rusmidler. Funnene viser at halvparten av studentene mener at cannabis ikke bør bli lovlig å bruke for personer over 18 år. 23% mener dette bør bli lov, og 27% svarte vet ikke. Kjønnfordelingen av de som mente cannabis ikke burde bli lovlig er 56% kvinnelige studenter og 35% mannlige studenter. Av de som mente cannabis burde bli lovlig er det 41% mannlige studenter og 16% kvinnelige studenter. Funnene i rapporten viser også at 14% av studentene sier de selv hadde ønsket å prøve cannabis dersom dette ble lovlig (Knapstad, et al., 2018 s.114).

4.2 Forskning på sjøarbeidstakerne holdninger og brukervaner

I 2021 gjennomførte Sjøfartsdirektoratet en spørreundersøkelse som omhandlet maritim sikkerhet.

Undersøkelsen baserte seg på hver enkelts praktiske erfaringer og kjennskap til sjøfarten. Rapporten er ikke ferdig, men vi har fått tilgang til rådata som blir presentert her. Rådataen kan lese i [vedlegg 3](#).

Denne undersøkelsen inkluderte følgende tre påstander respondentene ble bedt om å ta stilling til som er relevante for vår oppgave.

Den første er: *«Det hender at kollegaer på fartøyet hvor jeg jobber er ruspåvirket eller i bakrus i jobbsammenheng.»*. Den andre er: *«Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opplagt/beroliget på jobb.»*. Den tredje er: *«Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet jeg jobber.»*

Undersøkelsen ble gjennomført via Safetec og var anonym. Sjøfartsdirektoratet har delt inn svarene i forskjellige kategorier etter hvor respondenten jobbet. Vi presenterer kun svar som kom fra respondenter som jobber på dekk, bro og maskin. Totalt fra disse kategoriene har vi 5093 respondenter.

«Det hender at kollegaer på fartøyet hvor jeg jobber er ruspåvirket eller i bakrus i jobbsammenheng.» Her oppga 3% at de har opplevd at kollegaer om bord er ruspåvirket eller i bakrus på jobb. 94% oppga at de ikke har opplevd dette. Resterende 3% har ikke noen mening om dette eller ønsker ikke å svare på spørsmålet.

«Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opplagt/beroliget på jobb.» Her var det mindre enn 1% som oppga at de bruker rusmidler om bord. Og 99% oppga at de ikke bruker rusmidler om bord.

«Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet jeg jobber.» Her var det 3% som oppga at bruk av rusmidler om bord på fartøyet en jobber på er et problem. 94% personer oppga at rusmidler om bord på fartøyet en jobber på ikke er ett problem. Resterende 3% har ikke noen mening om dette eller ønsker ikke å svare på spørsmålet.

4.3 Oppsummering av hovedfunnene

Tidligere forskning viser at det kun er mellom 4-8% av studentene som ikke drikker alkohol. De mannlige studentene drikker mer og oftere enn kvinnelige studenter. At mannlige studenter drikker mer når de først drikker er ikke så unaturlig om en tar hensyn til muskelmasse og vekt. Andelen studenter som ikke drikker og som ønsker flere alkoholfrie arrangementer er økende, mens studentene som drikker har et høyere alkoholkonsum enn før.

45%, eller nesten halvparten av studentene har vært borte fra forelesninger, skoletimer eller annet på grunn av egen alkoholbruk. Den største andelen studenter som havner i slåsskamp eller blir skadet på grunn av alkohol er mannlige studenter. Når det kommer til studentenes holdninger til alkohol er det en økende andel studenter som synes det er for mye drikking i studentmiljøet. Cannabis er det mest brukte illegale rusmiddelet i studentmiljøet. Hver fjerde student har prøvd illegale rusmidler noen gang. De mannlige studentene er de som bruker illegale rusmidler mest. Studentene er også uenige om cannabis skal bli lovlig for personer over 18 år.

Sjøfartsdirektoratet sin forskning viser at bruk av rusmidler om bord på fartøyene er sjeldent, men at det forekommer. 3% mener rusmidler om bord på fartøyet en jobber på er et problem. Det er enn større andel som har sett andre ruspåvirket/ i bakrus i jobbsammenheng enn som selv oppgir å bruke rusmidler i jobbsammenheng.

5. Metode

Dette kapittelet vil bestå av en begrunnelse av metodevalget og redegjørelse av fordeler og ulemper med metoden vi har valgt å bruke. Vi vil forklare hvordan vi gikk frem for å utvikle vårt spørreskjema, samt hvilken målgruppe som skulle motta undersøkelsen, og hvordan vi opprettholder anonymiseringen av respondentene. Til slutt forklarer vi hvordan undersøkelsen ble kvalitetssikret etter at denne var ferdig utviklet

5.1 Begrunnelse av metodevalg

Ut fra vår problemstilling «Hvilke holdninger og brukevaner har norske sjøoffiserstudenter til rusmidler?» har vi valgt å besvare oppgaven ved hjelp av den kvantitative metoden. Det er denne metoden vi så på som mest hensiktsmessig å bruke, fordi vi ønsket å finne ut av hvor hyppig bruken og omfanget av rusmidler var blant sjøoffiserstudentene (Jacobsen, 2018, s.136).

Den kvantitative metoden har både fordeler og ulemper. En fordel er at den er standardisert. Det gjør at informasjonen vi innhentet via spørreskjemaet var lett å behandle ved hjelp av data- og statistikkprogram (Jacobsen, 2018, s.134).

Ved bruk av den kvantitative metoden nådde vi ut til et større antall sjøoffiserstudenter, enn hva en ville gjort ved bruk av den kvalitative metoden. Dette så vi på som nødvendig for å få et mest mulig representativt svar fra populasjonen.

Avstanden mellom forsker og respondent ved bruk av den kvantitative forskningsmetoden så vi på som både positivt og negativt. I den positive sammenhengen kan vi se på utsagnet til Jacobsen: «Vi utvikler ingen personlige bindinger, og den enkelte respondent er bare en ansiktsløs enhet» (Jacobsen, 2018, s.135). Dette så vi på som en styrke for vår undersøkelse, fordi vi har undersøkt sensitive opplysninger hvor mange kan ha kviet seg for å svare ærlig. Det å svare ærlig blir enklere for respondenten om en ikke utvikler personlige bindinger til forsker.

Den negative siden med avstand mellom forsker og respondent er at det kan føre til lav forståelse av fenomenet en ønsker å undersøke, for eksempel at respondenten ikke oppfatter hva som er intensjonen med spørsmålet. Respondenten kan tolke spørsmålet på en annen måte enn hva vi hadde som hensikt (Jacobsen, 2018, s.135-136).

Ingen måleinstrumenter er feilfrie, og det vil alltid kunne forekomme feil. Feilene kan være både systematiske og tilfeldige. Systematiske feil var en spesielt stor fare i denne undersøkelsen. Undersøkelser som undersøker

sensitive temaer kan gi svar som er sosialt ønskelige. Dette kan medføre at flere som faktisk bruker eller har brukt illegale rusmidler ikke innrømmer bruken fordi dette kan gi dårlig omdømme og er lite sosialt ønskelig. Tilfeldige feil kan også fort oppstå hos respondenten. Om respondenten for eksempel er ufokusert eller trøtt, kan det enkelt føre til tilfeldige tastefeil (Friborg, 2010, s.18).

Et faremoment ved kvantitative data er at det kan gi et overfladisk preg på undersøkelsen. Det kan bli komplisert å gå i dybden på noen områder, fordi det er umulig å få frem alle de individuelle variasjonene som finnes blant en gruppe mennesker (Jacobsen, 2018, s.135). Dette er noe vi har tatt i betraktning i vår undersøkelse. Vårt hovedformål med denne undersøkelsen var å kartlegge holdninger og brukervaner blant sjøoffiserstudentene. Derfor ønsket vi ikke å gå videre inn på hvert enkelt individs variasjoner.

5.2 Populasjon

Målgruppen vi valgte å undersøke var studenter som studerer til å bli dekksoffiser eller maskinoffiser ved høyere utdanning og fagskoler i Norge. Utvalget bestod av menn og kvinner med og uten erfaring fra den maritime næringen. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til seks skoler på vestlandet hvor det var fire fagskoler og to utdanningslinjer som tilbydde bachelorgrad innenfor nautikk. Totalt var undersøkelsen tilgjengelig for 420 norske sjøoffiserstudenter.

Spørreundersøkelsen var tilgjengelig for respondentene fra 14.02.21 til 14.03.21. I løpet av denne perioden mottok vi 102 svar, som tilsvarer en svarprosent på 24. 219 respondenter hadde vært inne på undersøkelsen, men 117 ønsket ikke å fullføre undersøkelsen. Dette tilsvarer 28% som ikke ønsket å fullføre. Vi vil komme tilbake til dette i [kapittel 5.6 Validitets- og reliabilitetsproblemer](#).

5.3 Utforming av spørreundersøkelsen

Utvikling og testing av spørreinstrumenter er både omfattende og tidkrevende arbeid hvor det bør benyttes rikelig med tid for å oppnå en presis undersøkelse. Dette er noe som er godt beskrevet av andre (Croker & Algina, Cronbach, Streiner og Norman, referert i Friborg, 2010, s.36). Derfor var det essensielt å danne seg et bilde av tematikken vi ønsket å undersøke gjennom systematisk litteratursøk. Dette skyldes at noe av primærarbeidet i en undersøkelse faktisk er selve formuleringen av spørsmålene (Friborg, 2010, s.36). For å kunne lage relevante spørsmål undersøkte vi litteratur knyttet til problemstillingen samtidig som vi så etter validerte undersøkelser som baserte seg på holdninger og bruk av rusmidler. Siden vi fant relevant forskning anså vi det som hensiktsmessig å ta utgangspunkt i noe av den tidligere forskningen for å oppnå en bedre validitet i spørreundersøkelsen. Noen av spørsmålene ble dermed laget slik at de ga muligheten for å kunne sammenlignes med undersøkelsen fra SIRUS 2007, SHoT-2018, Sjøfartdirektoratets spørreundersøkelse om maritim sikkerhet 2021 og Norsk studentorganisasjon (NSO) og Universitas' undersøkelse 2019.

Selv om vi fant mye vi kunne bruke var det fremdeles behov for videre utvikling av spørsmål for å kunne tilpasse spørsmålene til sjøoffiserstudentene.

Spørreundersøkelsen bestod av totalt 52 spørsmål hvor vi hadde 36 hovedspørsmål og 16 delspørsmål. Spørreundersøkelsen kan leses i sin helhet i [vedlegg 2](#).

Vi benyttet oss av forhåndsfastsatte svaralternativer gjennom nominale og ordinale målenivåer hvor disse er best egnet for å fastsette holdninger og brukevaner (Jacobsen, 2018, s. 257-258). Dette vil si spørsmål som består av kategorisvar og rangordnede svar. Kategorisvarene ga oss muligheten til å gruppere respondentene slik at vi lettere kunne se forskjell på holdninger og kjønn. I de rangordnede svarene valgte vi å benytte oss av frekvens og intensitet for å få et mer helhetlig bilde. På spørsmålene hvor vi ønsket å finne ut av frekvens benyttet vi oss av to ulike svarskalaer. Den første svarkategorien var fastsatt slik at respondentene selv kunne velge om de anså det de gjorde som ofte eller sjelden. Dette gir oss ingen konkret frekvens, men kan likevel si noe om holdningene. Den andre svarkategorien vi benyttet oss av var tall. I henhold til Jacobsens utsagn (Jacobsen, 2018, s. 259) «kan det være vanskelig for respondenten å oppgi et eksakt tall når en skal oppgi frekvens». Derfor prøvde vi i utformingsfasen å unngå spørsmål på tallfrekvens og heller benytte oss av fastsatte verdier.

Under de rangordnede svarene hvor vi ønsket å se intensitet valgte vi å benytte oss av påstander. Ved å måle intensiteten kan en se hvor sterkt en respondent føler for et forhold og dermed se hvor enig respondenten er i det en spør om (Jacobsen, 2018, s. 259). Påstandene fikk dermed en svarskala fra 1-5 hvor 1 var «helt uenig» og 5 var «helt enig».

Etter at spørsmålene var formulert, valgte vi å kategorisere dem slik at vi startet med enkle spørsmål før vi gikk inn på de mer krevende spørsmålene i undersøkelsen. Vi valgte også å opprette ruting på spørsmålene slik at hvis spørsmålet ikke ble oppfattet som relevant ville respondenten bli sendt videre i spørreundersøkelsen.

Spørreundersøkelsen ble til slutt delt inn i syv deler.

1. Personalialia
2. Utdanning
3. Illegale rusmidler
4. Alkohol
5. Rusmidler og arbeidsliv
6. Rusmidler på skip
7. Bruk av rusmidler på skip (For de som har utført arbeid på skip)

5.4 Pilottesting av spørreundersøkelsen

For å kvalitetssikre at spørreskjemaet i sin helhet og de enkelte spørsmålene var formulert på en presis måte ble det gjennomført to pilottester. Dette for å oppnå best mulig validitet og reliabilitet i svarene.

Den første pilottesten ble utført av to eksperter som har bakgrunn fra tidligere forskningsprosjekter. Gjennom deres deltagelse fikk vi belyst styrker og svakheter med spørreundersøkelsen som vi ble veiledet til å se nærmere på. Endringen det var snakk om var å omformulere noen spørsmål, rekkefølgen på spørsmålene, få frem enda tydeligere at undersøkelsen var helt anonym og sette inn ruting på noen av spørsmålene. Vi utførte deretter de endringene som burde foretas før videre testing.

Til den avsluttende pilottesten valgte vi oss ut seks sjøoffiserstudenter som var fordelt på de ulike linjene hvor vi hadde tre representanter fra fagskolen og tre fra høgskolen. Resultatet vi fikk fra testen var bra. Det oppsto ikke misforståelser og vi hadde oppnådd en tilstrekkelig spredning i svarene for videre analyse av resultatene.

5.5 Anonymisering av spørreundersøkelsen og tilsvarende data

Spørreundersøkelsen vi laget var anonym, da den tok for seg spørsmål om sensitive opplysninger. For å oppnå ærlige og pålitelige svar ble sikkerheten til respondentene sentral under utformingen av spørreundersøkelsen. Respondentene ble beskyttet gjennom skjult identitet da de besvarte spørsmålene. Dette innebar at ingen identifiserbar informasjon, som f.eks. nettlesertype og -versjon, IP-adresse, operativsystem eller e-postadresser ble lagret med svarene. Vi oppga også til respondenten at all informasjon vi samlet inn ville bli slettet fortløpende etter analysering slik at skoler, rederier, arbeidsgivere eller andre ikke kunne knytte svarene opp mot hver enkelt respondent.

For oss var det viktig at alle som gjennomførte spørreundersøkelsen visste at alt var anonymt slik at vi kunne få flest mulig svar og at respondentene svarte ærlig på spørsmålene. Dette ble presisert innledningsvis i spørreundersøkelsen og i tillegg presisert både skriftlig og muntlig når det ble sendt ut til respondentene. Vi var også i kontakt med Norsk senter for forskningsdata (NSD) for å høre om oppgaven var meldepliktig, noe den ikke var.

5.6 Validitets- og reliabilitetsproblemer

Som forventet oppstod det ulike feilkilder i spørreundersøkelsen. Det første som må nevnes er antallet respondenter som svarte på undersøkelsen. Ut fra utvalget på 420 sjøoffiserstudenter var det 102 som fullførte undersøkelsen. Dette tilsvarer 24% av utvalget og gir ikke tilstrekkelig data for å kunne generalisere funnene på landsbasis eller på vestlandet.

Totalt har 219 respondenter fra utvalget startet undersøkelsen noe som tilsvarer 52% av utvalget, men 117 av dem har avbrutt undersøkelsen. Dette tilsvarer 28% av utvalget og kan tyde på at frykten for at sensitive opplysninger skal bli lekket har blitt for stor. Et annet problem kan også skyldes at spørreundersøkelsen ble sendt ut i midten av februar. Vi fikk beskjed da vi var i kontakt med skolene at det hadde vært en enorm pågang på spørreundersøkelser som skulle ut til sjøoffiserstudentene. En mulig årsak til lav svarprosent kan skyldes at sjøoffiserstudentene ikke hadde tid til å svare på alle undersøkelsene.

I spørsmålene har det også vært elementer vi har sett som burde vært endret. Endringene handlet i prinsippet om omformuleringer og tilleggsinformasjon på enkelte spørsmål da vi har en mistanke om at noen spørsmål kan ha blitt misforstått. Dette gjelder særlig spørsmål nr. 7 «*Har du diskutert misbruk av rusmidler med andre medstudenter?*» hvor vi mistenker at respondentene ikke har forstått at det var misbruk av rusmidler blant sjøoffiserstudentene vi var interessert i. Vi ser også at noen av spørsmålene kunne hatt behov for tilleggsinformasjon slik at det ble klart hva vi spurte om. Under spørsmål 21 «*Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd? (Flere svar mulig)*» burde det også ha vært et svaralternativ for ecstasy. Respondentene hadde mulighet til å kommentere på de fleste spørsmålene, men dette ble svært lite brukt. Det siste spørsmålet vi tror kan ha blitt misforstått er spørsmål nr. 30 «*Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?*». Slik dette spørsmålet var formulert må respondenten oppgi at det er en risiko uavhengig om respondenten mener at det er en risiko. Det kan dermed tenkes at flere har kun sett for seg mindre skader når har vurdert risikoen som middels.

Et annet problem er verdiene på enkelte av spørsmålene. Et eksempel kan være spørsmål nr. 19 «*I løpet av de siste 12 måneder, vil du si du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?*». Her er det kun en respondent som har svart at han har drikker stort sett daglig. Vi kan dermed ikke med sikkerhet anta at det var dette svaralternativet respondenten skulle velge.

Til slutt valgte vi å sette en tidsramme på de siste 12 månedene i noen av spørsmålene. Med tanke på at bruken av rusmidler ofte skjer i sosiale settinger blant studenter kan vi med stor sannsynlighet anta at pandemien Covid-19 har påvirket resultatene.

6. Resultater

I dette kapittelet vil vi legge frem de mest sentrale funnene fra spørreundersøkelsen. Resultatene fra spørreundersøkelsen kan leses i sin helhet i [vedlegg 1](#).

Tabell 1 viser bakgrunnsdata/demografiske data for undersøkelsens respondenter.

Tabell 1 Bakgrunnsdata/demografiske data

Kategori	Antall
Menn	75,5%
Kvinner	24,5%
Dekksoffisersutdanning	89,2%
Maskinoffisersutdanning	10,8%
Bachelorstudenter	47,1%
Bachelor Y-vei studenter	30,4%
Fagskolestudenter	22,5%
Gjennomsnittsfartstid	14 måneder

Statistikken er beregnet ut fra 102 respondenter. Det er i hovedsak flest menn som har svart på undersøkelsen. Dette var som forventet da å jobbe på sjøen fremdeles er mannsdominert. 9 av 10 tar en dekksoffisersutdanning og 78% tar dette gjennom en bachelor med ordinært løp eller bachelor Y-vei. Fartstiden til respondentene strakk seg fra 0-60+ måneder og ga et gjennomsnitt på 14 måneder og en median på 13. Det er likevel verdt å merke seg at 25% av respondentene ikke hadde fartstid.

For å få en oversikt over hva respondentene tenkte om bruken av rusmidler valgte vi å stille to spørsmål hvor vi fremstilte bruken av rusmidler som et problem. I spørsmålet «*Tror du bruken av rusmidler til sjøs er et problem?*» svarte 47% av respondentene at de anså det som et problem. Som en kontrast til dette spørsmålet valgte vi å spørre om «*Oppfatter du bruken av rusmidler blant maritime studenter som et problem?*» her oppga kun 10% av respondentene at de anså det som et problem.

6.1 Alkoholfunn

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene drikker alkohol stilte vi spørsmålet «*I løpet av de siste 12 månedene, vil du si at du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 2

Tabell 2 Hvor ofte drikker sjøoffiserstudentene alkohol?

I løpet av de siste 12 månedene, vil du si at du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?	Total	Menn	Kvinner
Stort sett daglig	1.0%	1.3%	0.0%
Ukentlig	49.0%	50.6%	44.0%
Månedlig	29.4%	29.9%	28.0%
Sjeldnere enn månedlig	16.7%	14.3%	24.0%
Drikker ikke	3.9%	3.9%	4.0%
Antall responser	102	77	25

I undersøkelsen kom det frem at 96% av respondentene drikker alkohol. 49% av respondentene oppgir at de drikker fire ganger månedlig og 29% oppgir at de drikker månedlig. Menn hadde noe høyere ukentlig inntak enn kvinner med 7 % forskjell på en ukentlig basis. Over halvparten av de som drikker inntar alkohol ukentlig. Tar vi utgangspunkt i alle som drikker gir dette et estimert gjennomsnitt på 33 dager i året hos hver respondent som har inntatt alkohol. Under denne kalkuleringen er det tatt i betraktning at 1% drikker stort sett daglig og inntaket som skjer sjeldnere enn månedlig er estimert til én gang annen hver måned.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene drikker seg tydelig beruset stilte vi spørsmålet «*I løpet av de siste 12 måneder, hvor ofte har du drukket så mye alkohol at du har følt deg tydelig beruset?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 3

Tabell 3 Hvor ofte drikker sjøoffiserstudentene seg tydelig beruset?

I løpet av de siste 12 måneder, hvor ofte har du drukket så mye alkohol at du har følt deg tydelig beruset?	Total	Menn	Kvinner
Stort sett daglig	0.0%	0.0%	0.0%
Ukentlig	16.8%	18.2%	12.5%
Månedlig	46.5%	50.6%	33.3%
Sjeldnere enn månedlig	30.7%	24.7%	50.0%
Ikke relevant	5.9%	6.5%	4.2%
Antall responser	101	77	24

18% av menn drikker seg tydelig beruset ukentlig og har generelt et høyere konsum enn kvinner. Dette kan skyldes høyere vekt og alkoholtoleranse, men også at det kan være en mer utbredt drikkekultur blant menn.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene skader seg på grunn av eget alkoholbruk stilte vi spørsmålet «Har du eller en medstudent noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 4

Tabell 4 Skader i forbindelse med alkohol

Har du eller en medstudent noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	2.6%	4.0%
Av og til	18.6%	22.1%	8.0%
Sjelden	36.3%	32.5%	48.0%
Aldri	33.3%	33.8%	32.0%
Vet ikke	8.8%	9.1%	8.0%
Antall responser	102	77	25

Noe som skiller seg ut i undersøkelsen er antall skader. 58% oppga at de eller en medstudent har blitt skadet på grunn av egen alkoholbruk. Skadene forekom hyppigere hos menn enn kvinner hvor 22% av menn oppga at det skjer av og til, mot kvinnenenes 8%. Statistikken er likevel forholdsvis lik for begge kjønn.

For å kartlegge om bruken av rusmidler har ført til at sjøoffiserstudentene har vært borte fra skolen stilte vi spørsmålet «Har bruk av rusmidler ført til at du har vært borte fra skolen?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 5

Tabell 5 Fravær fra skolen på grunn av rusmiddelbruk

Har bruk av rusmidler ført til at du har vært borte fra skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	3.9%	0.0%
Av og til	5.9%	6.5%	4.0%
Sjelden	24.5%	23.4%	28.0%
Aldri	66.7%	66.2%	68.0%
Antall responser	102	77	25

Totalt oppga 33 % av respondentene at de har vært borte fra skolen på grunn av rusmiddelbruk. Menn var noe oftere borte enn kvinner med en forskjell på to prosentpoeng.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene møter med bakrus på skolen stilte vi spørsmålet «*Har du møtt med bakrus på skolen?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 6

Tabell 6 Møtt med bakrus på skolen

Har du møtt med bakrus på skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	11.8%	13.0%	8.0%
Av og til	24.5%	26.0%	20.0%
Sjelden	37.3%	35.1%	44.0%
Aldri	26.5%	26.0%	28.0%
Antall responser	102	77	25

74% av respondentene har møtt på skolen med bakrus. Forskjellen mellom menn og kvinner som aldri har møtt med bakrus var minimal. Menn møtte likevel noe oftere med bakrus enn kvinner. Totalt møtte 12% med bakrus ofte.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene har vært mindre effektive på skolen på grunn av bakrus stilte vi spørsmålet «*Har du vært mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 7

Tabell 7 Mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus

Har du vært mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	8.8%	10.4%	4.0%
Av og til	26.5%	27.3%	24.0%
Sjelden	34.3%	31.2%	44.0%
Aldri	30.4%	31.2%	28.0%
Antall responser	102	77	25

70% har vært mindre effektive på skolen på grunn av bakrus. Dette skjer oftere hos menn enn kvinner, men tre prosentpoeng flere kvinner opplever at det går utover effektiviteten.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene bruker rusmidler for å prestere på skolen stilte vi spørsmålet «Har du brukt rusmidler for å prestere på skolen?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 8

Tabell 8 Bruk av rusmidler for å prestere på skolen

Har du brukt rusmidler for å prestere på skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	3.9%	0.0%
Av og til	0.0%	0.0%	0.0%
Sjelden	2.0%	2.6%	0.0%
Aldri	95.1%	93.5%	100.0%
Antall responser	102	77	25

Det er kun menn som har oppgitt å ha brukt rusmidler for å prestere på skolen. 7% av menn har oppgitt bruk, 4% at det skjer ofte. Totalt utgjør dette 5% av populasjonen. Under dette spørsmålet ble det lagt til eksempler om situasjoner som kan fremstå stressende som muntlig og skriftlig eksamen.

6.2 Illegale rusmidler

For å kartlegge om sjøoffiserstudentene har prøvd illegale rusmidler stilte vi spørsmålet «Har du prøvd noen former av illegale rusmidler? (cannabis, kokain ecstasy osv.)»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 9

Tabell 9 Illegale rusmidler

Har du prøvd noen former av illegale rusmidler? (cannabis, kokain ecstasy osv.)	Total	Menn	Kvinner
Ja	27.5%	31.2%	16.0%
Nei	72.5%	68.8%	84.0%
Antall responser	102	77	25

28% av respondentene har prøvd illegale rusmidler i løpet av livet. Nesten en tredjedel, 31%, av alle menn har prøvd illegale rusmidler. Dette er nesten det dobbelte av kvinner, med sine 16%. Det må likevel kommenteres at flere menn enn kvinner har besvart denne undersøkelsen.

For å kartlegge hvilke illegale rusmidler sjøoffiserstudentene har brukt stilte vi spørsmålet «Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 10

Tabell 10 Utprøvde illegale rusmidler blant sjøoffiserstudentene

Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd? (Flere svar mulig)	Total	Menn	Kvinner
Amfetamin (AMP)	21.4%	25.0%	0.0%
Cannabis/hasj (THC)	96.4%	95.8%	100.0%
Metamfetamin (MET)	10.7%	12.5%	0.0%
Kokain (COC)	46.4%	50.0%	25.0%
Anabole steroider/ veksthormoner	3.6%	4.2%	0.0%
Annet	7.1%	8.3%	0.0%
Antall responser	28	24	4

Cannabis er det illegale rusmiddelet flest av de som har prøvd illegale rusmidler har benyttet med 96% totalt. Av de kvinnene som oppgir å ha prøvd illegale rusmidler har alle prøvd cannabis. Dette var i prinsippet forventet da cannabis er å anse som det mest vanlige illegale rusmidlet. Kokain er benyttet av mest menn med 50% av tilfellene hvor kun en respondent av kvinner har prøvd kokain. Det kan dermed ikke med sikkerhet sies om dette er reelt. Etter dette er det kun menn som har prøvd andre stoffer. Etter størrelsesorden kommer amfetamin med 25%, metamfetamin med 11%, annet med 7% og anabole steroider/veksthormoner med 4%. Under annet ble det kommentert bruk av Adderall i et av tilfellene. Grunnen til at totalen blir over 100% om en legger funnene sammen under dette spørsmålet er fordi respondentene hadde mulighet til å velge flere av alternativene.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene benyttet seg av illegale rusmidler det siste året stilte vi spørsmålet «Hvor mange ganger har du benyttet deg av illegale rusmidler i løpet av de siste 12 månedene?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 11

Tabell 11 Bruk av illegale rusmidler

Hvor mange ganger har du benyttet deg av illegale rusmidler i løpet av de siste 12 månedene?	Total	Menn	Kvinner
0 ganger	60.7%	62.5%	50.0%
1 gang	14.3%	16.7%	0.0%
2-5 ganger	17.9%	12.5%	50.0%
6-10 ganger	3.6%	4.2%	0.0%
11-49 ganger	3.6%	4.2%	0.0%
50 + ganger	0.0%	0.0%	0.0%
Antall responser	28	24	4

Under bruk av illegale rusmidler det siste året svarte 61% av respondentene 0 ganger. Dette vil si at 11% av alle respondentene har benyttet seg av illegale rusmidler det siste året. Det var mest vanlig med bruk en gang blant menn med 17% og 2-5 ganger blant kvinner med 50%. Her er det likevel kun to respondenter og dermed ble svarandelen høy. Det er kun to menn som har oppgitt bruk mer enn 2-5 ganger.

6.3 Arbeidsliv

Under spørsmål 22 «*Har du jobb ved siden av studiene?*» kom det frem at 54% av respondentene hadde jobb ved siden av studiene. I Spørsmål 32 «*Har du jobbet på skip?*» kom det frem at 79% av respondentene hadde jobbet på skip. Vi vil dermed presentere både funnene fra arbeidslivet ved siden av studiet og funnene fra arbeidslivet på skip.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene møtte med bakrus på jobb stilte vi spørsmålet «*Har du møtt med bakrus på jobb?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 12

Tabell 12 Møtt med bakrus på jobb

Har du møtt med bakrus på jobb?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.8%	2.4%	0.0%
Av og til	7.3%	9.8%	0.0%
Sjelden	49.1%	46.3%	57.1%
Aldri	41.8%	41.5%	42.9%
Antall responser	55	41	14

58% av respondentene oppga å ha møtt på jobb med bakrus. For både menn og kvinner forekom dette sjelden med 49% av tilfellene. Menn møtte noe oftere med bakrus på jobb enn kvinner hvor 2% av menn oppga at det skjedde ofte og 10% svarte at det skjedde av og til.

For å kartlegge hvor mange ganger det siste året sjøoffiserstudentene har vært mindre effektive på jobb på grunn av bakrus stilte vi spørsmålet «I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 13

Tabell 13 Mindre effektiv på jobb på grunn av bakrus

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?	Total	Menn	Kvinner
0	72.2%	68.3%	84.6%
1	7.4%	4.9%	15.4%
2	9.3%	12.2%	0.0%
3	5.6%	7.3%	0.0%
7	1.9%	2.4%	0.0%
10	3.7%	4.9%	0.0%
Antall responser	54	41	13

Svaralternativene som ikke hadde noen avkryssninger, er fjernet fra denne tabellen.

72% har oppgitt at bakrus ikke påvirket effektiviteten på jobb. 15% av kvinnene oppga at det har skjedd én gang. Hos menn forekom det oftere at bakrus går utover effektiviteten. Som et ytterpunkt oppga 5% at det har skjedd 10 ganger i løpet av det siste året.

For å kartlegge hvor mange av sjøoffiserstudentene som har brukt rusmidler i arbeidstiden stilte vi spørsmålet «Har du brukt rusmidler i arbeidstiden?»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 14

Tabell 14 Bruk av rusmidler i arbeidstiden

Har du brukt rusmidler i arbeidstiden?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.8%	2.4%	0.0%
Av og til	1.8%	2.4%	0.0%
Sjelden	9.1%	9.8%	7.1%
Aldri	87.3%	85.4%	92.9%
Antall responser	55	41	14

13% oppga at de har brukt rusmidler i arbeidstiden. Bruken er vanligere blant menn med 15% mot kvinners 7%. Hos begge kjønn forekom det likevel sjelden med 9% av tilfellene.

For å kartlegge hvor mange av sjøoffiserstudentene som har brukt rusmidler i arbeidstiden om bord stilte vi spørsmålet «*Har du brukt rusmidler i arbeidstiden om bord?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 15

Tabell 15 Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord på skip

Har du brukt rusmidler i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.2%	1.6%	0.0%
Av og til	3.7%	4.8%	0.0%
Sjelden	9.9%	11.1%	5.6%
Aldri	85.2%	82.5%	94.4%
Antall responser	81	63	18

15% av respondentene har oppgitt at de har brukt rusmidler i arbeidstiden om bord. Dette er mest utbredt blant menn, men begge kjønn oppga at det forekom sjelden med 10% av tilfellene.

For å kartlegge hvor mange av sjøoffiserstudentene som har sett en kollega påvirket av rusmidler om bord stilte vi spørsmålet «*Har du sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 16

Tabell 16 Sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord

Har du sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.2%	1.6%	0.0%
Av og til	12.3%	12.7%	11.1%
Sjelden	13.6%	11.1%	22.2%
Aldri	59.3%	60.3%	55.6%
Usikker	13.6%	14.3%	11.1%
Antall responser	81	63	18

27% har oppgitt at de har sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord. 14% av respondentene oppga at dette skjedde sjelden, mens 12% svarte at det forekom av og til.

For å kartlegge hvor mange av sjøoffiserstudentene som har sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord stilte vi spørsmålet «*Har du sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 17

Tabell 17 Sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord

Har du sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	8.6%	9.5%	5.6%
Av og til	29.6%	31.7%	22.2%
Sjelden	32.1%	28.6%	44.4%
Aldri	25.9%	28.6%	16.7%
Usikker	3.7%	1.6%	11.1%
Antall responser	81	63	18

Her oppga 70% at de har sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord. Tallene er å anse som svært høye i forhold til spørsmålet som omhandlet en kollega som var påvirket i arbeidslivet. Også her oppga de fleste at det forekom sjelden, 32%, men både verdiene på av og til og ofte har steget betraktelig.

For å kartlegge hvor mange av sjøoffiserstudentene som har blitt rus-testet om bord stilte vi spørsmålet «*Har du blitt rus-testet om bord?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 18

Tabell 18 Blitt rus-testet om bord

Har du blitt rus-testet om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	4.9%	4.8%	5.6%
Av og til	27.2%	27.0%	27.8%
Sjelden	17.3%	17.5%	16.7%
Aldri	50.6%	50.8%	50.0%
Antall responser	81	63	18

51% av respondentene som har jobbet på skip oppga at de aldri har blitt rustestet. Av de som har blitt testet så oppga største andel med 27% at det forekom sjelden. Det er kun 5% som har oppgitt at det forekommer ofte.

For å kartlegge hvor ofte sjøoffiserstudentene synes rus-testing bør forekomme stilte vi spørsmålet «*Hvor ofte synes du rus-testing burde forekomme på skip på et årlig basis?*»

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 19

Tabell 19 *Hvor ofte burde rus-testing forekomme?*

Hvor ofte synes du rus-testing burde forekomme på skip på et årlig basis?	Total	Menn	Kvinner
0 ganger	8.8%	11.7%	0.0%
1-2 ganger	34.3%	36.4%	28.0%
3-4 ganger	32.4%	29.9%	40.0%
5+ ganger	15.7%	13.0%	24.0%
Vet ikke	6.9%	7.8%	4.0%
Annet	2.0%	1.3%	4.0%
Antall responser	102	77	25

Som en kontrast til spørsmålet om rus-testing spurte vi alle respondentene om hvor ofte rus-testing bør forekomme på en årlig basis. Her oppga størst den andelen at det bør forekomme 1-2 ganger årlig. Forskjellen mellom menn og kvinner er at kvinner mener det bør forekomme oftere enn menn. 40% av kvinnene har dermed oppgitt 3-4 ganger årlig. Det ble også kommentert fra to respondenter at det bør være null testing av alkohol, kun testing av sterkere stoffer 1-2 ganger i året. På en annen side svare 8,8% at rus-testing ikke burde forekomme.

6.4 Utdanning og holdninger

For å kunne forebygge holdninger og brukervaner til rusmidler blant norske sjøoffiserstudenter ble det sentralt å se på deres kjennskap til retningslinjene og fokuset i utdanningen. Spørsmålene ble besvart på en skala fra 1-5 hvor 1 var helt uenig og 5 var helt enig.

For å kartlegge om utdanningsinstitusjonen var tydelige på hvilke konsekvenser bruken av rusmidler kunne føre til i studiehverdagen presenterte vi påstanden «*Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 20

Tabell 20 *Er utdanningsinstitusjonene tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen?*

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen	15,5%	18,6%	15,5%	24,7%	25,8%	97

Her kom det frem at 34% av respondentene var uenige. Ca. 1/3 av sjøoffiserstudentene mente dermed at utdanningsinstitusjonen var for dårlig til å belyse hvilke konsekvenser bruken av rusmidler i studiehverdagen kan føre til.

For å kartlegge om utdanningsinstitusjonen var tydelige på hvilke konsekvenser bruken av rusmidler kunne føre til i jobbsammenheng presenterte vi påstanden «*Min utdanningsinstitusjon er tydelig på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 21

Tabell 21 Er utdanningsinstitusjonene tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng?

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng	12,2%	8,2%	18,4%	22,4%	38,8%	98

Her kom det frem at 20% var uenige. 1/5 av sjøoffiserstudentene mener dermed at utdanningsinstitusjonen er for dårlige til å belyse hvilke konsekvenser bruken av rusmidler i jobbsammenheng kan føre til.

For å kartlegge om sjøoffiserutdanningen legger nok vekt på regelverket vedrørende bruken av rusmidler presenterte vi påstanden «*Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 22

Tabell 22 Legges det nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler i utdanningen?

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.	8,2%	21,6%	24,7%	21,6%	23,7%	97

Her kom det frem at 30% var uenige. Ca. 1/3 av sjøoffiserstudentene mente dermed at det ikke legges nok vekt på regelverket knyttet til rusmidler i utdanningen.

For å kartlegge om sjøoffiserstudentene ønsket mer fokus på rusmidler i utdanningen presenterte vi påstanden «*Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 23

Tabell 23 Økt fokus på holdninger til bruken av rusmidler i utdanningen

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning.	7,9%	5,0%	18,8%	31,7%	36,6%	101

Her kom det frem at 68% var enige. Syv av ti sjøoffiserstudenter ønsker dermed mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i utdanningen.

For å kartlegge om sjøoffiserstudentene synes bruk av rusmidler er et sikkerhetsproblem på skip presenterte vi påstanden «Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 24

Tabell 24 Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.	5,1%	4,1%	10,2%	22,4%	58,2%	98

Her kom det frem at 81% var enige. Åtte av ti sjøoffiserstudenter mener dermed at bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.

For å kartlegge sjøoffiserstudentenes syn på oppsigelse på grunn av bruk av rusmidler presenterte vi påstanden «Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 25

Tabell 25 Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.	5,0%	5,0%	6,0%	23,0%	61,0%	100

Her kom det frem at 84% var enige. Flertallet med god margin mener dermed at bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord burde føre til oppsigelse.

For å kartlegge om sjøoffiserstudentene anså det som en fare sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs presenterte vi påstanden «Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 26

Tabell 26 Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.	2,0%	2,0%	5,0%	19,8%	71,3%	101

Her kom det frem at 91% var enige. Ni av ti sjøoffiserstudentener anså det som en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb.

For å kartlegge hva sjøoffiserstudentene mente om null toleranse for alkohol på skip til sjøs presenterte vi påstanden «*Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 27

Tabell 27 Nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.	6,9%	8,9%	7,9%	8,9%	67,3%	101

Her kom det frem at 76% var enige. Tre av fire mente at det burde være absolutt nulltoleranse for alkohol på skip til sjøs.

For å kartlegge hva sjøoffiserstudentene mente om null toleranse for alkohol på skip til kai presenterte vi påstanden «*Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai*».

Svarfordelingen på denne påstanden vises i tabell 28

Tabell 28 Nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai

Påstand	Helt uenig	Noe uenig	Verken enig eller uenig	Noe enig	Helt enig	Responser
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.	12,1%	34,3%	14,1%	21,2%	18,2%	99

Her kom det frem at 46% var uenige. Nesten halvparten av sjøoffiserstudentene mente at det bør være lov å drikke alkohol når et skip er til kai.

6.5 Risikoforståelse

Under disse påstandene ønsket vi å se hvilken risikoforståelse respondentene hadde for de ulike arbeidsoppgavene en kan stå ovenfor på et skip. Svaralternativene ble kategorisert etter risikograd fra 1 til 5 hvor 1 var liten risiko og 5 var katastrofale følger. Spørsmålet ble formulert slik at respondentene selv skulle ta utgangspunkt i hvordan de vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under de ulike situasjonene.

For å kartlegge hvordan sjøoffiserstudentene vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under nødsituasjoner stilte vi spørsmålet «Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i nødsituasjoner (*røykdykking, evakuering, blackout osv.*)».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 29

Tabell 29 Risikoforståelse, nødsituasjoner

Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?	1 Liten	2 Middels	3 Stor	4 Svært stor	5 Katastrofal	Responser
Nødsituasjoner:	1,0%	2,0%	4,0%	19,0%	74,0%	100

93% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som svært stor eller katastrofal under nødsituasjoner. På andre siden av skalaen oppgir likevel 3% at risikoen er liten eller minimal.

For å kartlegge hvordan sjøoffiserstudentene vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under navigeringsrealterte oppgaver stilte vi spørsmålet «Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler under navigasjon (*navigering, brovakt, manøvrering osv.*)».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 30

Tabell 30 Risikoforståelse, navigasjon

Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?	1 Liten	2 Middels	3 Stor	4 Svært stor	5 Katastrofal	Responser
Navigasjon:	1,0%	5,0%	9,0%	35,0%	50,0%	100

85% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som svært stor eller katastrofal under navigasjon. På den andre siden av skalaen er det likevel 6% som anser risikoen som liten eller middels.

For å kartlegge hvordan sjøoffiserstudentene vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under laste og losse operasjoner stilte vi spørsmålet «*Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler under laste og losse operasjoner*».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 31

Tabell 31 Risikoforståelse, laste og losse operasjoner

Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?	1 Liten	2 Middels	3 Stor	4 Svært stor	5 Katastrofal	Responser
Laste og losse operasjoner:	2,0%	4,0%	15,2%	36,4%	42,4%	99

79% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som svært stor eller katastrofal. På den andre siden av skalaen er det likevel 6% som anser risikoen som liten eller middels.

For å kartlegge hvordan sjøoffiserstudentene vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under dekkarbeid stilte vi spørsmålet «*Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler under dekkarbeid (Fortøyning, vedlikehold osv.)*».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 32

Tabell 32 Risikoforståelse, dekkarbeid

Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?	1 Liten	2 Middels	3 Stor	4 Svært stor	5 Katastrofal	Responser
Dekkarbeid:	3,0%	13,0%	32,0%	27,0%	25,0%	100

16% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som liten eller middels. Trenden i spørsmålet viser at flere sjøoffiserstudenter anså risikoen av å være påvirket av rusmidler som mindre under dekkarbeid enn nødsituasjoner, navigasjon, lasting og lossing.

For å kartlegge hvordan sjøoffiserstudentene vurderte risikoen av å være påvirket av rusmidler under maskin operasjoner stilte vi spørsmålet «*Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler under maskin operasjoner (bunkring, oppstart/nedstenging osv.)*».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 33

Tabell 33 Risikoforståelse, maskin operasjoner

Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?	1 Liten	2 Middels	3 Stor	4 Svært stor	5 Katastrofal	Responser
Maskin operasjoner:	5,0%	11,0%	14,0%	36,0%	34,0%	100

16% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som liten eller middels. Også i dette spørsmålet viser det at flere sjøoffiserstudenter anså risikoen av å være påvirket av rusmidler som mindre enn i de overnevnte spørsmålene angående risiko. På den annen side viser det at 70% av sjøoffiserstudentene anså risikoen som svært stor eller katastrofal.

For å kartlegge hva sjøoffiserstudentene hadde gjort hvis de hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler stilte vi spørsmålet «*Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du:*».

Svarfordelingen på dette spørsmålet vises i tabell 34

Tabell 34 Risikoforståelse av å ha ruspåvirket kollega om bord

Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du: (flere svar mulig)	Total	Menn	Kvinner
Snakket med vedkommende	77.5%	79.2%	72.0%
Meldt fra til skipsledelsen	74.5%	72.7%	80.0%
Meldt fra til rederiet	15.7%	10.4%	32.0%
Ikke gjort noe	2.9%	3.9%	0.0%
Vet ikke	3.9%	2.6%	8.0%
Annet	1.0%	1.3%	0.0%
Antall responser	102	77	25

Under dette spørsmålet var det mulig å huke av på flere av svaralternativene. 78% av sjøoffiserstudentene ville ha snakket med vedkommende og 75% ville ha meldt fra til skipsledelsen. De aller fleste respondentene ville ha konfrontert kollegaen som var påvirket av rusmidler, men 3% oppgir at de ikke ville ha gjort noe med situasjonen.

7.0 Drøfting

I vår oppgave har vi hatt et fokus på å kartlegge hvordan rusmiddelsituasjonen er og om det burde vært mer forebygging i utdanningen. I drøftingen vil vi prøve å besvare om det burde undervises i problematikken i den maritime grunnutdanningen, hvilke tiltak som kan iverksettes og om utdanningsinstitusjonen tar problematikken på alvor.

Ut fra resultatene i vår undersøkelse kan vi se at det er mange som har gode holdninger og sunne brukervaner, men på den annen side er det også flere av respondentene som har dårlige holdninger og brukervaner som kan føre til farlige situasjoner i arbeidslivet. Vi har som utgangspunkt at en person med dårlige holdninger eller brukervaner er en for mye. Vi mener dermed at det kan være forbedringspotensial flere plasser hvor sjøoffiserstudentene må bruke rusmidler mer forsvarlig, utdanningsinstitusjonen må bli mer aktiv i det forebyggende arbeidet og det bør innføres kunnskap om rusmidler i utdanningen. Vi vil likevel ta for oss holdninger og brukervaner blant sjøoffiserstudentene med forsiktighet da vi har få respondenter og det blir sett på to forskjellige livssituasjoner. For å få et overblikk over situasjonen vil vi først se på studentsituasjonen og bruken av rusmidler før vi ser nærmere på holdningene.

Sjøoffiserstudentenes resultater sammenlignet med studenter på landsbasis og studenter i Oslo viser at forskjellene i bruken av rusmidler er minimale. Resultatene som går på bruken av rusmidler har mest sannsynlig blitt påvirket av Covid-19, da bruken av rusmidler under studenttilværelsen i hovedsak er et sosialt fenomen. Puber har vært stengt og sosiale arrangementer har vært avlyst og dermed er sannsynligheten stor for at sjøoffiserstudentene har brukt mindre rusmidler enn vanlig. På den annen side kan Covid-19 også ha ført til at sjøoffiserstudentene har brukt mer rusmidler hvor mange har vært sosialt isolert. Isoleringen kan ha ført til økt kjedsomhet som igjen kan ha økt rusmiddelbruken blant sjøoffiserstudentene. Covid-19 kan også ha påvirket funnene relatert til bruken av rusmidler i skolesammenheng positivt da skolene har vært nedstengt store deler av året. Vi kan likevel ikke med sikkerhet si om Covid-19 har påvirket resultatene positivt eller negativt.

Ser vi på de generelle funnene vedrørende bruken av rusmidler oppgir kun 4% av sjøoffiserstudentene at de ikke drikker alkohol og det er det samme som i undersøkelsene til SIRUS og SHoT hvor 4-8% ikke drikker. Alkoholbruken er forholdsvis lik hvor totalt 49% av sjøoffiserstudentene oppga at de drikker fire ganger i måneden. Dette var 51% menn og 44% kvinner. Sammenlignet med undersøkelsen til SHoT viser den at 46% av menn og 44% av kvinner drikker 2-4 ganger i måneden (Knapstad, et al.,2018 s.106)

Under illegale rusmidler oppgir 28% av sjøoffiserstudentene å ha prøvd dette. 31% var menn og 16% var kvinner. 12% har benyttet seg av illegale rusmidler det siste året. Cannabis og kokain er de mest brukte stoffene. I undersøkelsen til SHoT oppgir 27% av studentene at de har prøvd illegale rusmidler. Av disse var 36% menn og 24% kvinner. 19% oppgir bruk av illegale rusmidler siste året (Knapstad, et al., 2018 s.111-112). I denne undersøkelsen kom det frem at cannabis var det mest brukte illegale rusmidlet.

Når det angår selve bruken av de ulike rusmidlene er det minimale forskjeller, bruken er å anse som tilsvarende som på landsbasis både når det gjelder alkohol og illegale rusmidler. Dette konstaterer at det forekommer bruk av illegale rusmidler også blant sjøoffiserstudentene. Det er 12% som oppgir bruk det siste året hvor de aller fleste oppgir bruk mellom 1-5 ganger. Dette er likevel 12% for mye. Illegale rusmidler har ingenting å gjøre i den maritime næringen hvor sansene må være skjerpet, hodet må være klart og kroppens finmotorikk må fungere som den skal.

Sjøoffiserutdanningen er en lederutdanning hvor man etter endt kadett tid blir styrmann, dermed ville man gjerne anta at bruken av illegale rusmidler var enda lavere blant denne gruppen. Likevel er det å være student langt fra det samme som å befinne seg i en arbeidssituasjon. For de fleste er studenttiden preget av rusmidler, sosiale arrangementer og et liv med minimalt av forpliktelser. Brukervanene og holdningene en opparbeider seg i studietiden kan bli med inn i arbeidslivet, men for de aller fleste vil dette endres med livssituasjonen (Nedregård & Olsen, 2014, s.97). Vi mener fremdeles at forebygging i utdanningen kan være viktig da en utfra resultatene ser at bruken og holdninger til rusmidler ikke samsvarer. Noe av bruken er også bekymringsverdig høy, da skader på grunn av egen alkoholbruk er høyt representert.

I vår undersøkelse oppga 58% at de eller en medstudent hadde blitt skadet på grunn av egen alkoholbruk. Sammenlignet med SIRUS undersøkelsen hvor det var spørsmål om slåssing og skader kom det frem 14% totalt (Tefre, et al., 2007 s.53). Skadestatistikken er dermed betydelig høyere hos sjøoffiserstudentene enn Oslostudentene. Dette viser at bruken av rusmidler kan fremstå som uansvarlig da man drikker så mye alkohol at det går tydelig utover «hjernens mottaker, - kontroll- og responssystemer» (Mørland & Waal, 2016, s.26). Hvorfor tallene hos oss er så høye er vanskelig å si, men det viser tydelig at det forekommer en uansvarlig bruk av alkohol blant sjøoffiserstudentene når skadestatistikken er så høy.

Det kan likevel diskuteres hvor sikker skadestatistikken er på grunn av egen alkoholbruk da det også ble spurt om en medstudent. Det kan dermed ikke utelukkes at flere av sjøoffiserstudentene har tenkt på de samme tilfellene. Vi vet heller ikke noe om alvorlighetsgraden av ulykkene, dermed kan en ikke si om det er snakk om små eller store skader. Det en likevel vet er at alle individer ser på skader ulikt og dermed kan en tenke seg at

det er snakk om alt fra mindre til større skader. Vi mener likevel at denne statistikken gir et godt grunnlag for å forebygge blant studentene da dette går utover deres og andres sikkerhet.

En annen ting vi ønsker å belyse er bruk av rusmidler i skolesammenheng. Det vi vil trekke frem er at 5% av sjøoffiserstudentene bruker rusmidler for å prestere på skolen. Dette synes vi er bekymringsverdig da rusmiddelbruk på skolens område er ulovlig. Vi mener også at dette sier noe om holdningene til de enkelte sjøoffiserstudentene. Det var kun menn som oppga bruk.

I spørreundersøkelsen til NSO og Universitas kom det også frem at 5% brukte rusmidler for å fremme egen skoleprestasjon (Bjørnstad, 2019). Dette vil si at det er det samme som på landsbasis, men dette får oss også til å lure på om utdanningsinstitusjonene er gode nok til å informere om hvilke konsekvenser bruken av rusmidler i studiehverdagen kan gi.

7.1 Holdninger

Generelt viser mange av sjøoffiserstudentene gode holdninger, men under noen av de holdningsrelaterte spørsmålene fremgår det at flere har en dårlig forståelse av farene bruken av rusmidler kan medføre. Dette er dermed noe vi ønsker å belyse i denne oppgaven. Mange av de holdningsrelaterte spørsmålene var spesifisert mot arbeidslivet, men også utdanningen.

Ser vi først på spørsmålene som var relatert til arbeidslivet oppga 81% av sjøoffiserstudentene at de ser på bruken av rusmidler som et sikkerhetsproblem om bord på skip, likevel er 13 % uenige. Tar vi også spørsmålene om nulltoleranse for alkohol på skip til sjøs og til kai i betraktning, oppga 16% at de var uenige hvis skipet var til sjøs og 46% oppga at de var uenige hvis skipet lå til kai. Det kan dermed tenkes at sjøoffiserstudentene egentlig ikke er klar over hvilke konsekvenser bruken av rusmidler kan medføre.

Til sjøs er risikoen ved bruk av rusmidler større enn til kai på grunn av at en er operativ. Å være ruspåvirket til sjøs øker sannsynligheten for en ulykke. Bruken av rusmidler påvirker kroppskontroll og kognitive funksjoner, dette vil med andre ord si at en ikke fungerer optimalt. Tar vi i betraktning MV Wakashio sin grunnstøting hvor kapteinen var påvirket av alkohol, og ILO sin testing av ruspåvirkede piloter som nevnt i [kapittel 1](#), viser det at feil forekommer. Det er dermed en fare for sikkerheten om bord hvis man er ruspåvirket.

Til kai kan det også være en fare for sikkerheten, hvor man kan falle over bord når man går om bord eller i land fra skipet. En vet heller aldri om det skulle gå en alarm eller lignende. Selv om en ligger til kai kan det være flere motorer og pumper som er i drift. På dekk kan trosser ryke, noe som kan føre til oppstart av maskinkraft og en må fortøye på nytt.

På den annen side ble det i begge disse spørsmålene spurt om nulltoleranse for alkohol, vi vet dermed ikke noe om hvor mye alkohol som ville blitt inntatt. Vi kan dermed ikke med sikkerhet si hva sjøoffiserstudentene mener. Det vi allikevel ser er at mange ønsker å ha muligheten til å drikke når de er på jobb.

For å få en bedre forståelse av om sjøoffiserstudentene faktisk forstår at bruken av rusmidler på jobb innebærer en risiko, valgte vi å spørre dem om de kunne vurdere risikoen under ulike arbeidsoppgaver om bord på et skip. Under nødsituasjoner, navigasjon, og laste- og losseoperasjoner vurderer de aller fleste risikoen til svært stor eller katastrofal. Det er kun mellom 3-6% som anser risikoen av å være påvirket under disse oppgavene som liten eller middels. Vi mener likevel at det viser at noen få ikke forstår hva disse arbeidsoppgavene går ut på. Dette kan på et vis være forståelig da dette kan være sjøoffiserstudenter som ikke har kjennskap til disse arbeidsoppgavene eller vet hva de ulike rollene innebærer. Vi ønsker likevel ikke å vektlegge disse arbeidsoppgavene i stor grad da dekkarbeid og maskinoperasjoner skiller seg mer ut.

Under dekkarbeid og maskinoperasjoner vurderer 16% av sjøoffiserstudentene risikoen som liten eller middels. Dette er noe vi stusser over da mange arbeidsoppgaver knyttet til disse departementene kan være krevende nok i seg selv. Under dekkarbeid kan det å være påvirket av rusmidler føre til uønskede hendelser hvor arbeid i høyden, kranoperasjoner, fortøyning og mann over bord kan være høyst aktuelt. På dekk benytter man seg også av roterende verktøy hvor man må følge med når man bruker dem.

Mange av de samme momentene går også igjen under maskinoperasjoner, men her er det ikke bare fare for personskader, men også miljøet. De i maskin har blant annet ansvar for bunkring, maskiner og pumper. Under bunkringsoperasjoner hviler det et stort ansvar på maskindepartementet da de må sørge for at det ikke er noen lekkasjer, at prosedyrer blir fulgt og ventiler blir åpnet i rett rekkefølge. De jobber også med både tungt og roterende utstyr som krever oppmerksomhet. At 16% vurderer risikoen som liten eller middels mener vi viser liten forståelse av disse oppgavene.

Det kan likevel tenkes at spørsmålet har blitt misforstått. Alle spørsmålene ber om en risikovurdering og usikkerheten i svarene utelukker ikke respondentenes forståelse av de ulike arbeidsoppgavene. Selv om risikoen blir vurdert som middels kan det tenkes at respondentene har sett for seg mindre skader. Vi mener likevel at det kan tyde på en manglende forståelse.

Det som blir en kontrast til risikovurderingen, er da vi stilte spørsmålet «*Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du snakket med vedkommende, meldt fra til skipsledelsen, meldt fra til rederiet, ikke gjort noe, vet ikke eller annet*». Her hadde sjøoffiserstudentene muligheten til å velge flere svaralternativer og det kommer frem at det kun var 3% som ikke ville ha gjort noe

med situasjonen. Dette er noe vi ser på som betryggende, men det er også ønskelig at de resterende 3% ville gjort noe med situasjonen.

Så hva gjør egentlig utdanningssituasjonen for at sjøoffiserstudentene skal få gode holdninger gjennom utdanningen? Da vi ba sjøoffiserstudentene ta stilling til påstanden «*Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen*» kom det frem at 34% var uenige. 1/3 mener dermed utdanningsinstitusjonen er for dårlige til å opplyse om hvilke konsekvenser bruken av rusmidler kan føre til i studiehverdagen. Det samme kommer også frem under punktet som ber respondentene ta stilling til utdanningsinstitusjonens ansvar om å opplyse om konsekvensene bruken av rusmidler kan ha i jobbsammenheng. Her er tallene noe lavere, men 1/5 mener fremdeles at det er for dårlig. Med tanke på hvor mange studentundersøkelser som tar for seg bruken av rusmidler, burde disse tallene være lavere. Selv om 51-61% av sjøoffiserstudentene mener at utdanningsinstitusjonen er tydelige på konsekvensene det kan medføre, viser det tydelig at utdanningsinstitusjonen er langt fra å fange opp alle sjøoffiserstudentene. Et forslag til forbedring er dermed at utdanningsinstitusjonen blir enda klarere på hvilke konsekvenser bruken av rusmidler kan medføre og gjentar dette gjennom studietiden.

Vi valgte også å spørre om det ble lagt nok vekt i utdanningen på regelverket knyttet til bruken av rusmidler til sjøs. Her kom det frem at 30% av sjøoffiserstudentene var uenige. Det at nesten 1/3 mener at det legges for lite vekt på regelverket er en betydelig andel og viser at det er et forbedringspotensial i utdanningen. Likevel må det nevnes at denne undersøkelsen også tok utgangspunkt i sjøoffiserstudenter som startet sin utdanning høsten 2020, dermed er det ikke sikkert at alle har hatt de aktuelle fagene enda. Dette gjør også statistikken noe usikker. Vi mener likevel at sjøoffiserstudentene tidlig bør få grundig kjennskap til regelverket knyttet til bruken av rusmidler, da det stilles strenge krav når man skal ut i den maritime næringen. Et mulig tiltak er dermed å bruke mer tid på regelverket og prosedyrer relatert til rusmidler. Dette vil gi sjøoffiserstudentene økt kunnskap om regelverk og prosedyrer og forhåpentligvis påvirke bruken deres. Samtidig ville det også gjort dem klar over at det stilles ekstra strenge krav til rusmidler i den maritime næringen.

68% av sjøoffiserstudentene ønsker at det legges mer vekt på holdninger til rusmidler i utdanningen. Dette er noe vi ser på som positivt da det kan styrke et forebyggende tiltak hvor en øker sjøoffiserstudentenes kunnskaper om rusmidler, og dermed styrke byggingen av en barriere under utdanningen. Dette kan være med på å forhindre rusmisbruk i den maritime næringen. Det er ikke urimelig å anta at sjøoffiserstudentene ser at med mer kunnskap om rusmidler vil de få en bedre forståelse av risikoen rusmiddelbruk skaper. 47% av sjøoffiserstudentene tror også at bruken av rusmidler til sjøs er et problem.

Imidlertid blir det et spørsmål om forebyggende arbeid i utdanningen vil fremstå troverdig, da det kun var 10% som mente at bruken av rusmidler blant sjøoffiserstudentene var et problem. Det kan dermed være mulig at flere ikke vil ta slik forebygging seriøst, selv om bruk av rusmidler forekommer i studietiden.

Siden sjøoffiserstudentene ønsker sterkere trykk på holdninger til rusmidler i utdanningen, anser vi dette som et punkt hvor en aktivt bør benytte muligheten til å forebygge. Dette kan fremstå troverdig og samtidig øke kunnskapen hos sjøoffiserstudentene. Gjennom økt kunnskap om rusmidler vil også sjøoffiserstudentene kunne være bedre rustet til å ta bevisste valg og ha reflekterte holdninger til eget og andres rusmiddelbruk (Buvik et al., 2016, s.31). Vi mener at ved å innlemme kunnskap om rusmidler i eksisterende emner som Sjørett, Helse miljø og sikkerhet (HMS) og Medisinsk behandling er det stor sannsynlighet for at en vil klare å påvirke sjøoffiserstudentene positivt.

7.2 Er bruken av rusmidler hos sjøoffiserstudentene et reelt problem?

Dette er noe som kan diskuteres mye fram og tilbake, men vi velger likevel å se på det som et problem. Det må nevnes at dette ikke gjelder alle. De fleste sjøoffiserstudentene fremstår på en slik måte at det ikke ser ut som om de utgjør noen trussel for egen og andres sikkerhet, likevel viser statistikk fra bruken og holdningene at det finnes usikre momenter blant enkelte sjøoffiserstudenter. Vi må presisere at det ikke er rusmiddelbruken i studietiden som bekymrer for den maritime næringen, men at sjøoffiserstudentene bruker rusmidler i jobbsammenheng. Dette kommer frem i svarene til sjøoffiserstudentene som har arbeidet på skip. Det er her vi ser at forebygging i utdanning kan være sentralt da det oppgis bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord. Totalt var det 81 av 102 sjøoffiserstudenter som hadde jobbet på skip.

Under disse resultatene kommer det frem at 15% av sjøoffiserstudentene selv har brukt rusmidler i arbeidstiden om bord. 27% har sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden ombord og hele 70% oppgir å ha sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord. Dette er noe vi ser på som bekymringsverdig da det tyder på at bruken av rusmidler kan være en reell fare for sikkerheten. Kombinert med disse spørsmålene spurte vi også om hvor ofte sjøoffiserstudentene hadde blitt rus-testet om bord. Her kom det frem at 51% aldri hadde blitt testet. Dette indikerer at rus-testingen i den maritime næringen er mangelfull. Ser vi på disse opplysningene sammenlignet med «Figur 2 Forebyggende tiltak i organisasjonssituasjonen» viser det at de latente forholdene er til stede. Sannsynligheten for at en uønsket hendelse skal oppstå vil da være stor da det kun er én aktiv feil som må til. Dette indikerer også at det kan forekomme brudd på lovverk og prosedyrer.

På den annen side ønsker vi å ta Sjøfartsdirektoratets spørreundersøkelse om maritim sikkerhet i betraktning. Under spørsmålet deres «*Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opplagt/ beroliget på jobb*» kom det frem at det var mindre enn 1% som var enig, og under spørsmålet «*Det hender at kollegaer på fartøyet hvor jeg jobber er ruspåvirket eller i bakrus i jobbsammenheng*» kom det frem at 3% var enig. Sammenligner vi svarene ser vi at det er store forskjeller, og det må tas i betraktning at det er stor forskjell i antallet respondenter i undersøkelsene. Spørreundersøkelsen om maritim sikkerhet viser at bruken av rusmidler ikke er en stor fare for sikkerheten til sjøs, men at bruken av rusmidler forekommer. 3% oppga også i undersøkelsen at «*bruk av rusmidler er et problem på fartøyet hvor jeg jobber*». Vi mener dette viser at det er et problem, selv om omfanget av problemet er å anse som lite i spørreundersøkelsen om maritime sikkerhet. Selv om det er mindre enn 1% som oppga at de bruker rusmidler på jobb og 3% som oppga at de hadde sett en kollega vært ruspåvirket/ i bakrus på jobb, er dette fremdeles for mange. Det trengs kun én person om bord som bruker rusmidler for at det skal kunne skje en ulykke som kan berøre alle på skipet. Et eksempel kan være en ruspåvirket styrmann som ikke følger med når han navigerer skipet. Dette kan føre til enorme skader på mannskap, miljø og materielle verdier. Det skal dermed ikke forekomme bruk av rusmidler når man er på jobb da dette er en fare for sikkerheten.

Hvorfor våre tall er så høye sammenlignet med spørreundersøkelsen om maritim sikkerhet er vanskelig å si. En mulig årsak vi har vurdert er om det kan være enklere å oppgi bruk i vår studentundersøkelse da vi har studenttilværelsen i fokus. En annen mulig årsak er usikkerheten om hvorvidt sjøoffiserstudentene visste om kollegaen var ruspåvirket/bakfull, eller om dette er noe de har antatt. Vi kan dermed ikke med sikkerhet vite om statistikken ville vært den samme hvis kollegaene også hadde blitt spurt. Det vi likevel kan trekke ut er at bruk forekommer i den maritime næringen og dermed blir forebygging i utdanningen sentralt.

8. Konklusjon

Vårt mål med denne oppgaven var å kartlegge hvilke holdninger og brukervaner norske sjøoffiserstudenter har til bruken av rusmidler. I tillegg ville vi se på hvordan utdanningsinstitusjonene kan arbeide forebyggende ved å påvirke studentenes holdninger til rusmidler. Dette har vi kartlagt gjennom tidligere forskninger, samt vår egen undersøkelse. Ut fra dette har vi drøftet bruken og holdningene til sjøoffiserstudentene, samt hvordan utdanningsinstitusjonene kan bli bedre på å undervise og dermed forebygge at rusmiddelbruk blir et problem når sjøoffiserstudentene skal ut i arbeidslivet. Dette er blitt gjort med utgangspunkt i at vi mener en student med dårlige brukervaner og holdninger er én for mye.

Ut fra svarene vi fikk kan vi se at mange sjøoffiserstudenter har gode brukervaner og holdninger, men at det fremdeles er sjøoffiserstudenter som ikke har det. En av ti sjøoffiserstudenter bruker illegale rusmidler under utdanningen. En av tre mener det blir lagt for lite vekt på regelverket knyttet til rusmidler til sjøs i utdanningen. Syv av ti ønsker sterkere vektlegging av holdninger til rusmidler i utdanningen. Dette gir oss klare indikasjoner på at det er forbedringspotensial hos utdanningsinstitusjonene.

Vi mener utdanningsinstitusjonene kan bidra med forebygging ved å implementere rus og rusmiddelbruk i følgende tre emner: Sjørett, Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og Medisinsk behandling. Disse tre emnene kunne fordelt temaet inn i forskjellige kategorier som passet til hvert emne. Sjørett kunne ta for seg temaet som omhandler regelverk og prosedyrer vedrørende rusmiddelbruk, slik at studentene var klar over de juridiske konsekvensene av å bruke rusmidler i arbeidslivet til sjøs. HMS kunne ta for seg hvilke farer og konsekvenser det kan medføre å være påvirket av rusmidler om bord på et skip. På denne måten ville studentene bli mer observante på farene som kan oppstå om bord. Det siste emnet, Medisinsk behandling, kunne ta for seg hvordan rusmidler fungerer på kroppen og hjernen, slik at studentene fikk en bedre forståelse av hvor mye kroppen blir påvirket av å innta forskjellige typer rusmidler.

Litteratur

- Biørnstad, C. H. (2019, 27. November). Rusbruk blant studenter: – Svært bekymringsfullt. *Universitas.no*.
<https://universitas.no/nyheter/66446/rusbruk-blant-studenter-svart-bekymringsfullt/>
- Buvik, K., Baklien, B., & Wigenstad, S. (2016). Forebygging, fyll og fellesskap: Evaluering av Helsedirektoratets satsning på rusmiddelforebygging blant studenter.
<https://www.fhi.no/contentassets/589486cd98f449dba4ba7ef68808730f/forebygging-fyll-og-fellesskap-rev.pdf>
- Chambers, S. (2021, 19. Februar). Wakashio master: 'I was under the influence of alcohol'. *Splash247*.
<https://splash247.com/wakashio-master-i-was-under-the-influence-of-alcohol/>
- Dietrichs, E. S., & Mørland, J. (2021, 15. Mars, A). Rusmidler. I Store medisinske Leksikon.
<https://sml.snl.no/rusmidler>
- Friborg, O. (2010). Klassisk testteori og utvikling av spørreinstrumenter. I D. Araä, O. Friborg, K. A. Hagtvat, B. H. Handegård, B. K. Jacobsen, S. Lie, W-T. Mørch & Martinussen (Red.), *Kvantitativ forskningsmetodologi i samfunns- og helsefag* (s. 15-55). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Gundersen, D. (2020, 16. Juli, B). Bruk. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/bruk>
- International labour organization. (1996). *Drug and alcohol abuse prevention programmes in the maritime industry*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_117734.pdf
- International maritime organization. (2020). *Responding to MV Wakashio oil spill*.
<https://www.imo.org/en/MediaCentre/HotTopics/Pages/Wakashio-FAQ.aspx>
- Jacobsen, D. I. (2018). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm.
- Knapstad, M. Heradstveit, O. Sivertsen, B. (2018, September). *Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse 2018 (SHoT)/ HELT ÆRLIG-undersøkelsen* (ISBN elektronisk utgave: 978-82-691382-1-4).
<https://www.student.no/content/uploads/2019/07/SHOT-2018.pdf>

Mørland, J. & Waal, H. (2016). *RUS OG AVHENGIGHET*. Universitetsforlaget.

Nedregård, T., & Olsen, R. (2014, 13. August) *Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse 2014 (SHoT)*.
Trondheim: TNS Gallup. http://www.studentvelferd.no/dokumenter/2014/09/SHoT-2014_Rapport_.pdf

Reason, J. (1997). *Managing the risk of organizational accidents*. Ashgate publishing.

Regjeringen. (2020, 22. juni). Rusforebygging. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/forebygging/id439358/>

Rossnes, R., Grøtan, T. O., Guttormsen, G., Herrera, I. A., Steiro, T., Størseth, F., Tinmannsvik, R. K. & Wærø, I. (2010). Organizational accidents and resilient organisations: Six perspectives. Revision 2. (SINTEF A17034) https://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/sikkerhet-og-palitelighet/rapporter/sintef-a17034-organisational-accidents-and-resilience-organisations-six-perspectives.-revision-2.pdf

Schancke, V.A. (2005). *Hva er forebygging?*. Forebygging.no: kunnskapsbase og publiseringskanal for folkehelse- og rusforebyggende arbeid. <http://www.forebygging.no/Kunnskapsoppsummeringer/1999---2005/Forebygging---fra-forskning-til-praksis/Hva-er-forebygging/>

Sjøloven (1991). *Lov om sjøfarten* (LOV-1994-06-24-39) <https://lovdata.no/lov/1994-06-24-39>

Spilhaug, G. (2021, 23. April, B). Skadelig bruk av rusmidler. I Store medisinske Leksikon.
https://sml.snl.no/skadelig_bruk_av_rusmidler

Statistisk sentralbyrå. (2021, 25. Mars). Studenter i høyere utdanning. <https://www.ssb.no/utuvh>

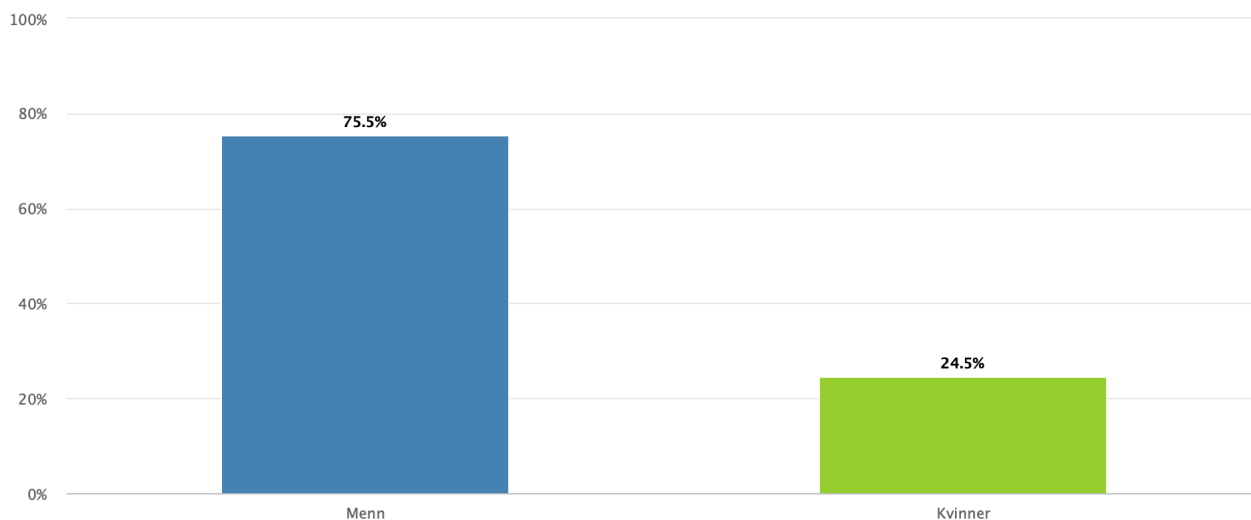
Svartdal, F. (2020, 3. November, A). Holdning. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/holdning>

Svensden, M. (2013). Rusmiddelforebygging for studenter: *Hvordan jobbe med rusforebyggende tiltak?*. (Universellrapport 1:2013).
<https://www.universell.no/fileshare/filarkivroot/LMU/Rusforebyggende%20arbeid%20Universellrapport%201-%202013.pdf>

Tefre, M. E. Amundsen, A. Nordlund, S. & Lund, E. K. (2007). *Studenter og rusmidler Bruk av alkohol, tobakk, narkotika og pengespill blant studenter ved Universitetet i Oslo* (SIRUS rapport nr. 4/2007).
https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2009-og-eldre/sirusrap.4.07.pdf?fbclid=IwAR2tCoDUuTv-CDLshuhtfFrAfkZowjWj3sm2Ba52ngnzQc3x92kIYID_FxE

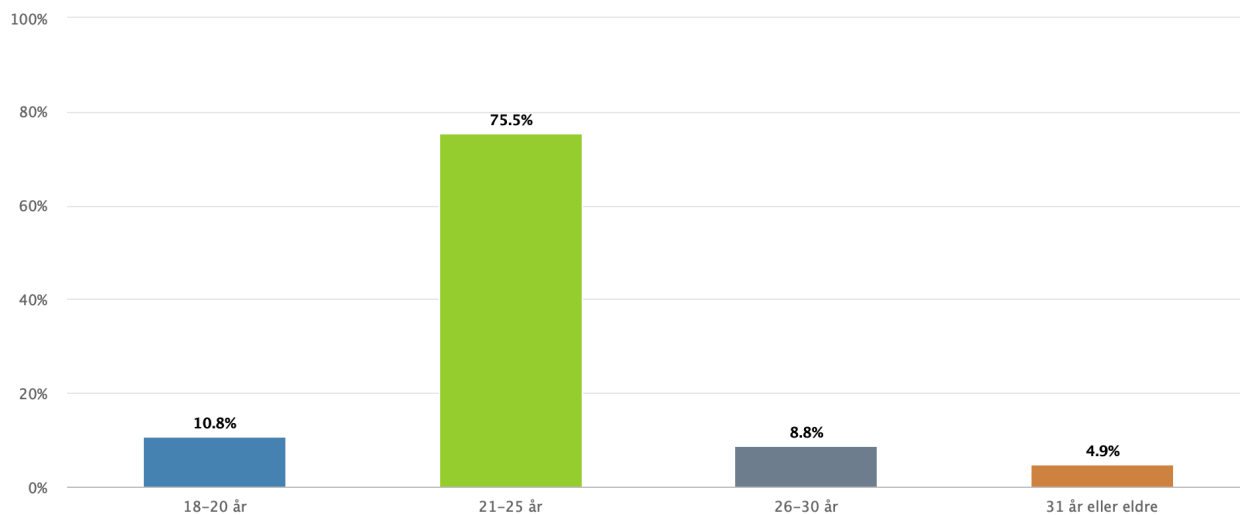
Vedlegg 1 - Resultater

1. Kjønn?

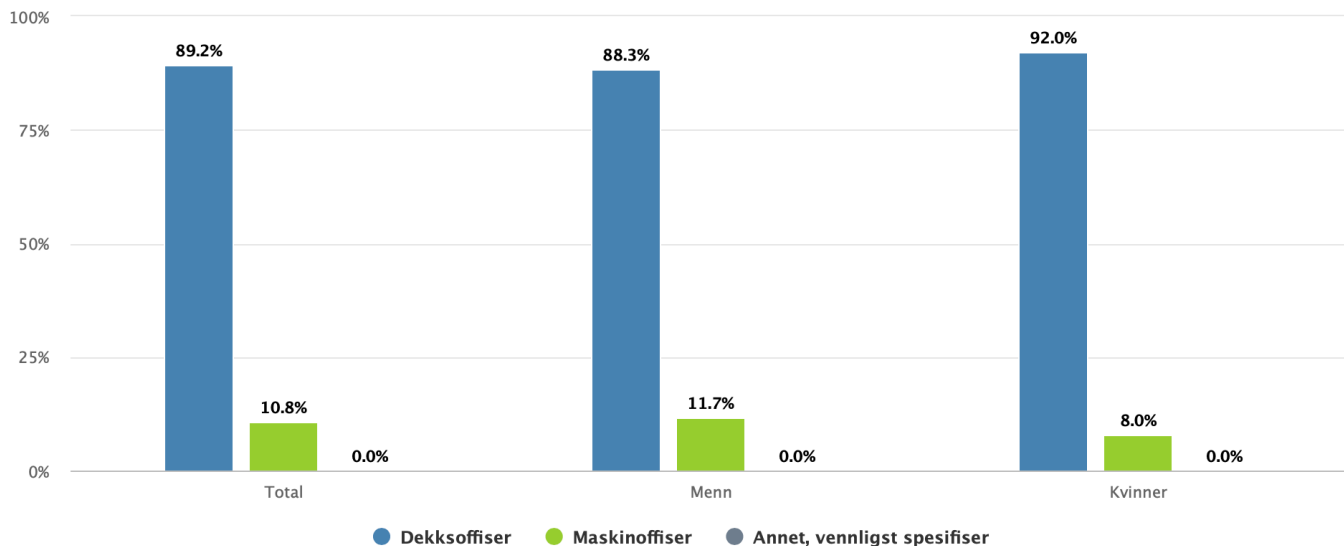
Kjønn	Prosent
Menn	75.5%
Kvinner	24.5%
Antall responser	102

2. Hvor gammel er du?

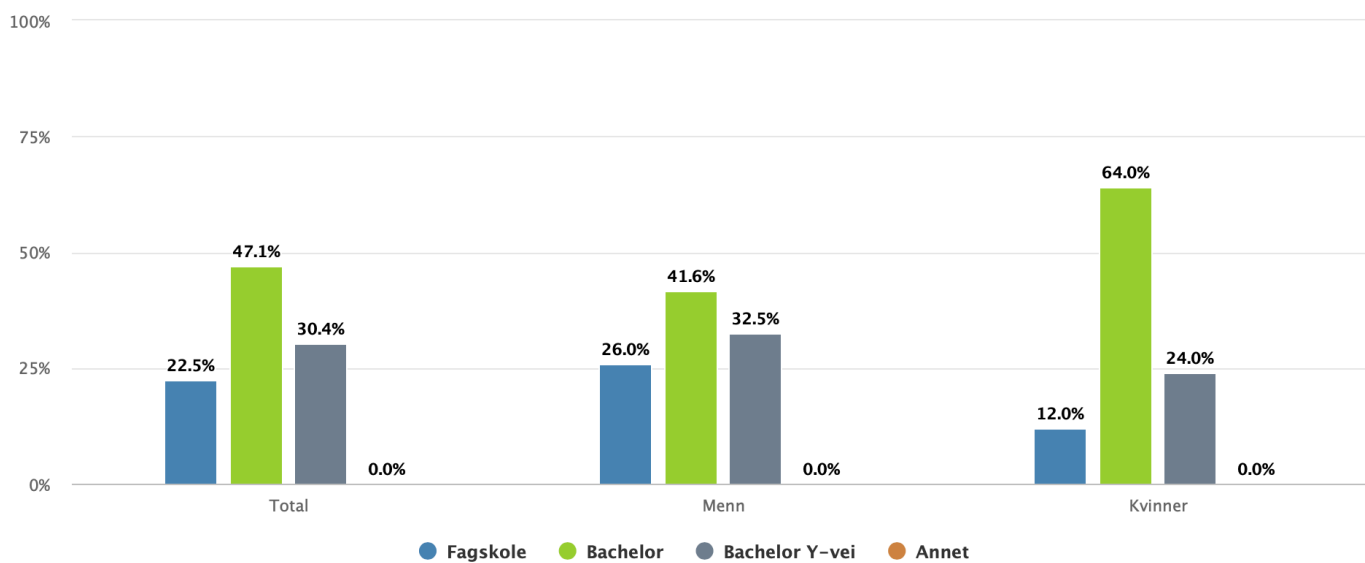
Hvor gammel er du?	Prosent
18-20 år	10.8%
21-25 år	75.5%
26-30 år	8.8%
31 år eller eldre	4.9%
Antall responser	102

3. Hvilken utdanning tar du?

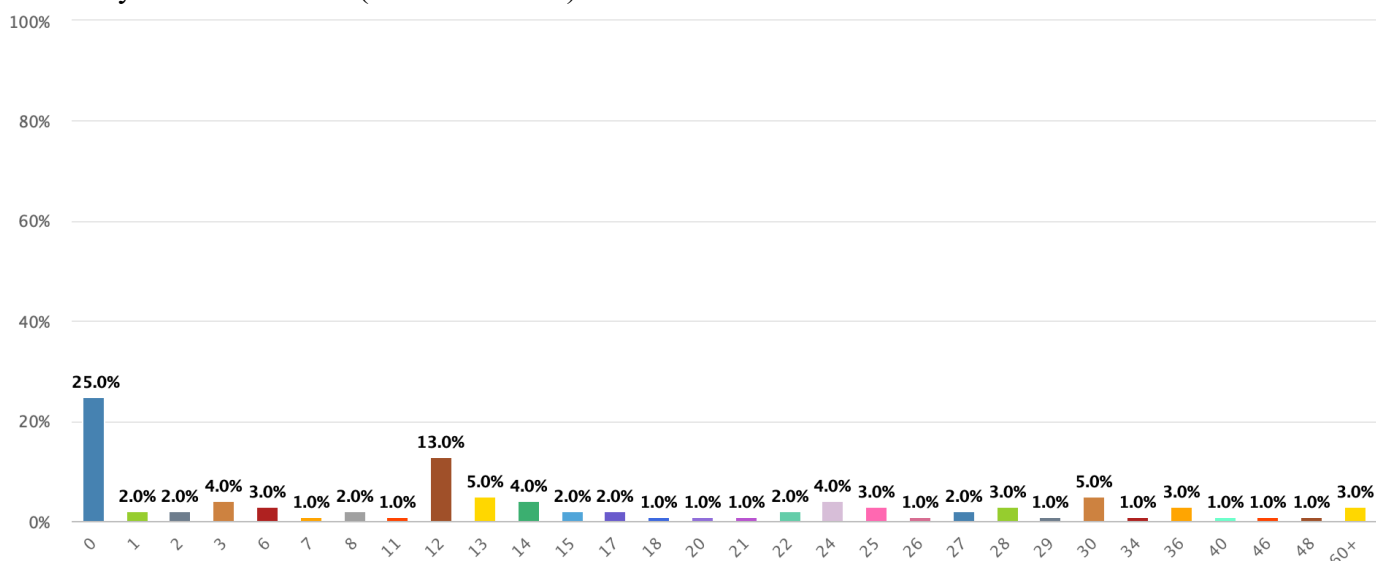
Hvilken utdanning tar du?	Total	Menn	Kvinner
Dekksoffiser	89.2%	88.3%	92.0%
Maskinoffiser	10.8%	11.7%	8.0%
Antall responser	102	77	25

4. Hvilken utdanningslinje går du på?

Hvilken utdanningslinje går du på?	Total	Menn	Kvinner
Fagskole	22.5%	26.0%	12.0%
Bachelor	47.1%	41.6%	64.0%
Bachelor Y-vei	30.4%	32.5%	24.0%
Antall responser	102	77	25

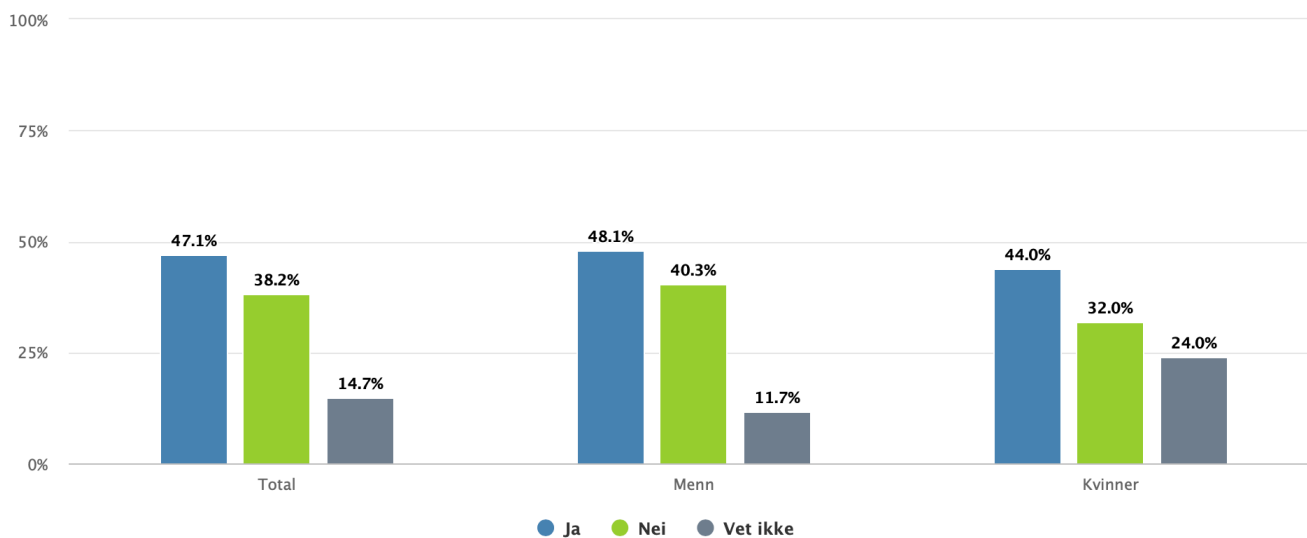
5. Hvor mye fartstid har du? (Antall måneder)

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Hvor mye fartstid har du? (Antall måneder)	100	14.01	12.35	13

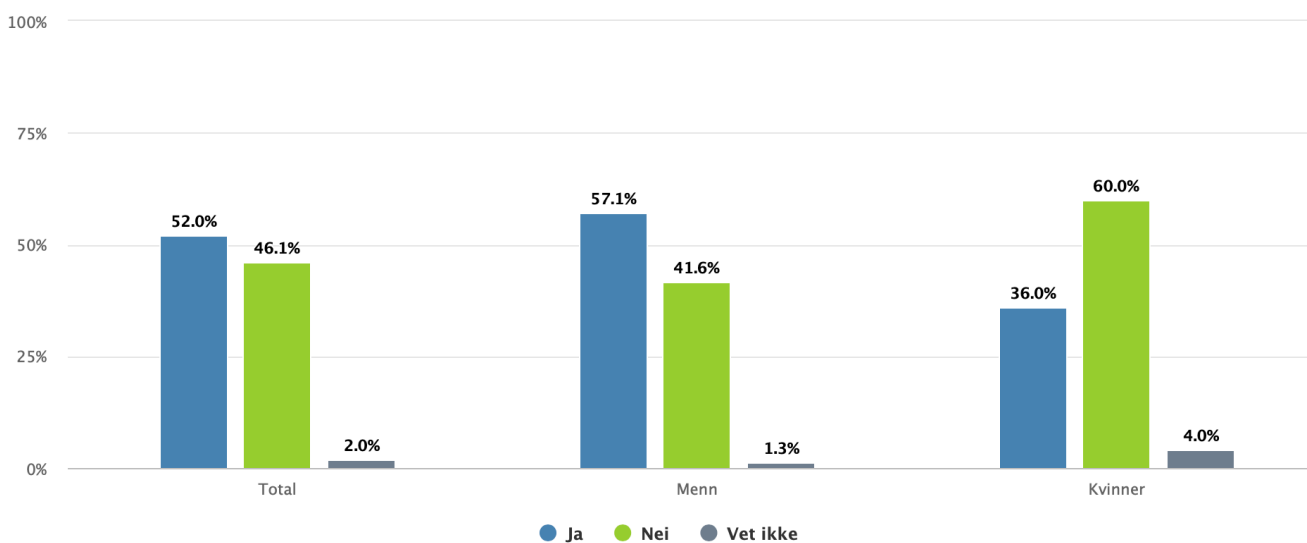
Hvor mye fartstid har du? (Antall måneder)	Prosent
0	25%
1	2.0%
2	2.0%
3	4.0%
6	3.0%
7	1.0%
8	2.0%
11	1.0%
12	13.0%
13	5.0%
14	4.0%
15	2.0%
17	2.0%
18	1.0%
20	1.0%
21	1.0%
22	2.0%
24	4.0%
25	3.0%
26	1.0%
27	2.0%
28	3.0%
29	1.0%
30	5.0%
34	1.0%
36	3.0%
40	1.0%
46	1.0%
48	1.0%
60+	3.0%
Antall responser	100

6. Tror du bruken av rusmidler til sjøs er et problem?

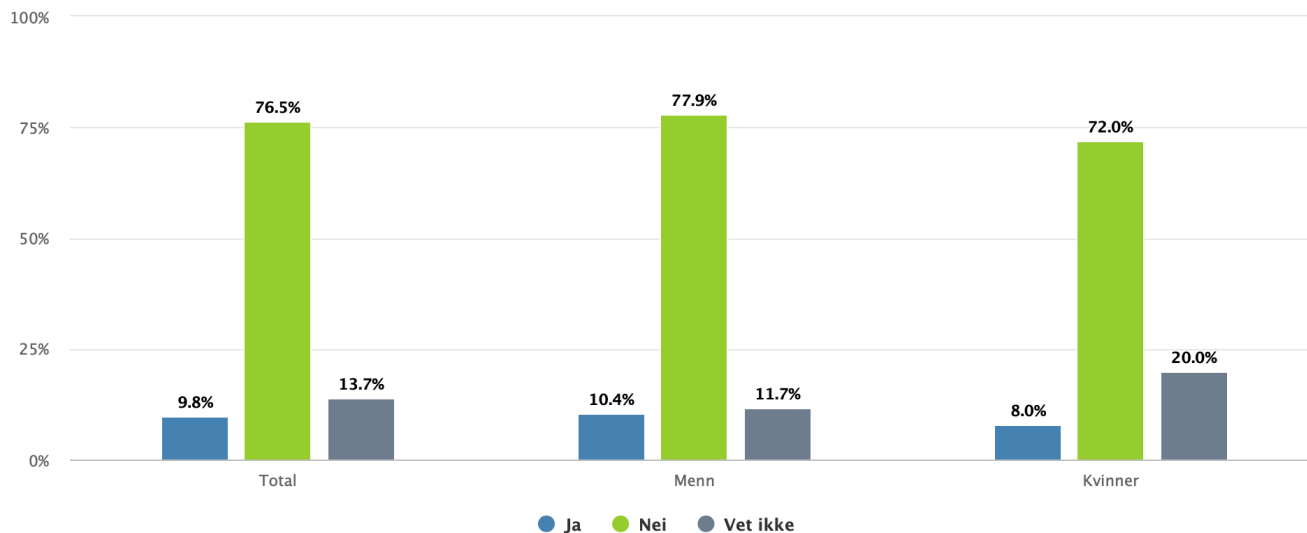
Tror du bruken av rusmidler til sjøs er et problem?	Total	Menn	Kvinner
Ja	47.1%	48.1%	44.0%
Nei	38.2%	40.3%	32.0%
Vet ikke	14.7%	11.7%	24.0%
Antall responser	102	77	25

7. Har du diskutert misbruk av rusmidler med andre medstudenter?

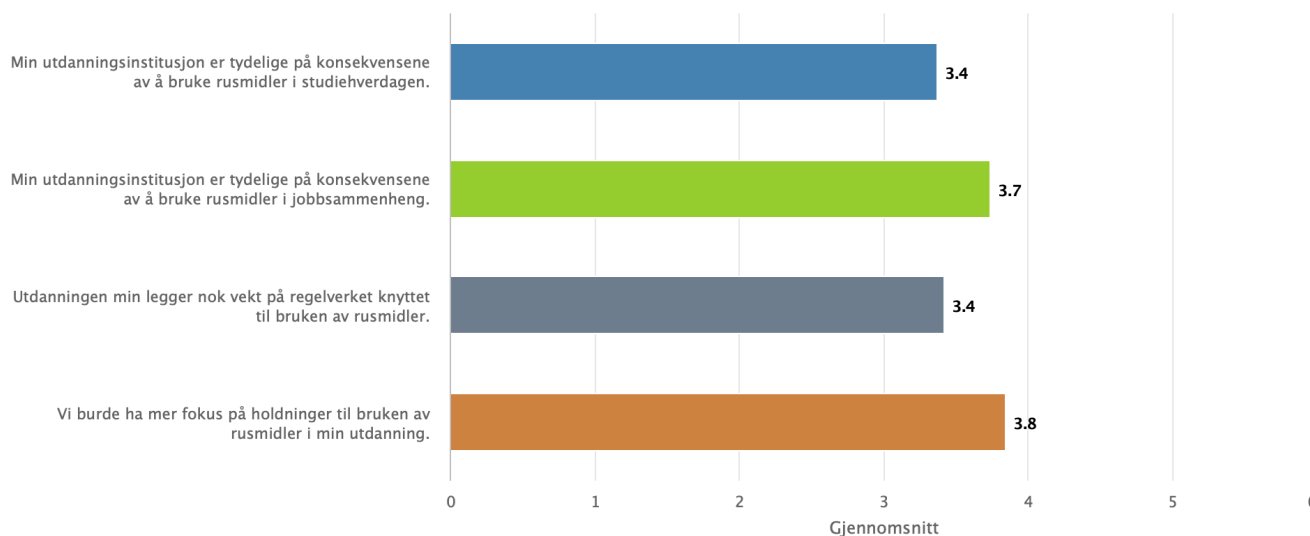
Har du diskutert misbruk av rusmidler med andre medstudenter?	Total	Menn	Kvinner
Ja	52.0%	57.1%	36.0%
Nei	46.1%	41.6%	60.0%
Vet ikke	2.0%	1.3%	4.0%
Antall responser	102	77	25

8. Oppfatter du bruken av rusmidler blant maritime studenter som et problem?

Oppfatter du bruken av rusmidler blant maritime studenter som et problem?	Total	Menn	Kvinner
Ja	9.8%	10.4%	8.0%
Nei	76.5%	77.9%	72.0%
Vet ikke	13.7%	11.7%	20.0%
Antall responser	102	77	25

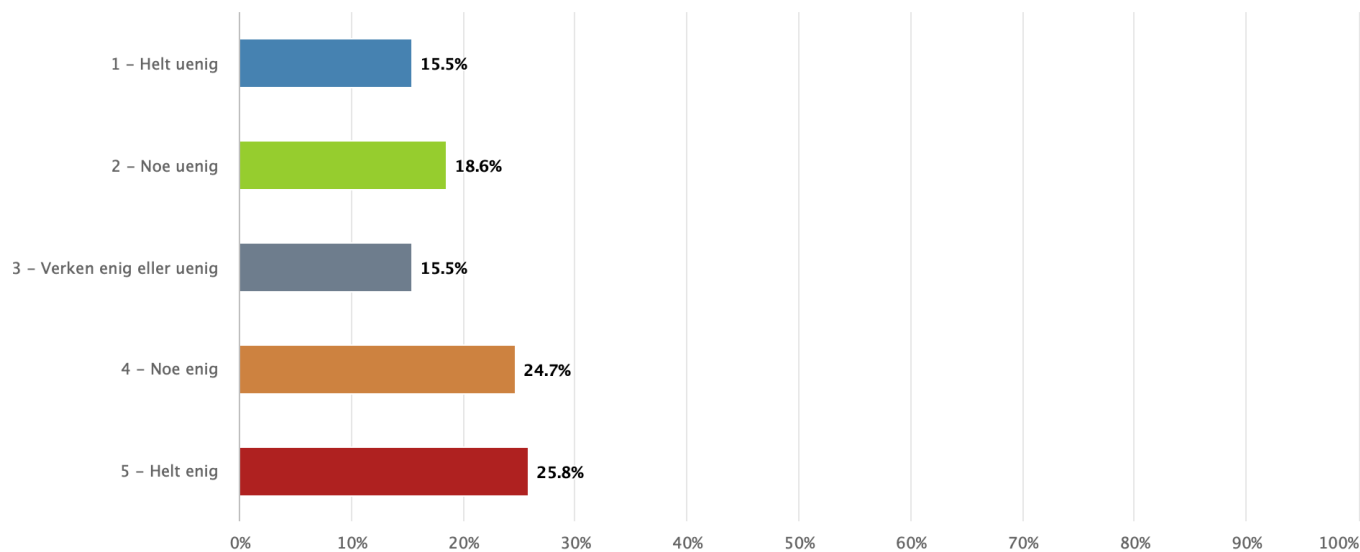
9. Ta stilling til følgende påstander:

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen.	101	3.38	1.49	4
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng.	101	3.74	1.41	4
Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.	101	3.42	1.35	3
Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning.	101	3.84	1.20	4

Dette er en totaloversikt over påstandene, «vet ikke» svaralternativ er ikke fjernet. Se hver enkelt påstand for korrekte tall.

9.1 Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen.	97	3.27	1.42	4

Min utdanningsinstitusjon er tydelig på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen.	Prosent
1 - Helt uenig	15.5%
2 - Noe uenig	18.6%
3 - Verken enig eller uenig	15.5%
4 - Noe enig	24.7%
5 - Helt enig	25.8%
Antall responser	97

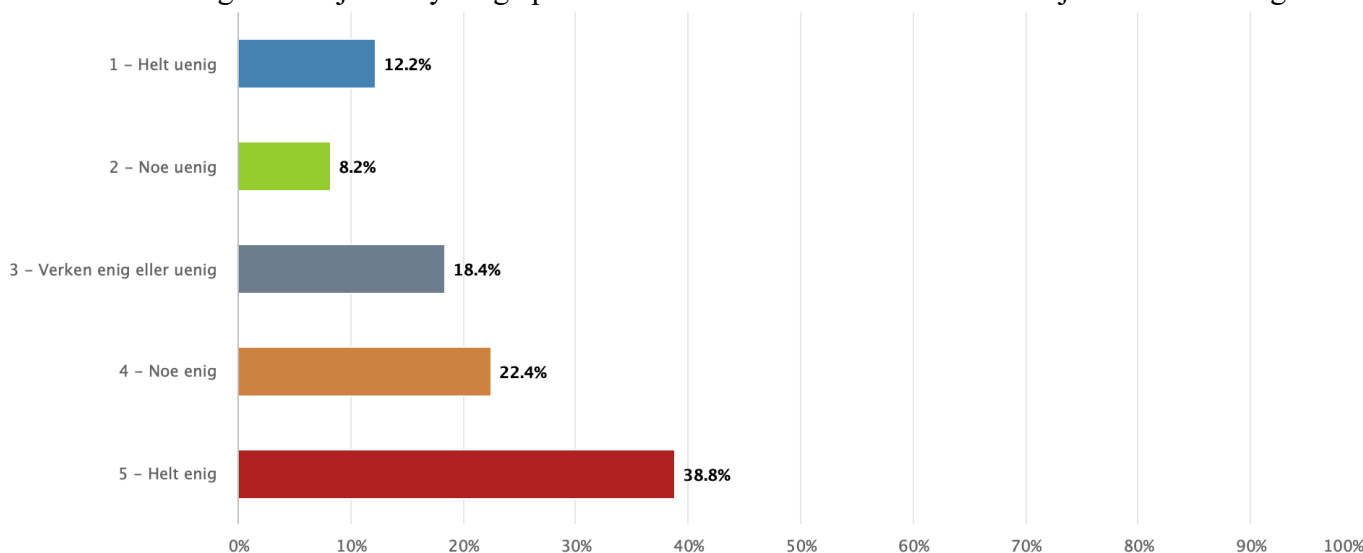
33 % av respondentene oppga «uenig»

15 % av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

49 % av respondentene oppga «enig»

4 % av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

9.2 Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng.	98	3.67	1.38	4

Min utdanningsinstitusjon er tydelig på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng.	Prosent
1 - Helt uenig	12.2%
2 - Noe uenig	8.2%
3 - Verken enig eller uenig	18.4%
4 - Noe enig	22.4%
5 - Helt enig	38.8%
Antall responser	98

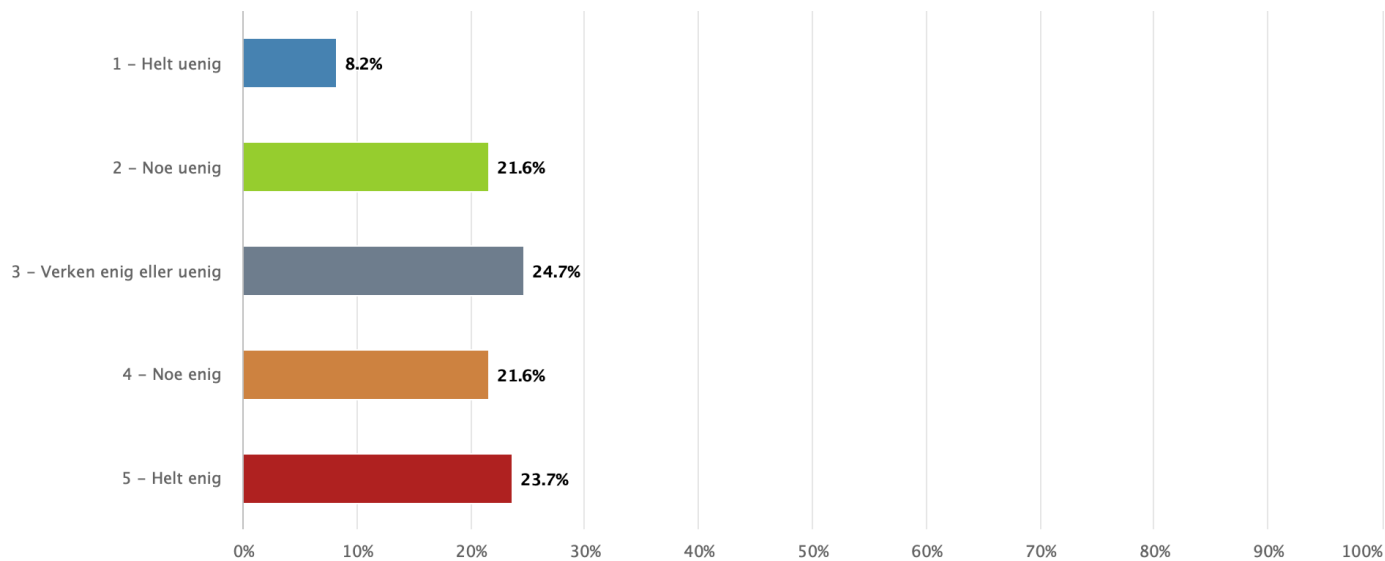
20% av respondentene oppga «uenig»

18% av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

59% av respondentene oppga «enig»

3% av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

9.3 Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.	97	3.31	1.27	3

Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.	Prosent
1 - Helt uenig	8.2%
2 - Noe uenig	21.6%
3 - Verken enig eller uenig	24.7%
4 - Noe enig	21.6%
5 - Helt enig	23.7%
Antall responser	97

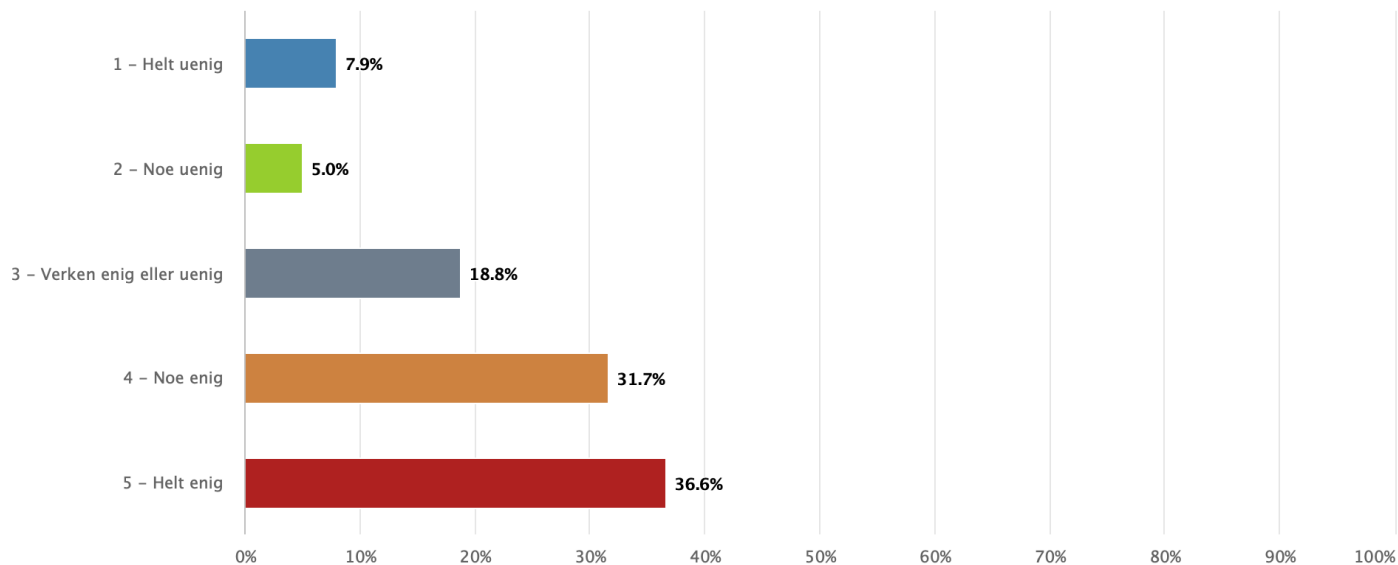
29% av respondentene oppga «uenig»

24% av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

44% av respondentene oppga «enig»

4 % av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

9.4 Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning.	101	3.84	1.20	4

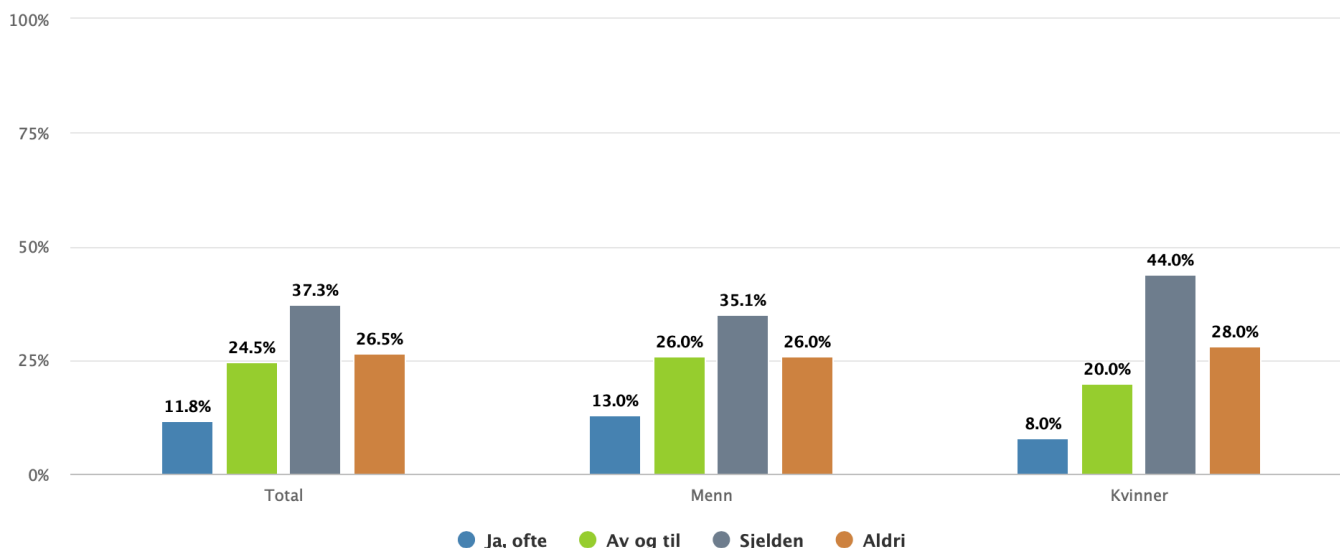
Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i utdanningen.	Prosent
1 - Helt uenig	7.9%
2 - Noe uenig	5.0%
3 - Verken enig eller uenig	18.8%
4 - Noe enig	31.7%
5 - Helt enig	36.6%
Antall responser	101

13% av respondentene oppga «uenig»

19% av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

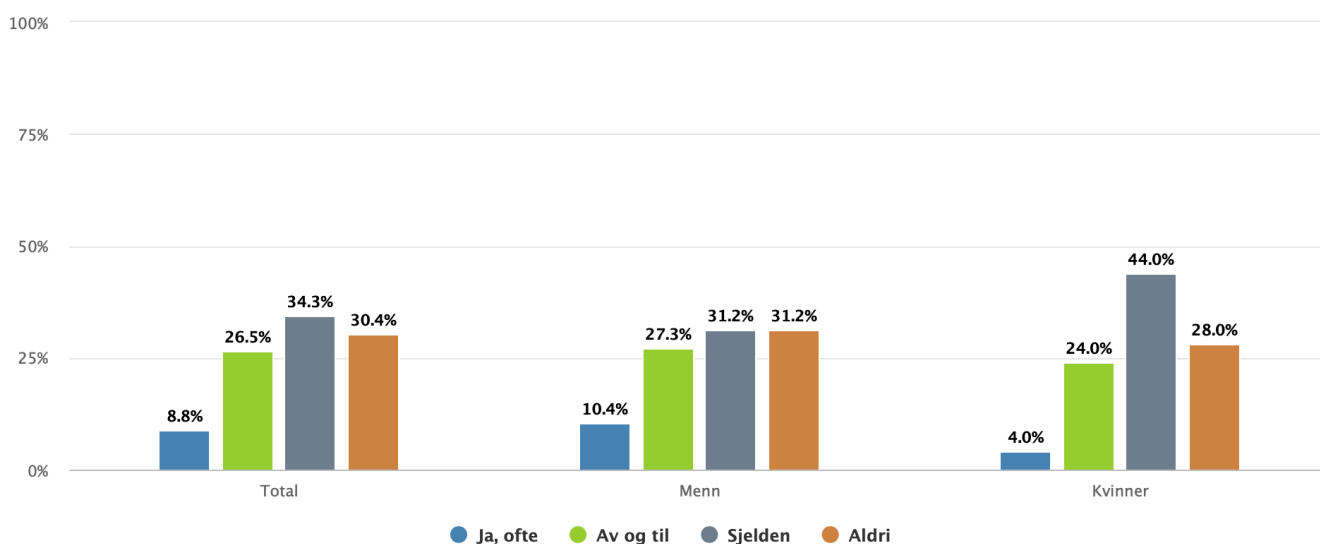
68% av respondentene oppga «enig»

10. Har du møtt med bakrus på skolen?

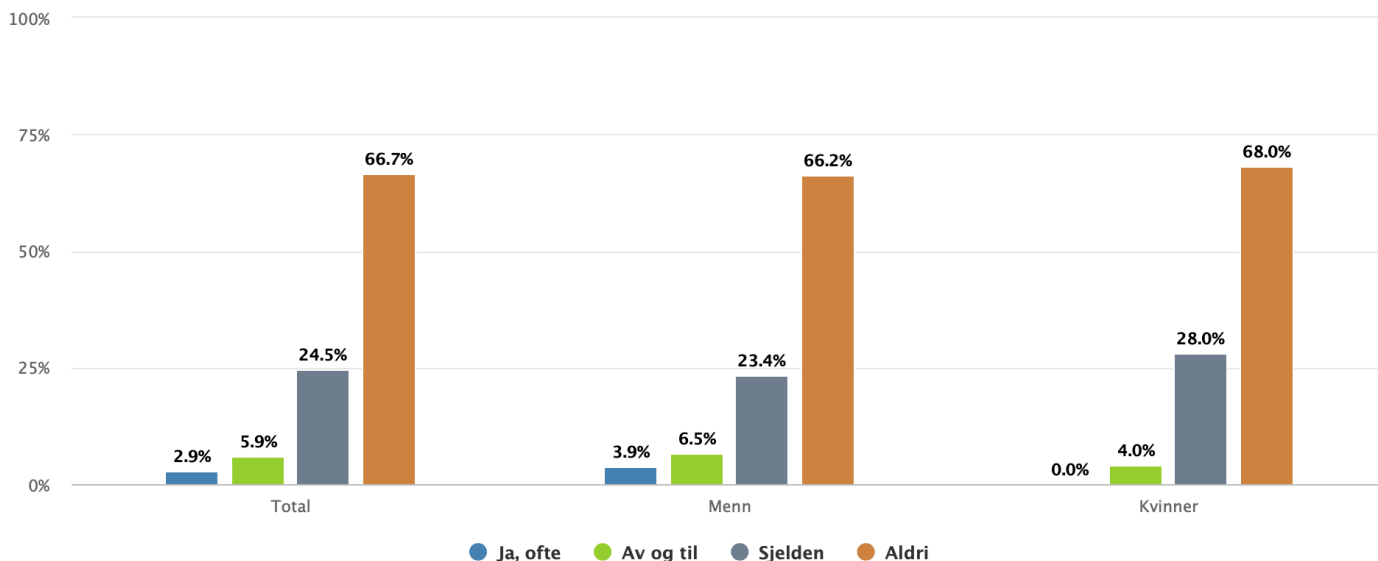
Har du møtt med bakrus på skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	11.8%	13.0%	8.0%
Av og til	24.5%	26.0%	20.0%
Sjelden	37.3%	35.1%	44.0%
Aldri	26.5%	26.0%	28.0%
Antall responser	102	77	25

11. Har du vært mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus?

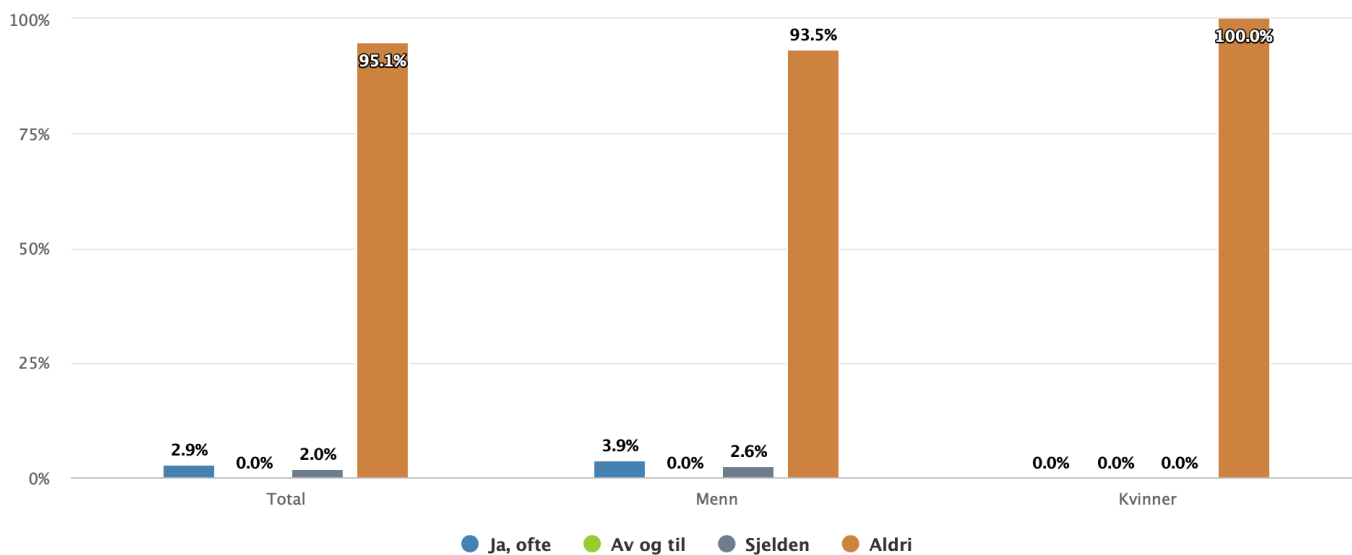
Har du vært mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	8.8%	10.4%	4.0%
Av og til	26.5%	27.3%	24.0%
Sjelden	34.3%	31.2%	44.0%
Aldri	30.4%	31.2%	28.0%
Antall responser	102	77	25

12. Har bruk av rusmidler ført til at du har vært borte fra skolen?

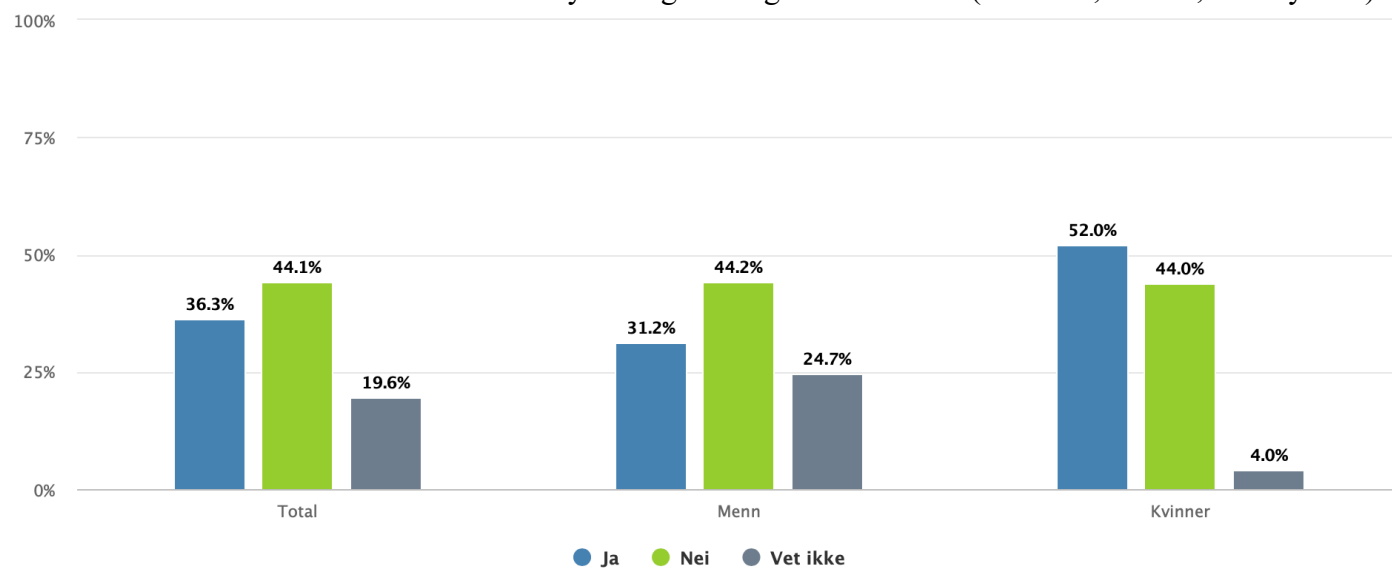
Har bruk av rusmidler ført til at du har vært borte fra skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	3.9%	0.0%
Av og til	5.9%	6.5%	4.0%
Sjelden	24.5%	23.4%	28.0%
Aldri	66.7%	66.2%	68.0%
Antall responser	102	77	25

13. Har du brukt rusmidler for å prestere på skolen?

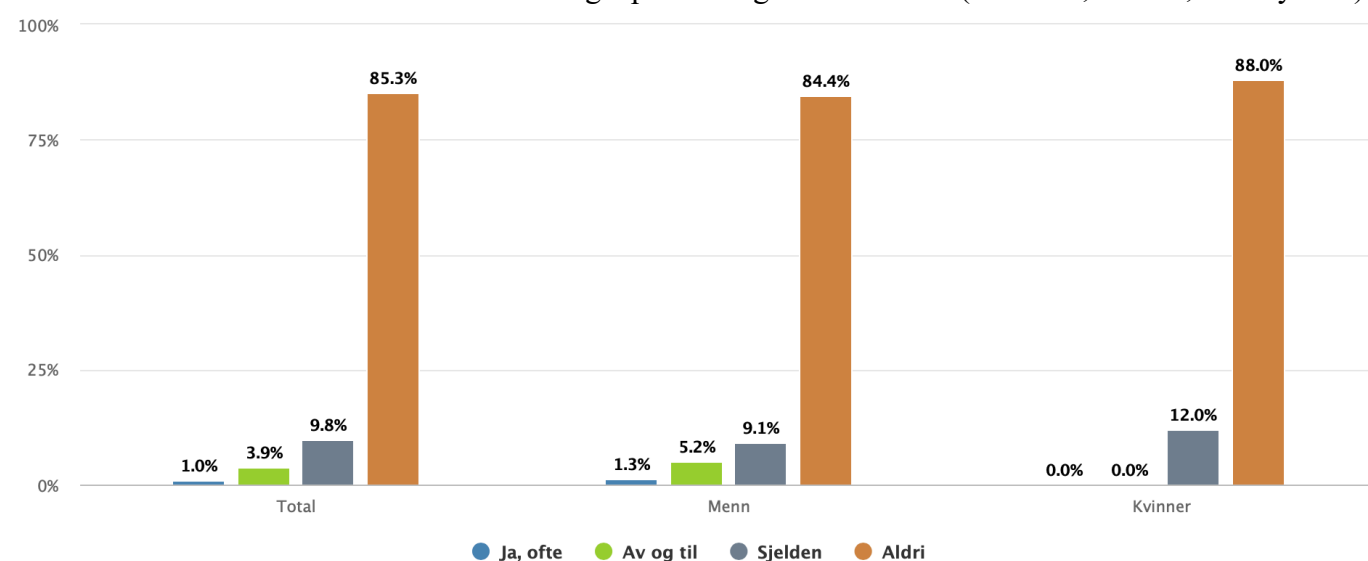
Har du brukt rusmidler for å prestere på skolen?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	3.9%	0.0%
Av og til	0.0%	0.0%	0.0%
Sjelden	2.0%	2.6%	0.0%
Aldri	95.1%	93.5%	100.0%
Antall responser	102	77	25

14. Vet du om andre medstudenter som benytter seg av illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

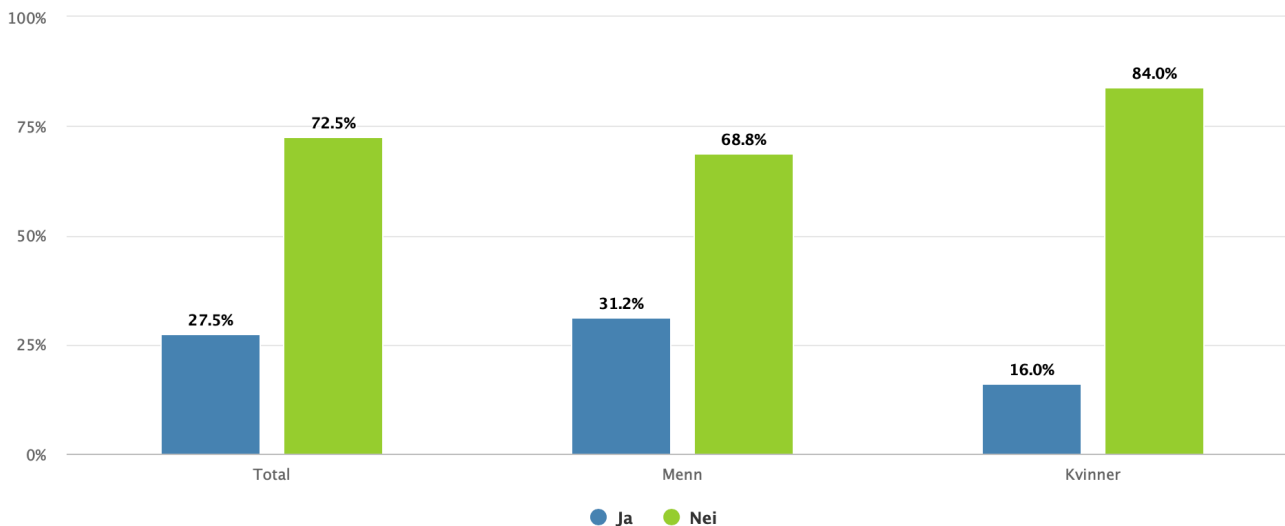
Vet du om andre medstudenter som benytter seg av illegale rusmidler?	Total	Menn	Kvinner
Ja	36.3%	31.2%	52.0%
Nei	44.1%	44.2%	44.0%
Vet ikke	19.6%	24.7%	4.0%
Antall responser	102	77	25

15. Har en eller flere medstudenter tilbudt deg å prøve illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

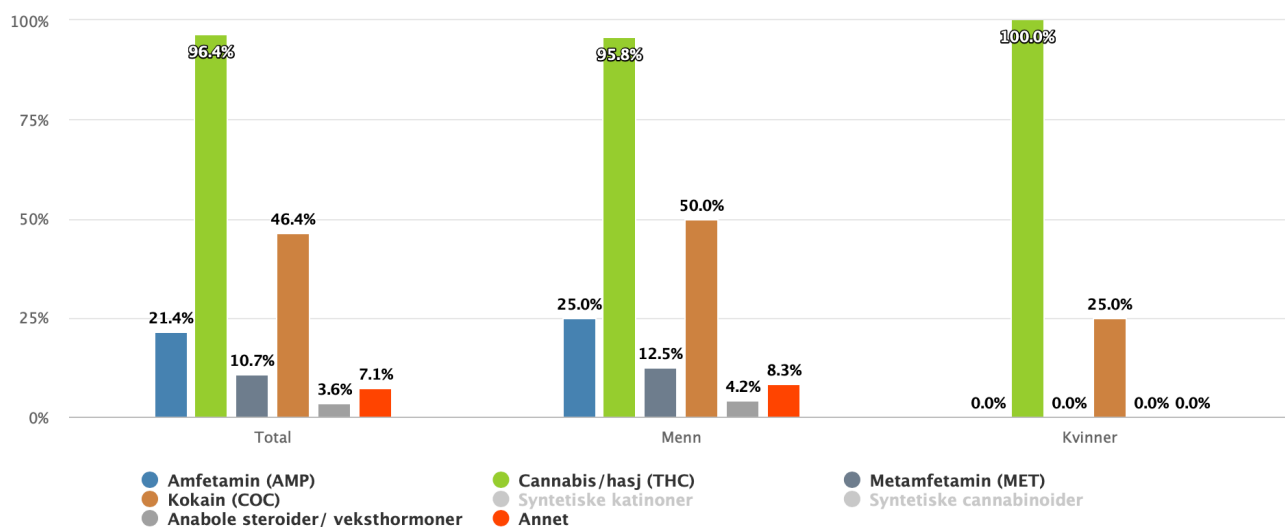
Har en eller flere medstudenter tilbudt deg å prøve illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.0%	1.3%	0.0%
Av og til	3.9%	5.2%	0.0%
Sjelden	9.8%	9.1%	12.0%
Aldri	85.3%	84.4%	88.0%
Antall responser	102	77	25

16. Har du prøvd noen former av illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

Har du prøvd noen former av illegale rusmidler? (cannabis, kokain ecstasy osv.)	Total	Menn	Kvinner
Ja	27.5%	31.2%	16.0%
Nei	72.5%	68.8%	84.0%
Antall responser	102	77	25

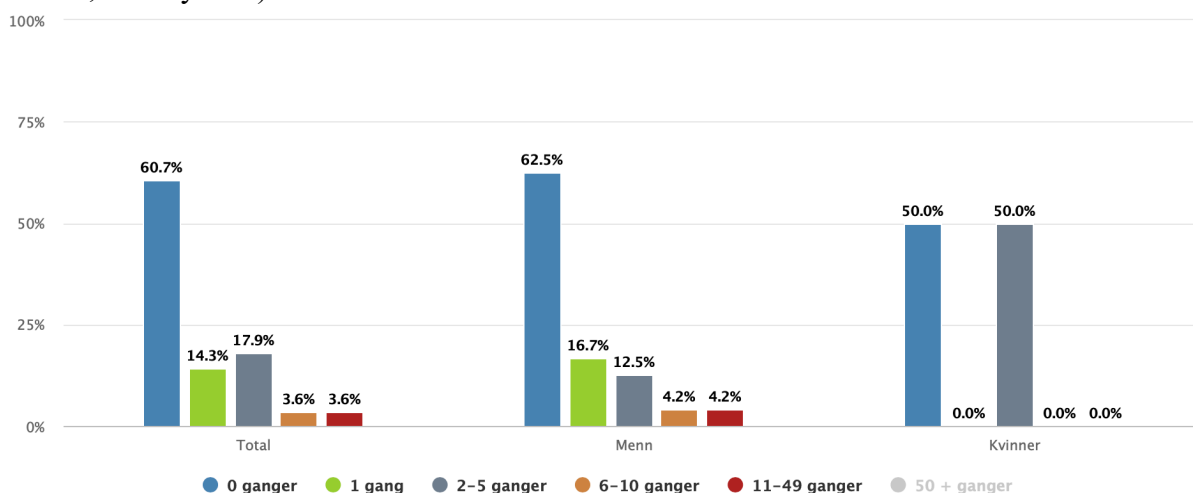
17. Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd? (Flere svar mulig).

Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd?	Total	Menn	Kvinner
Amfetamin (AMP)	21.4%	25.0%	0.0%
Cannabis/hasj (THC)	96.4%	95.8%	100.0%
Metamfetamin (MET)	10.7%	12.5%	0.0%
Kokain (COC)	46.4%	50.0%	25.0%
Anabole steroider/ veksthormoner	3.6%	4.2%	0.0%
Annet	7.1%	8.3%	0.0%
Antall responser	28	24	4

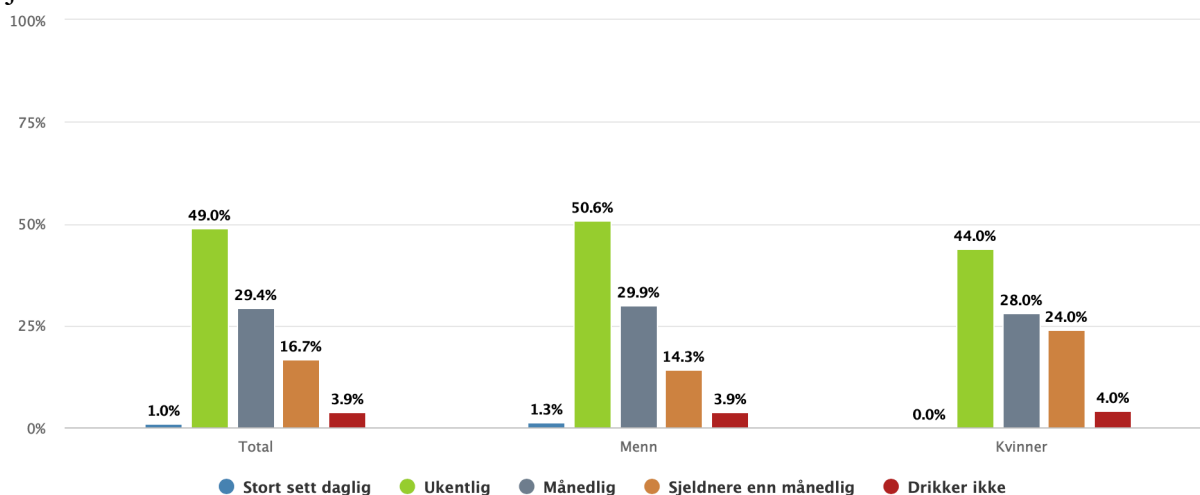
Under dette spørsmålet kunne respondenten velge flere illegale rusmidler. Det var ingen som hadde benyttet seg av syntetiske stoffer, derfor er disse feltene grå på grafen.

18. Hvor mange ganger har du benyttet deg av illegale rusmidler i løpet av de siste 12 månedene? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

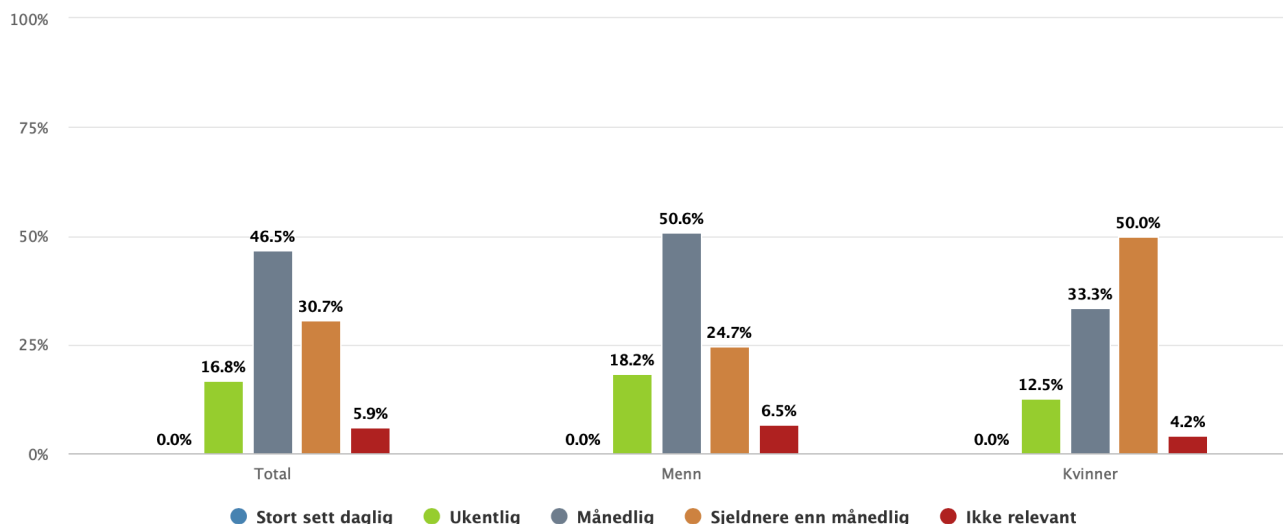
Hvor mange ganger har du benyttet deg av illegale rusmidler i løpet av de siste 12 månedene?	Total	Menn	Kvinner
0 ganger	60.7%	62.5%	50.0%
1 gang	14.3%	16.7%	0.0%
2-5 ganger	17.9%	12.5%	50.0%
6-10 ganger	3.6%	4.2%	0.0%
11-49 ganger	3.6%	4.2%	0.0%
50+ ganger	0.0%	0.0%	0.0%
Antall responser	28	24	4

19. I løpet av de siste 12 måneder, vil du si du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?

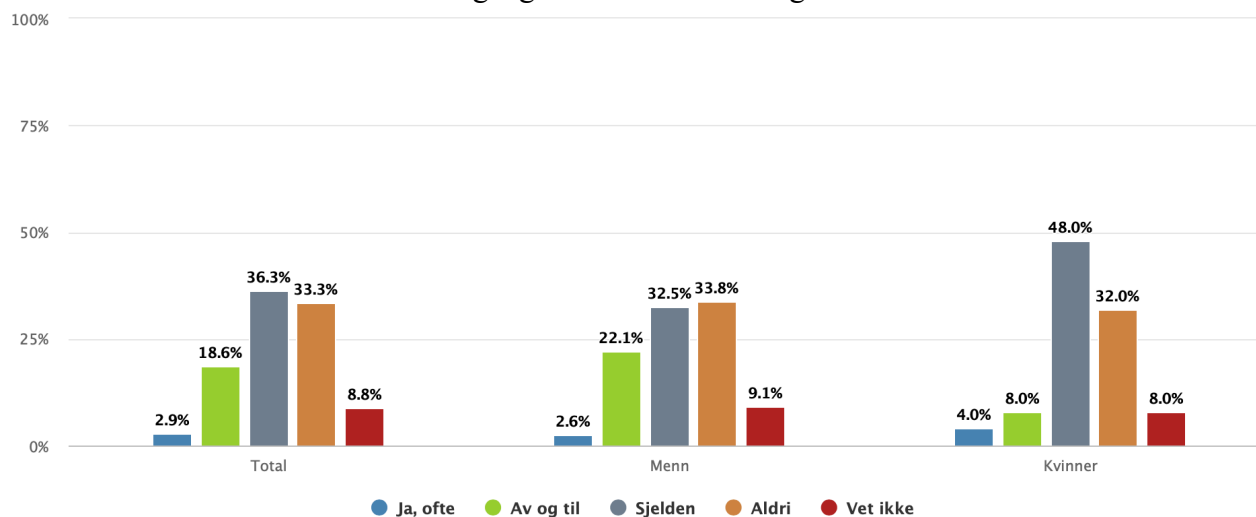
I løpet av de siste 12 månedene, vil du si at du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?	Total	Menn	Kvinner
Stort sett daglig	1.0%	1.3%	0.0%
Ukentlig	49.0%	50.6%	44.0%
Månedlig	29.4%	29.9%	28.0%
Sjeldnere enn månedlig	16.7%	14.3%	24.0%
Drikker ikke	3.9%	3.9%	4.0%
Antall responser	102	77	25

20. I løpet av de siste 12 måneder, hvor ofte har du drukket så mye alkohol at du har følt deg tydelig beruset?

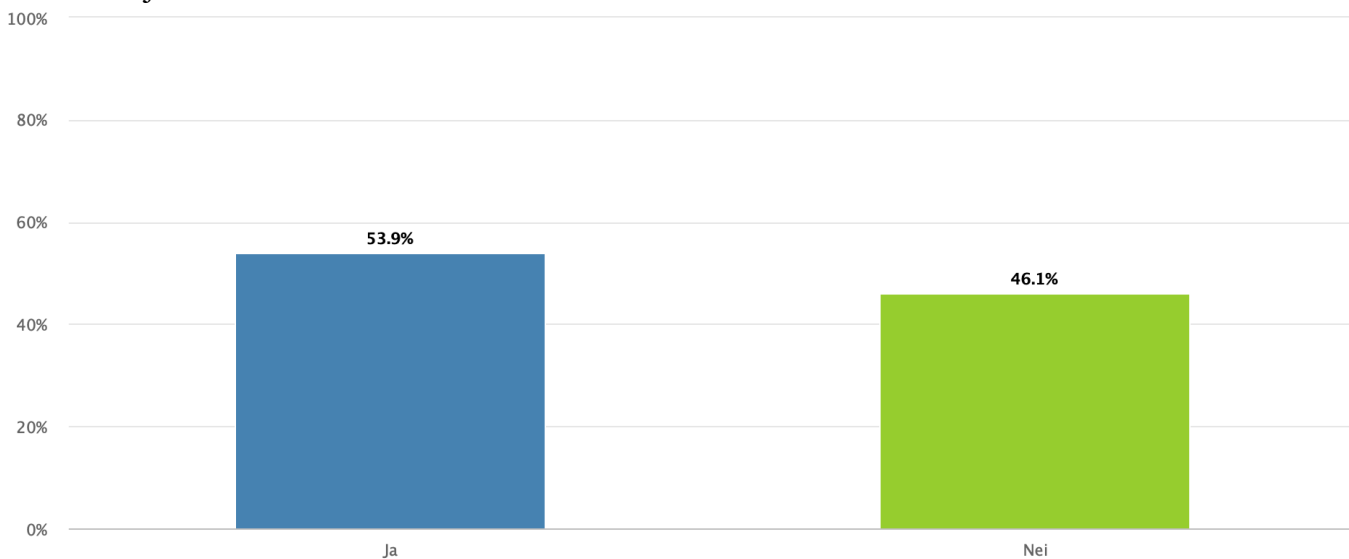
I løpet av de siste 12 måneder, hvor ofte har du drukket så mye alkohol at du har følt deg tydelig beruset?	Total	Menn	Kvinner
Stort sett daglig	0.0%	0.0%	0.0%
Ukentlig	16.8%	18.2%	12.5%
Månedlig	46.5%	50.6%	33.3%
Sjeldnere enn månedlig	30.7%	24.7%	50.0%
Ikke relevant	5.9%	6.5%	4.2%
Antall responser	101	77	24

21. Har du eller en medstudent noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?

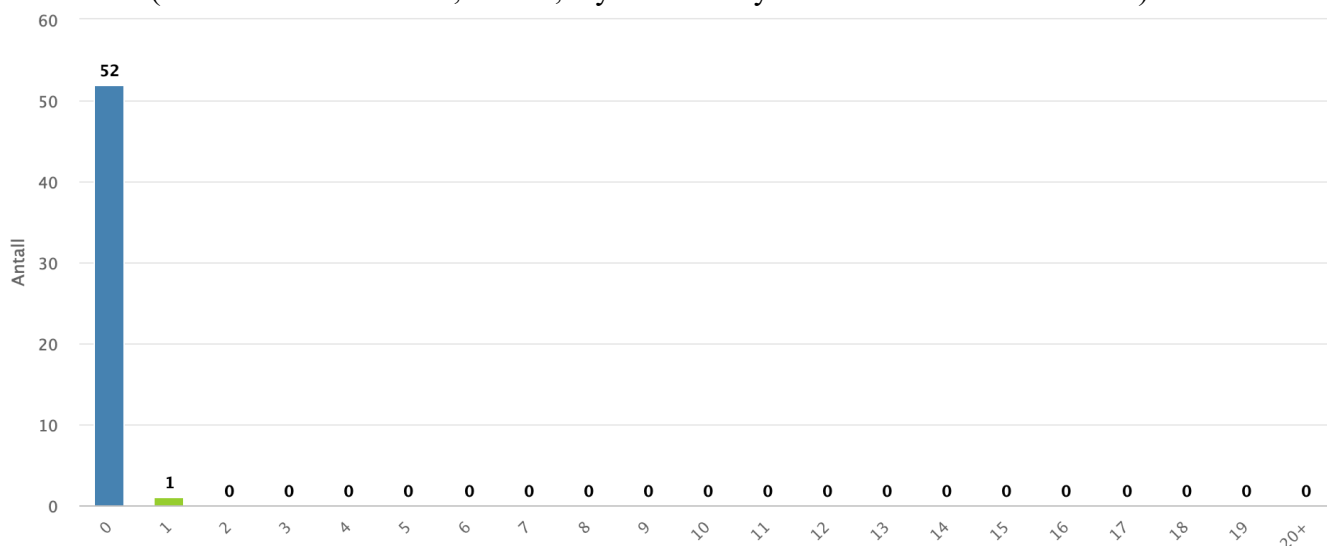
Har du eller en medstudent noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	2.9%	2.6%	4.0%
Av og til	18.6%	22.1%	8.0%
Sjelden	36.3%	32.5%	48.0%
Aldri	33.3%	33.8%	32.0%
Vet ikke	8.8%	9.1%	8.0%
Antall responser	102	77	25

22. Har du jobb ved siden av studiene?

Har du jobb ved siden av studiene?	Prosent
Ja	53.9%
Nei	46.1%
Antall responser	102

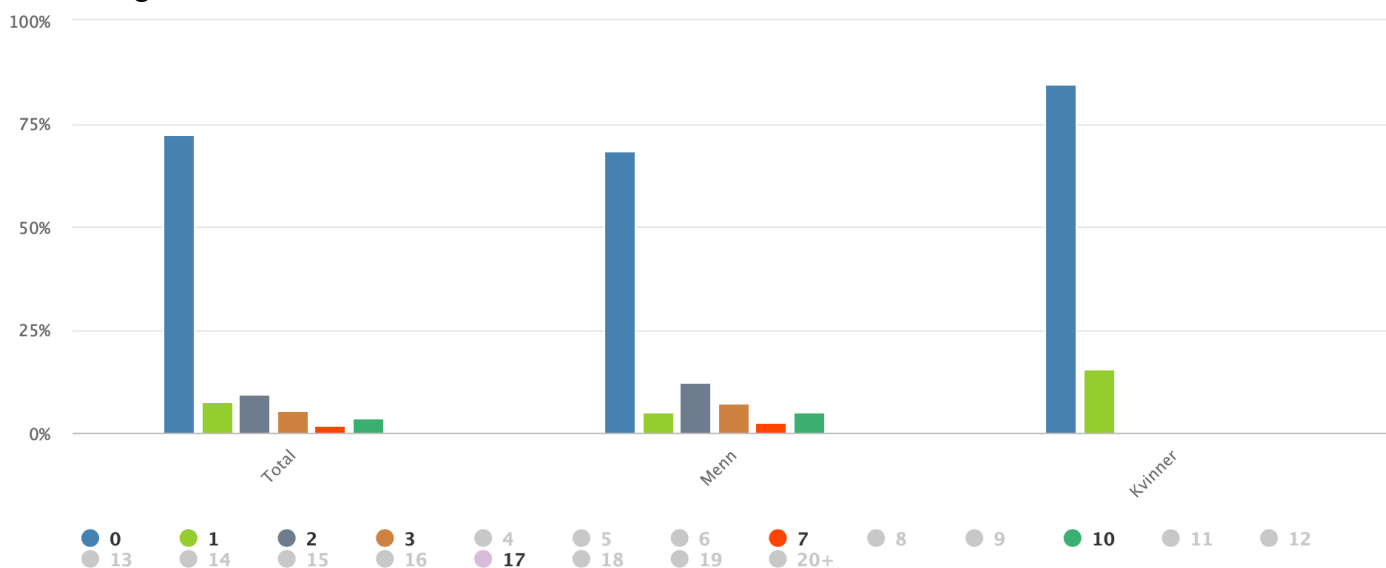
23. I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange arbeidsdager var du totalt sett borte på grunn av egen alkoholbruk (fordi du hadde drukket, bakrus, ulykker eller sykdom relatert til alkoholbruk)?

Arbeidsdager	Antall
0	52
1	1
Antall responser	53

I dette spørsmålet er svaralternativene som ikke oppnådde noen verdi fjernet fra tabell.

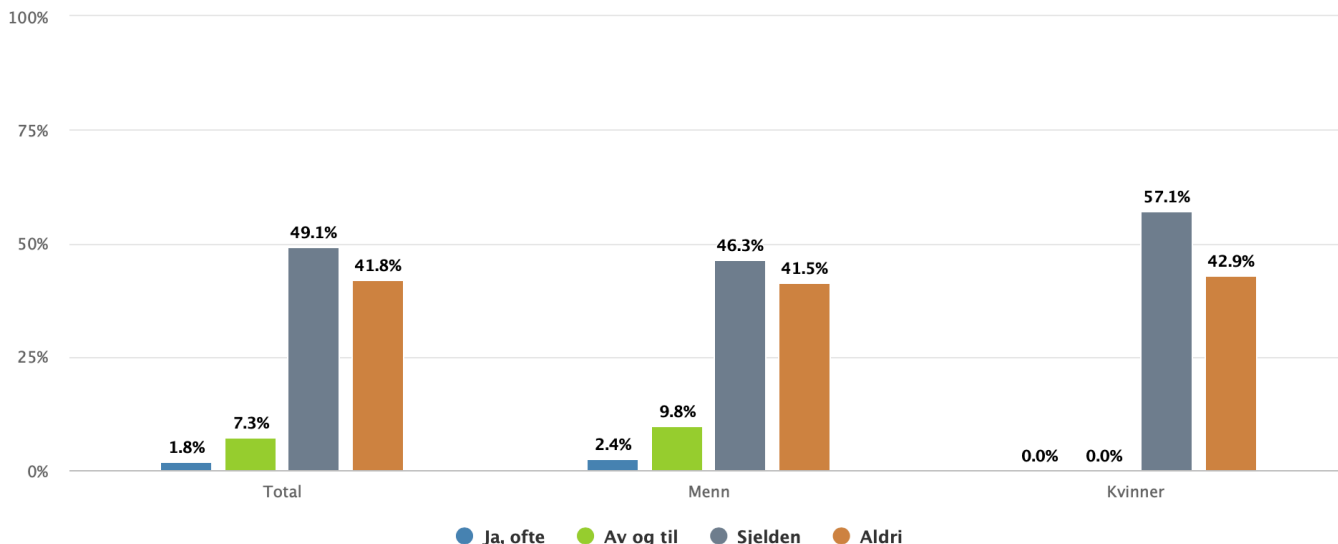
24. I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?

I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?	Total	Menn	Kvinner
0	72.2%	68.3%	84.6%
1	7.4%	4.9%	15.4%
2	9.3%	12.2%	0.0%
3	5.6%	7.3%	0.0%
7	1.9%	2.4%	0.0%
10	3.7%	4.9%	0.0%
Antall responser	54	41	13

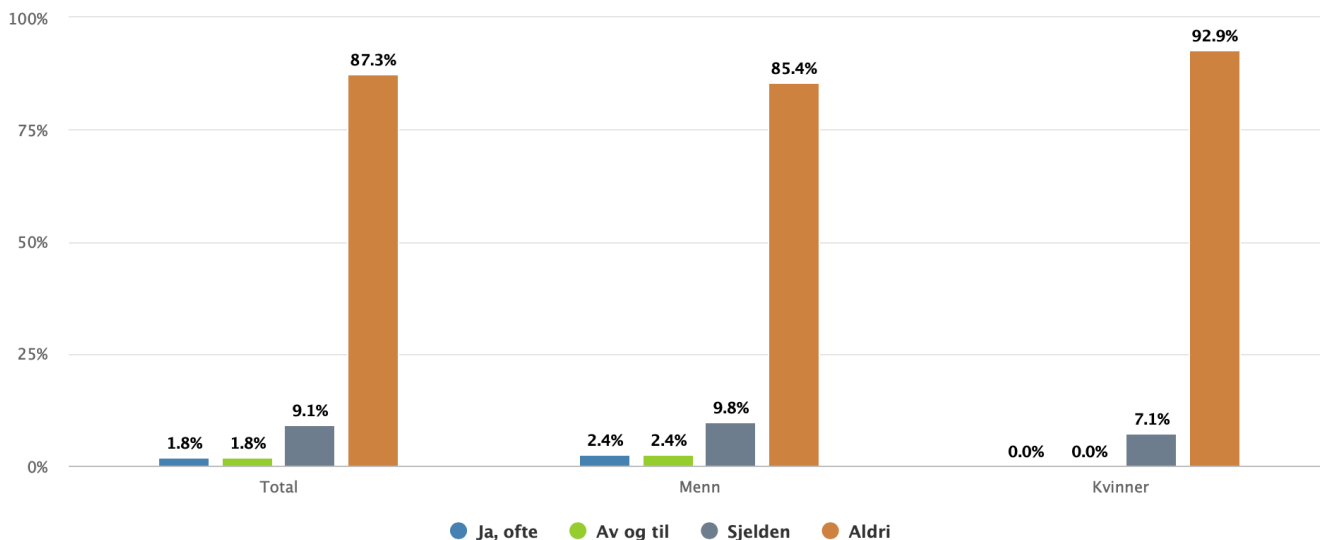
I dette spørsmålet er svaralternativene som ikke oppnådde noen verdi fjernet fra tabell.

25. Har du møtt med bakrus på jobb?

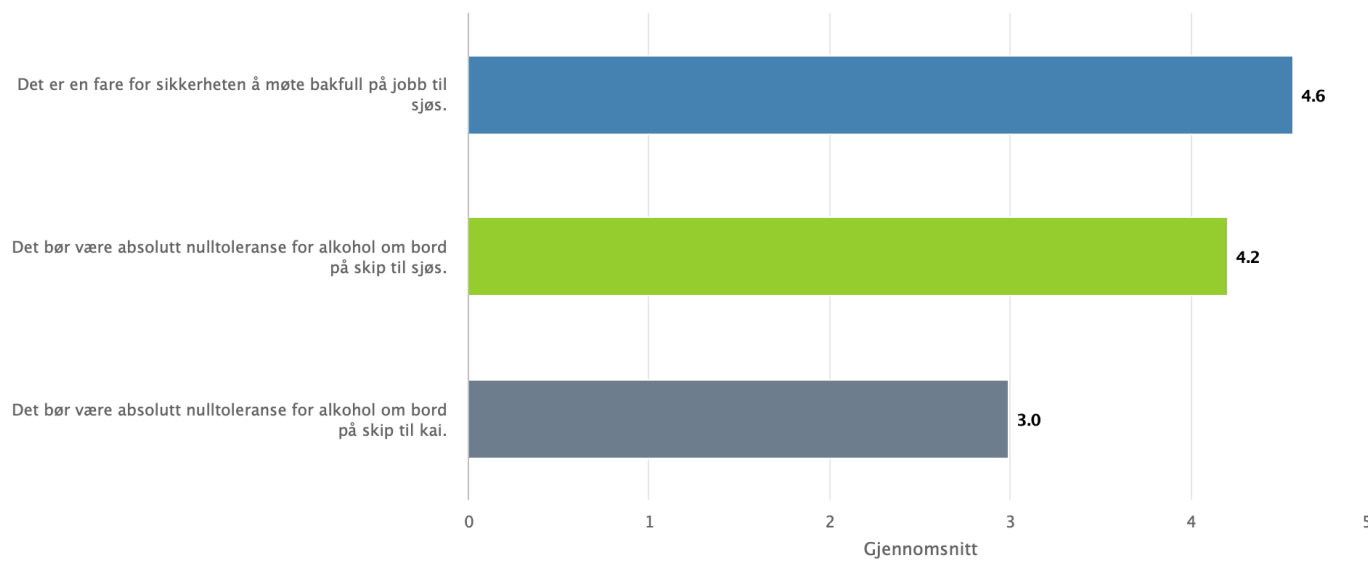
Har du møtt med bakrus på jobb?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.8%	2.4%	0.0%
Av og til	7.3%	9.8%	0.0%
Sjelden	49.1%	46.3%	57.1%
Aldri	41.8%	41.5%	42.9%
Antall responser	55	41	14

26. Har du brukt rusmidler i arbeidstiden?

Har du brukt rusmidler i arbeidstiden	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.8%	2.4%	0.0%
Av og til	1.8%	2.4%	0.0%
Sjelden	9.1%	9.8%	7.1%
Aldri	87.3%	85.4%	92.9%
Antall responser	55	41	14

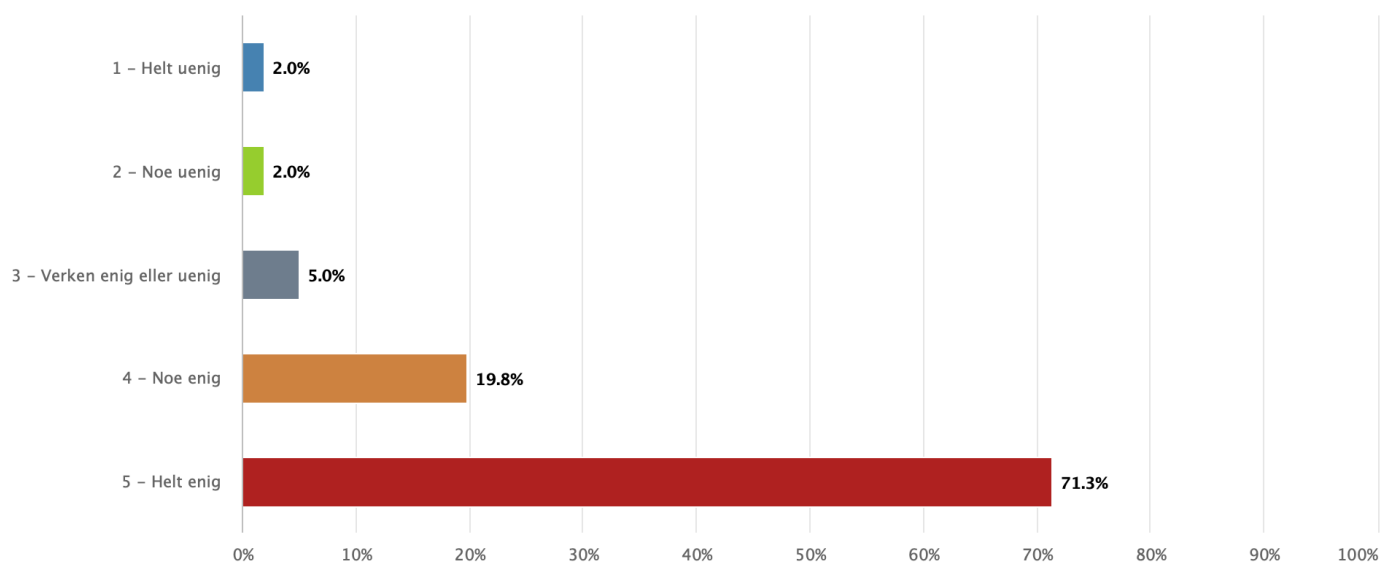
27. Ta stilling til følgende påstander:

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.	101	4.56	0.84	5
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.	101	4.21	1.30	5
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.	100	2.99	1.33	3

Dette er en totaloversikt over påstandene, «vet ikke» svaralternativ er ikke fjernet. Se hver enkelt påstand for korrekte tall.

27.1 Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.	101	4.56	0.84	5

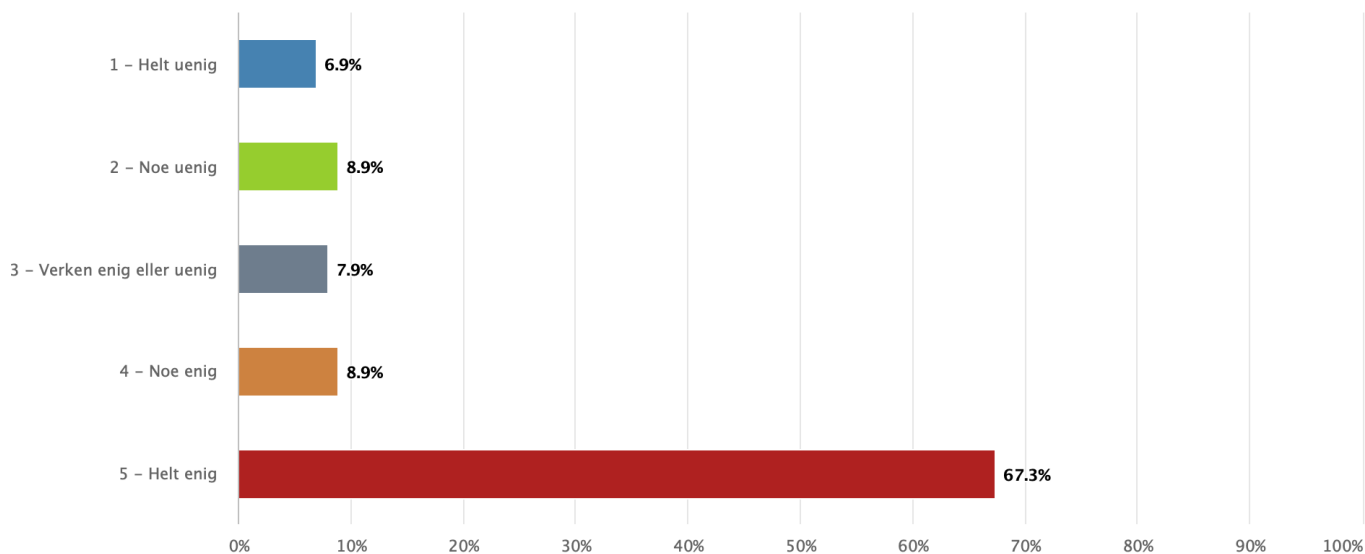
Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.	Prosent
1 - Helt uenig	2.0%
2 - Noe uenig	2.0%
3 - Verken enig eller uenig	5.0%
4 - Noe enig	19.8%
5 - Helt enig	71.3%
Antall responser	101

4 % av respondentene oppga «uenig»

5 % av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

91 % av respondentene oppga «enig»

27.2 Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.	101	4.21	1.30	5

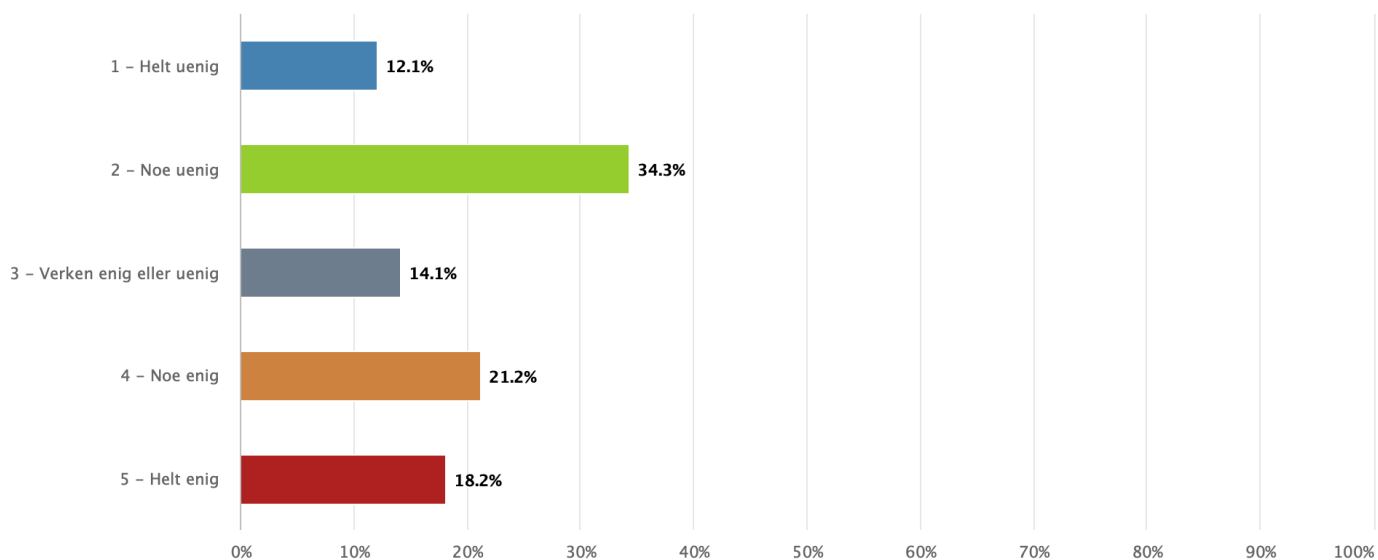
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.	Prosent
1 - Helt uenig	6.9%
2 - Noe uenig	8.9%
3 - Verken enig eller uenig	7.9%
4 - Noe enig	8.9%
5 - Helt enig	67.3%
Antall responser	101

16 % av respondentene oppga «uenig»

8 % av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

76 % av respondentene oppga «enig»

27.3. Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.	99	2 . 99	1 . 33	3

Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.	Prosent
1 - Helt uenig	12.1%
2 - Noe uenig	34.3%
3 - Verken enig eller uenig	14.1%
4 - Noe enig	21.2%
5 - Helt enig	18.2%
Antall responser	99

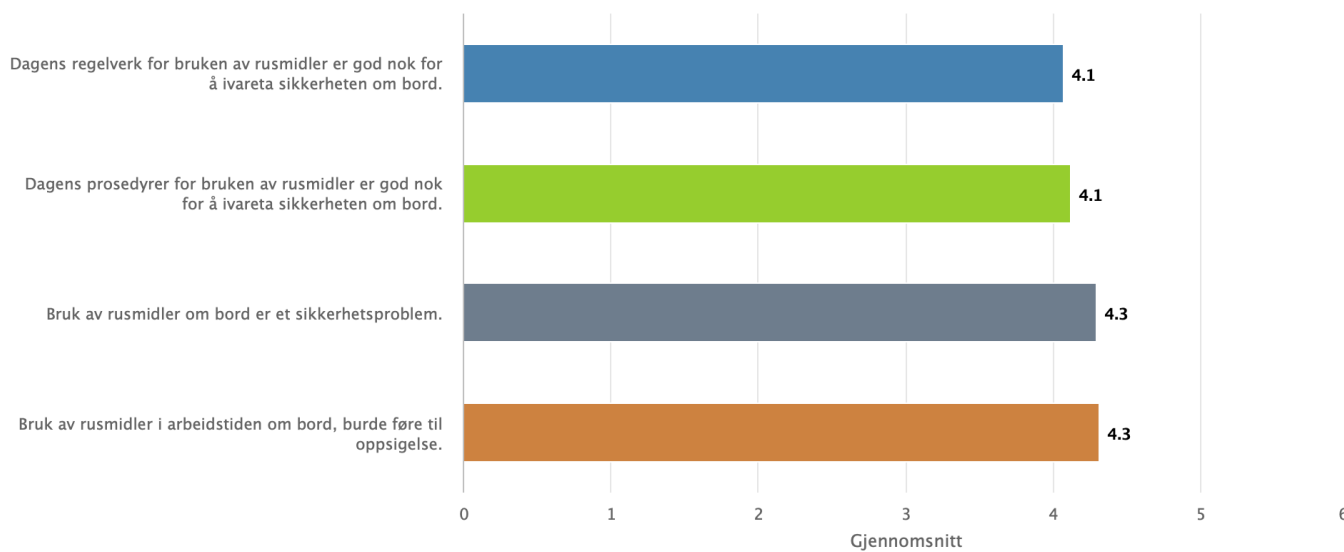
46% av respondentene oppga «uenig»

14% av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

39% av respondentene oppga «enig»

1% av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

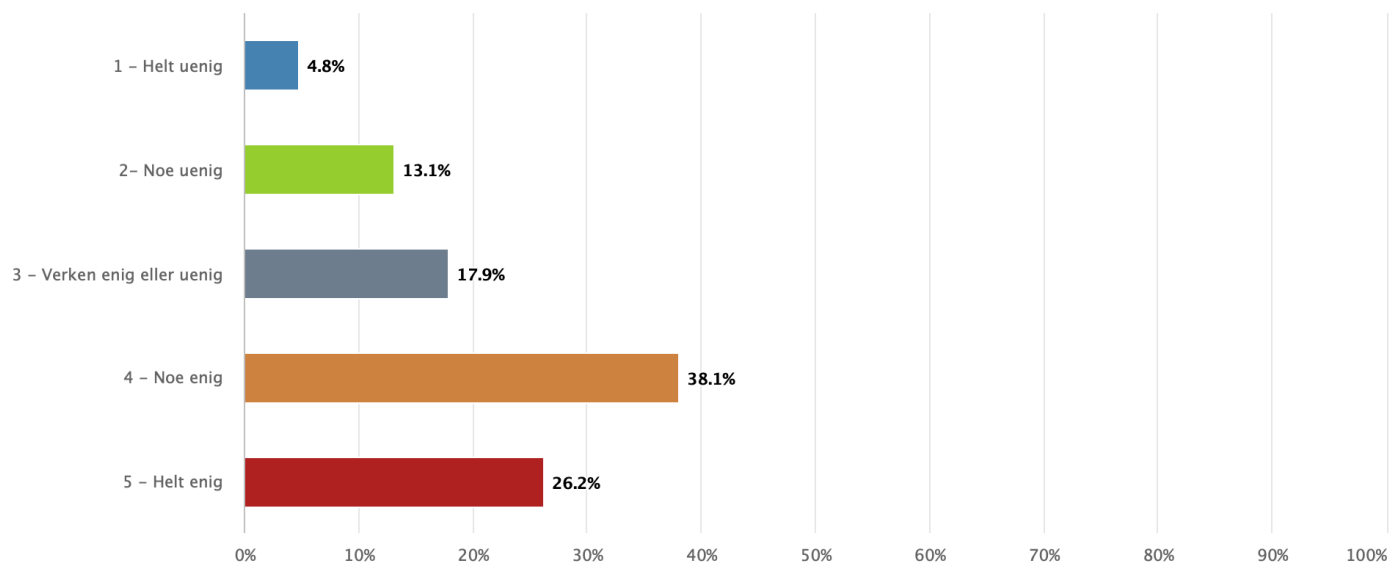
28. Ta stilling til følgende påstander:

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Dagens regelverk for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	101	4 . 07	1 . 35	4
Dagens prosedyrer for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	100	4 . 12	1 . 33	4
Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.	101	4 . 30	1 . 14	5
Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.	101	4 . 32	1 . 12	5

Dette er en totaloversikt over påstandene, «vet ikke» svaralternativ er ikke fjernet. Se hver enkelt påstand for korrekte tall.

28.1 Dagens regelverk for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Dagens regelverk for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	84	3.68	1.14	4

Dagens regelverk for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	Prosent
1 - Helt uenig	4.8%
2 - Noe uenig	13.1%
3 - Verken enig eller uenig	17.9%
4 - Noe enig	38.1%
5 - Helt enig	26.2%
Antall responser	84

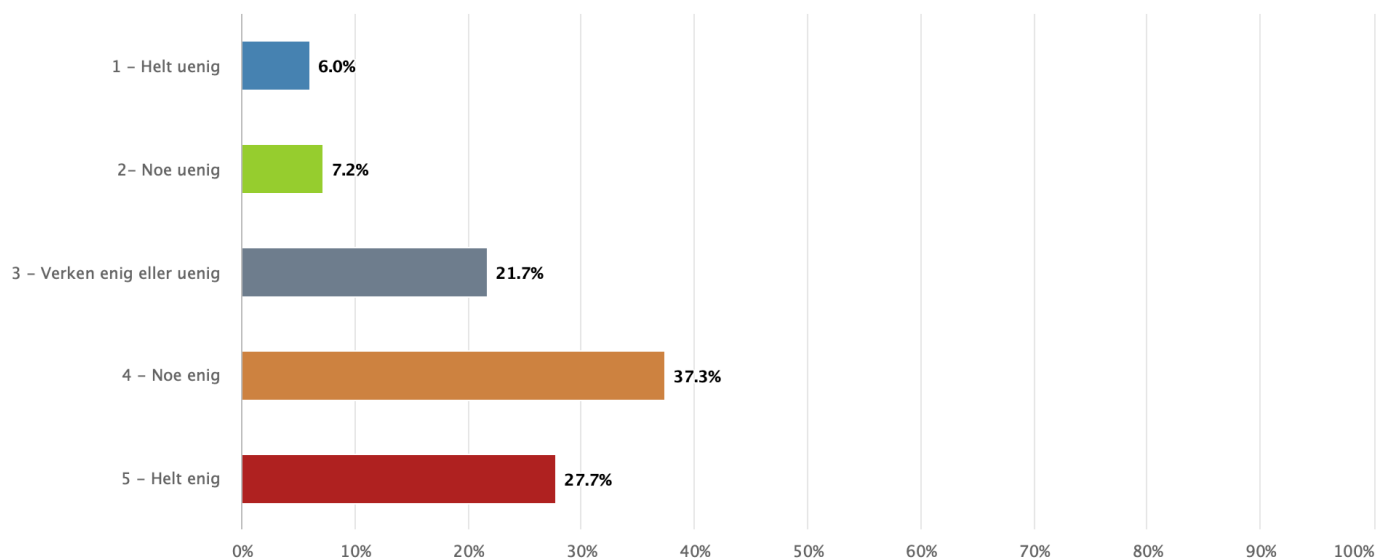
15 % av respondentene oppga «uenig»

15 % av respondentene oppga «verken er enig eller uenig»

54 % av respondentene oppga «enig»

17% av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

28.2 Dagens prosedyrer for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Dagens prosedyrer for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	83	3.73	1.12	4

Dagens prosedyrer for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	Prosent
1 - Helt uenig	6.0%
2 - Noe uenig	7.2%
3 - Verken enig eller uenig	21.7%
4 - Noe enig	37.3%
5 - Helt enig	27.7%
Antall responser	83

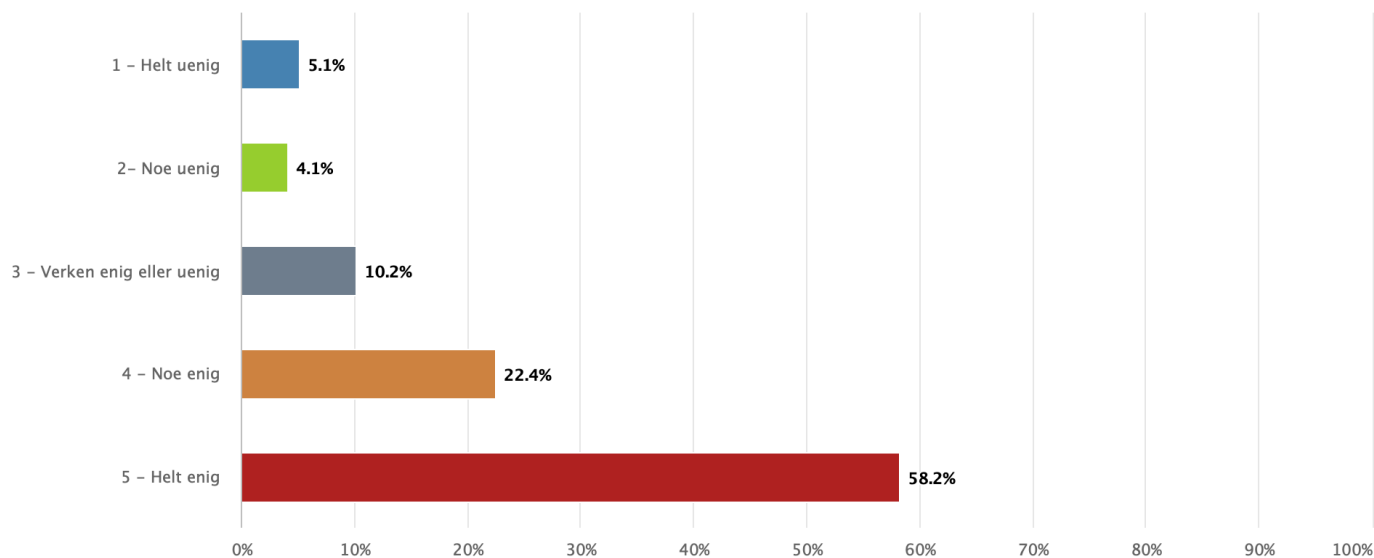
11% av respondentene oppga «uenig»

18% av respondentene oppga «verken enig eller uenig»

54% av respondentene oppga «enig»

17% av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

28.3 Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.	98	4 . 24	1 . 12	5

Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.	Prosent
1 - Helt uenig	5.1%
2- Noe uenig	4.1%
3 - Verken enig eller uenig	10.2%
4 - Noe enig	22.4%
5 - Helt enig	58.2%
Antall responser	98

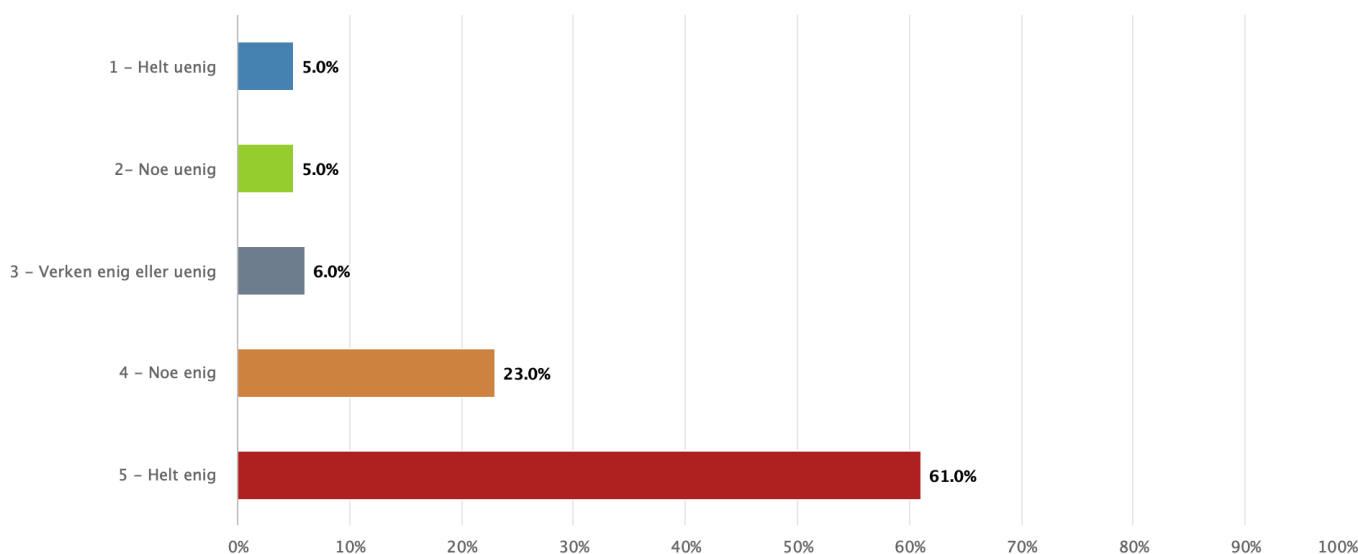
9 % av respondentene oppga «uenig»

10 % av respondentene oppga «verken er enig eller uenig»

78 % av respondentene oppga «enig»

3 % av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

28.4 Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.	100	4.30	1.11	5

Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.	Prosent
1 - Helt uenig	5.0%
2 - Noe uenig	5.0%
3 - Verken enig eller uenig	6.0%
4 - Noe enig	23.0%
5 - Helt enig	61.0%
Antall responser	100

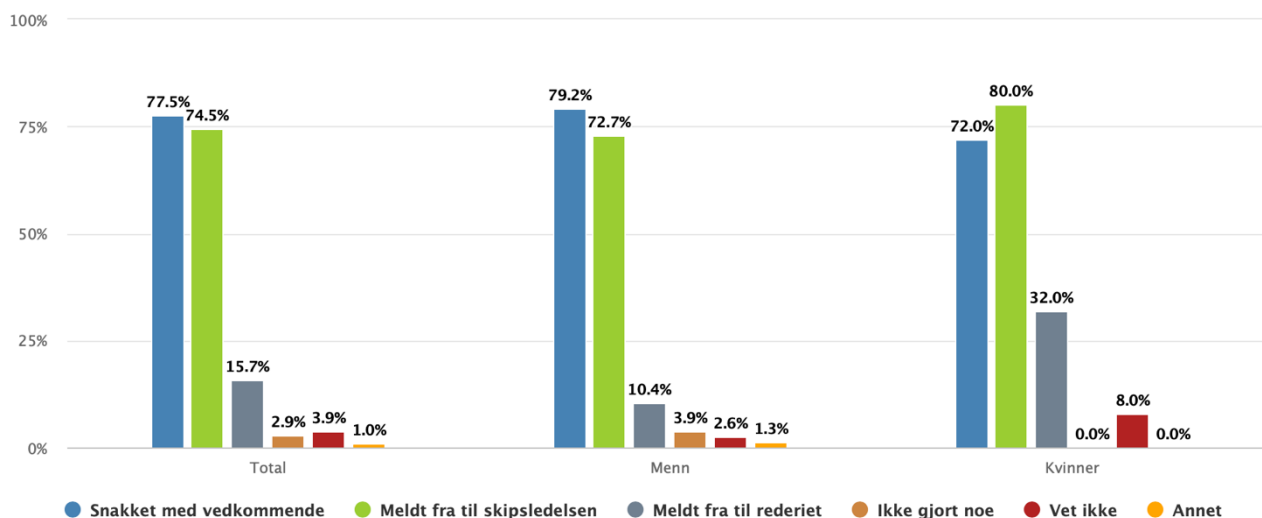
10 % av respondentene oppga «uenig»

6 % av respondentene oppga «verken er enig eller uenig»

83 % av respondentene oppga «enig»

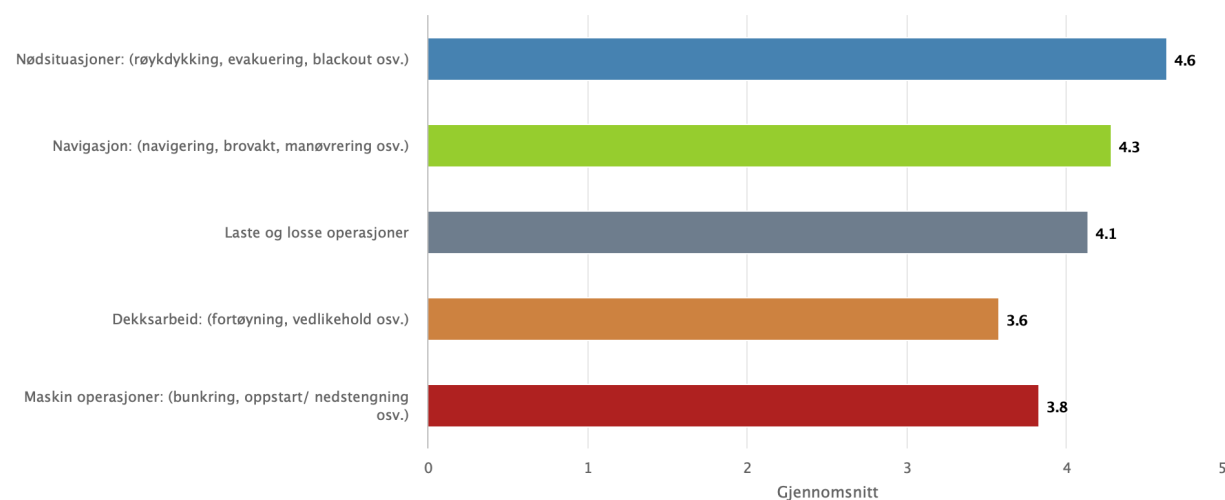
1 % av respondentene oppga «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

29. Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du: (flere svar mulig)

Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du: (flere svar mulig)	Total	Menn	Kvinner
Snakket med vedkommende	77.5%	79.2%	72.0%
Meldt fra til skipsledelsen	74.5%	72.7%	80.0%
Meldt fra til rederiet	15.7%	10.4%	32.0%
Ikke gjort noe	2.9%	3.9%	0.0%
Vet ikke	3.9%	2.6%	8.0%
Annet	1.0%	1.3%	0.0%
Antall responser	102	77	25

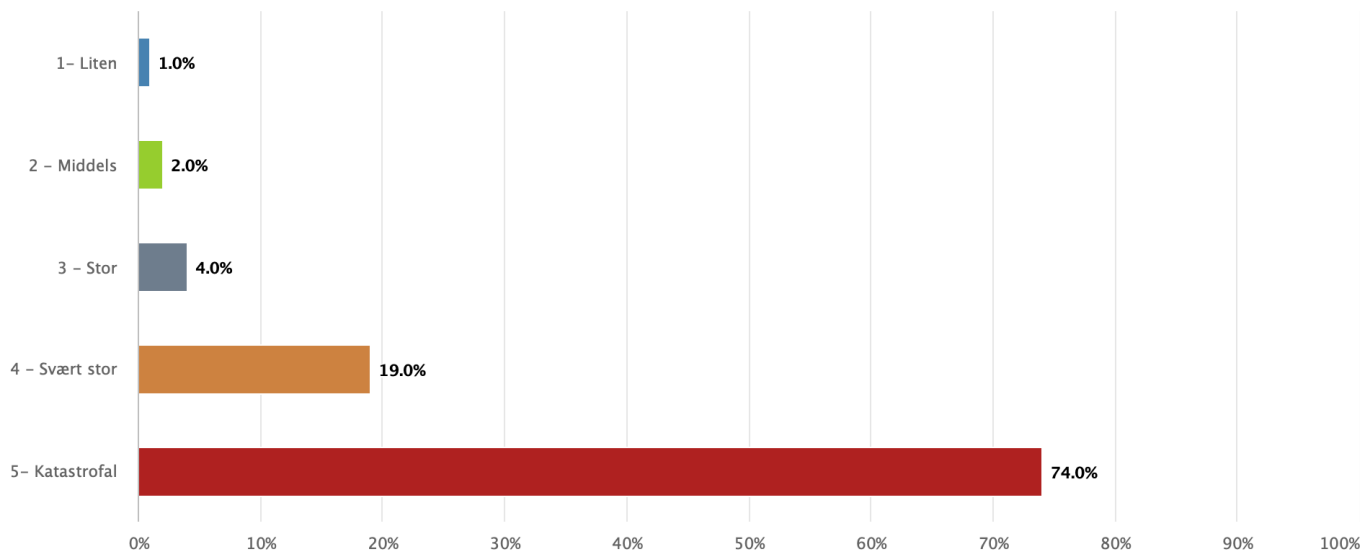
30. Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Nødsituasjoner: (røykdykking, evakuering, blackout osv.)	101	4.63	0.74	5
Navigasjon: (navigering, brovakt, manøvrering osv.)	101	4.28	0.90	4.5
Laste og losse operasjoner	101	4.13	0.95	4
Dekksarbeid: (fortøyning, vedlikehold osv.)	101	3.58	1.09	4
Maskin operasjoner: (bunkring, oppstart/ nedstengning osv.)	101	3.83	1.16	4

Dette er en totaloversikt over påstandene, «vet ikke» svaralternativ er ikke fjernet. Se hver enkelt påstand for korrekte tall.

30.1 Nødsituasjoner: (røykdykking, evakuering, blackout osv.)

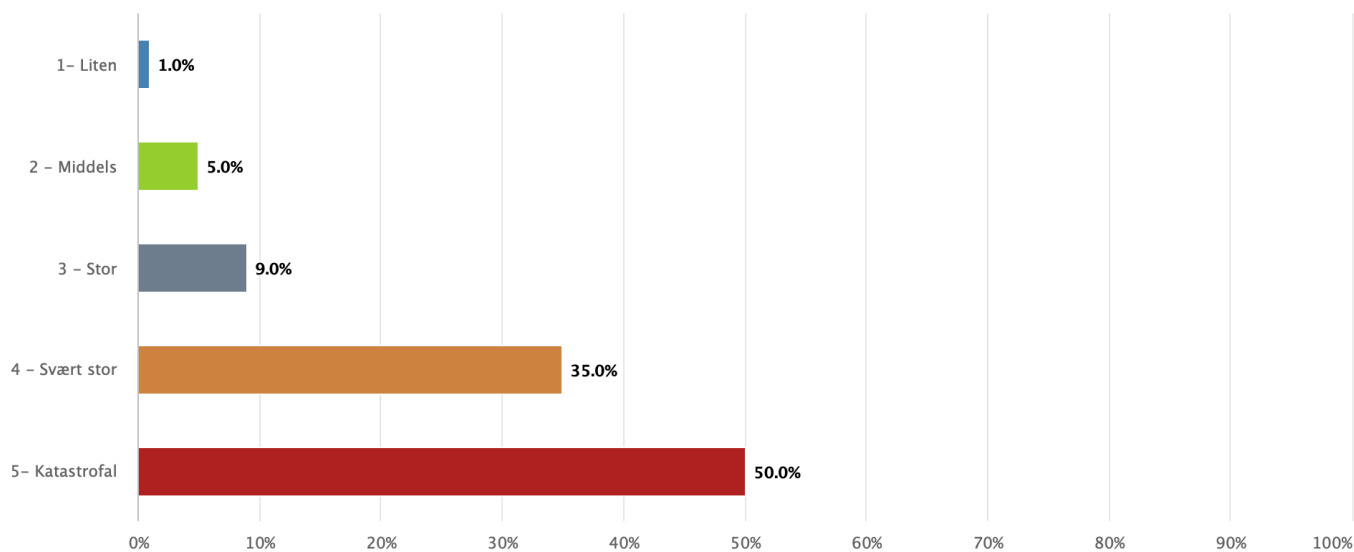

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Nødsituasjoner: (røykdykking, evakuering, blackout osv.)	100	4.63	0.74	5

Nødsituasjoner: (røykdykking, evakuering, blackout osv.)	Prosent
1- Liten	1.0%
2 - Middels	2.0%
3 - Stor	4.0%
4 - Svært stor	19.0%
5- Katastrofal	74.0%
Antall responser	100

1% av respondentene svarte «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

30.2 Navigasjon: (navigering, brovakt, manøvrering osv.)

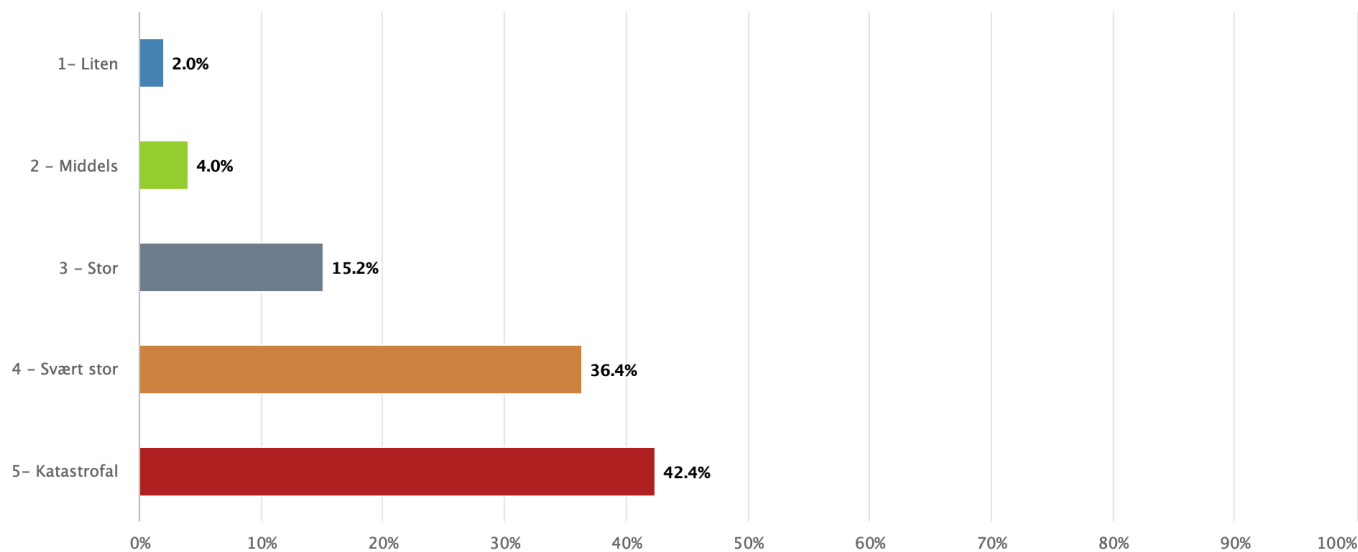

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Navigasjon: (navigering, brovakt, manøvrering osv.)	100	4.28	0.90	4.5

Navigasjon: (navigering, brovakt, manøvrering osv.)	Prosent
1- Liten	1.0%
2 - Middels	5.0%
3 - Stor	9.0%
4 - Svært stor	35.0%
5- Katastrofal	50.0%
Antall responser	100

1% av respondentene svarte «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

30.3 Laste og losse operasjoner

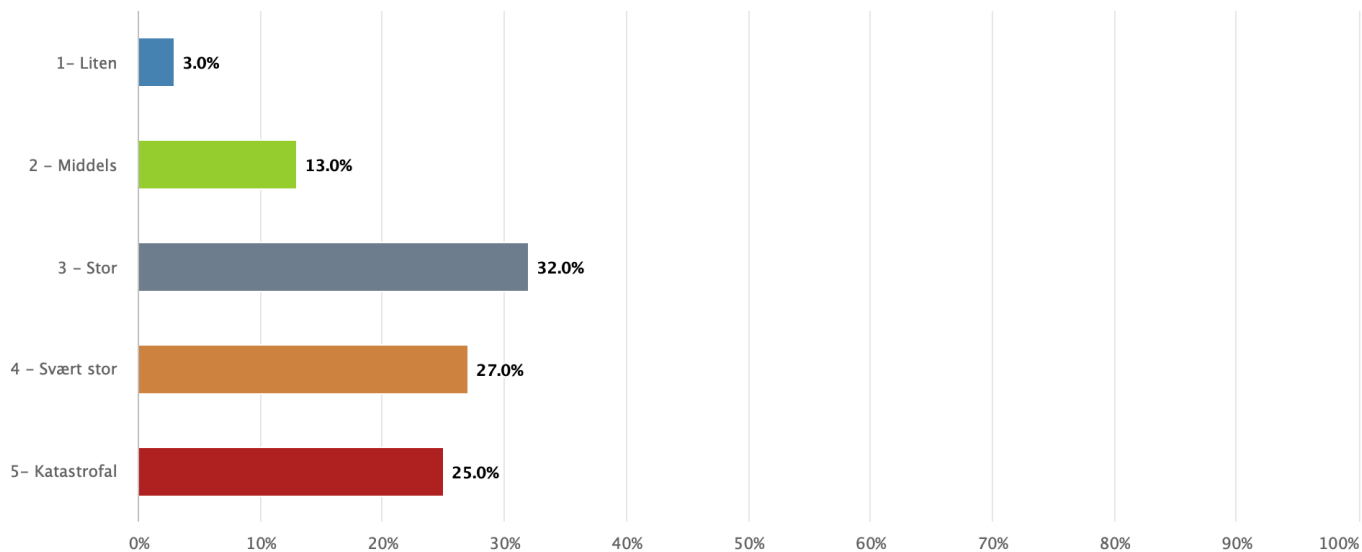

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Laste og losse operasjoner	99	4.13	0.95	4

Laste og losse operasjoner	Prosent
1- Liten	2.0%
2 - Middels	4.0%
3 - Stor	15.2%
4 - Svært stor	36.4%
5- Katastrofal	42.4%
Antall responser	99

2% av respondentene svarte «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

30.4 Dekksarbeid: (fortøyning, vedlikehold osv.)

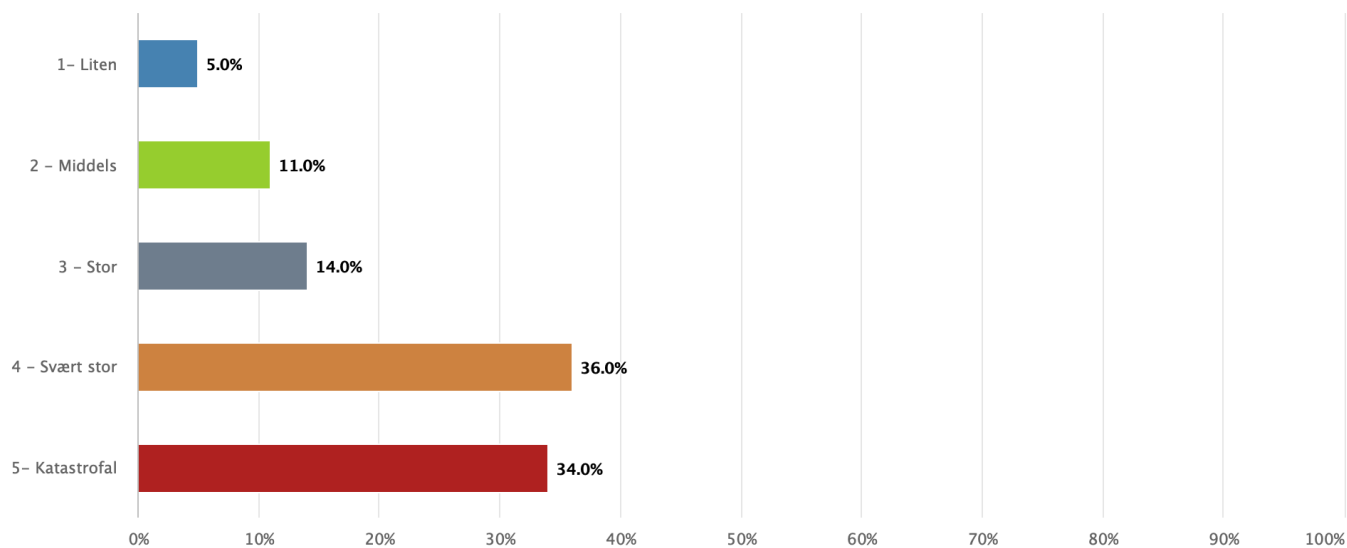

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Dekksarbeid: (fortøyning, vedlikehold osv.)	100	3.58	1.09	4

Dekksarbeid: (fortøyning, vedlikehold osv.)	Prosent
1- Liten	3.0%
2 - Middels	13.0%
3 - Stor	32.0%
4 - Svært stor	27.0%
5- Katastrofal	25.0%
Antall responser	100

1% av respondentene svarte «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

30.5 Maskin operasjoner: (bunkring, oppstart/nedstengning osv.)

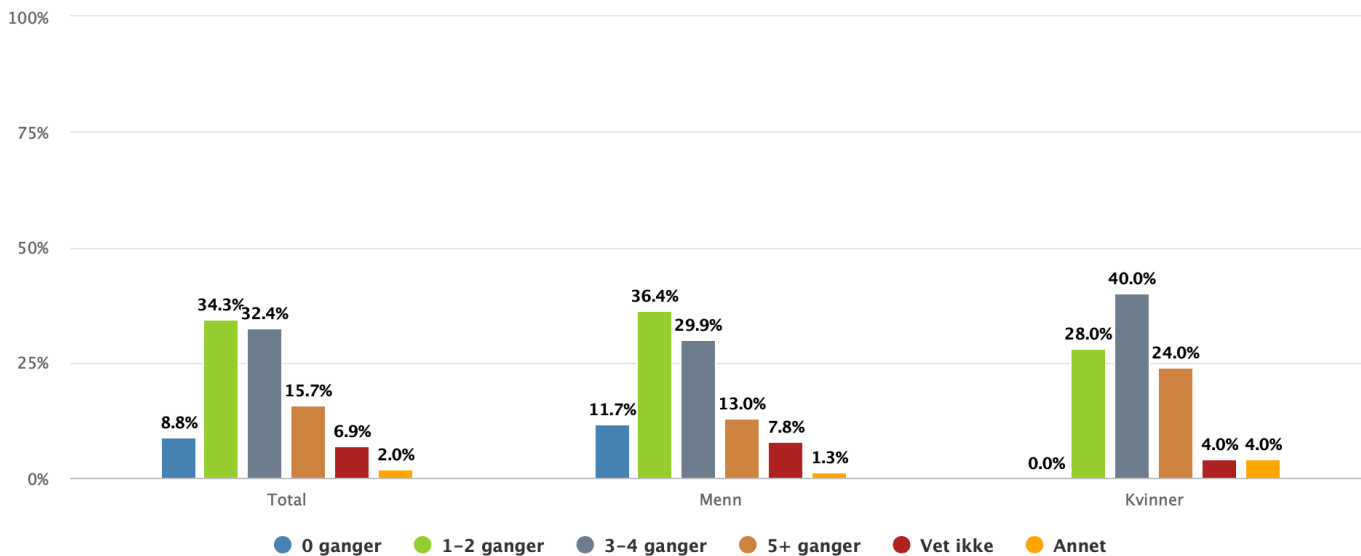

	Antall responser	Gjennomsnitt	Standardavvik	Median
Maskin operasjoner: (bunkring, oppstart/ nedstengning osv.)	100	3.83	1.16	4

Maskin operasjoner: (bunkring, oppstart/nedstengning osv.)	Prosent
1- Liten	5.0%
2 - Middels	11.0%
3 - Stor	14.0%
4 - Svært stor	36.0%
5- Katastrofal	34.0%
Antall responser	100

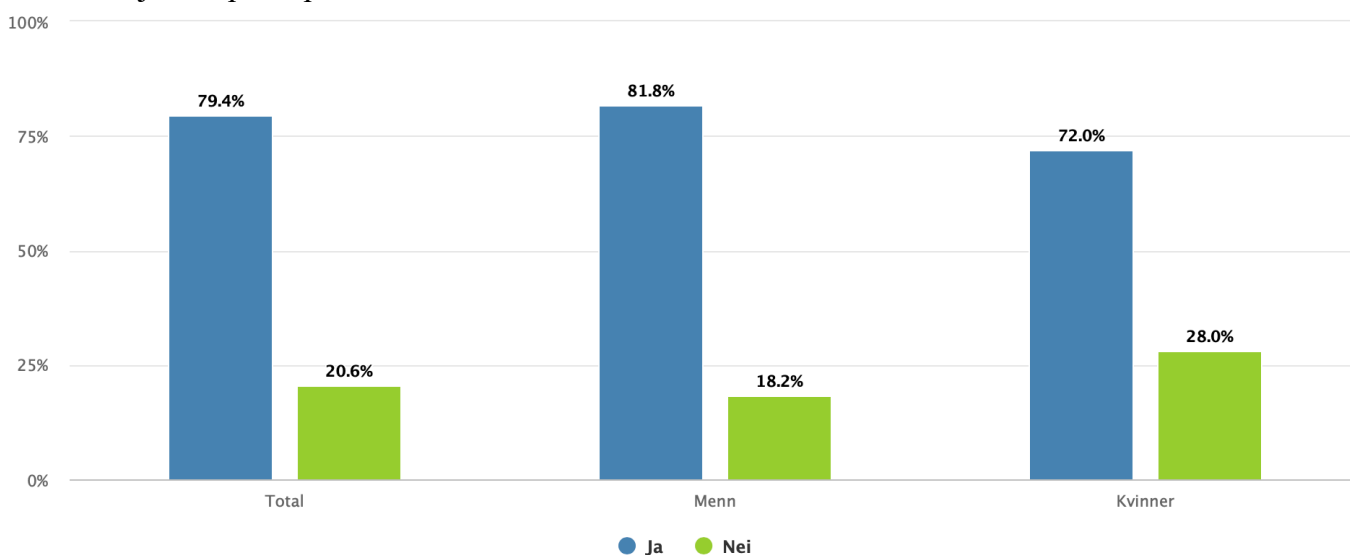
1% av respondentene svarte «vet ikke» (disse svarene er fjernet fra statistikken)

31. Hvor ofte synes du rus-testing burde forekomme på skip på et årlig basis?

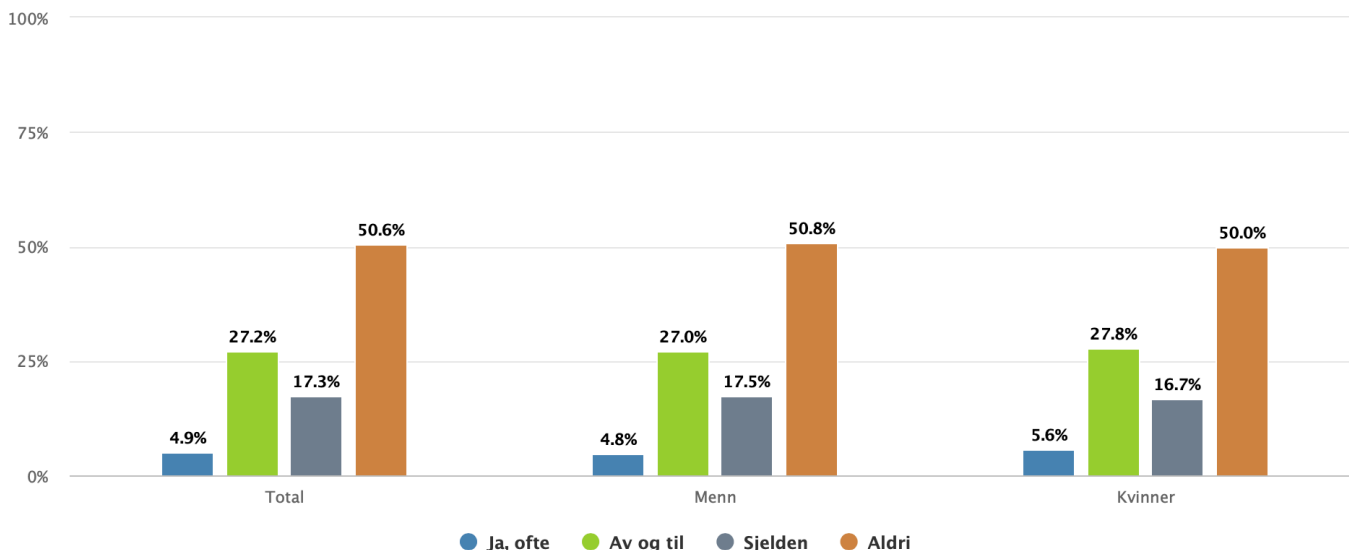
Hvor ofte synes du rus-testing burde forekomme på skip på et årlig basis?	Total	Menn	Kvinner
0 ganger	8.8%	11.7%	0.0%
1-2 ganger	34.3%	36.4%	28.0%
3-4 ganger	32.4%	29.9%	40.0%
5+ ganger	15.7%	13.0%	24.0%
Vet ikke	6.9%	7.8%	4.0%
Annet	2.0%	1.3%	4.0%
Antall responser	102	77	25

32. Har du jobbet på skip?

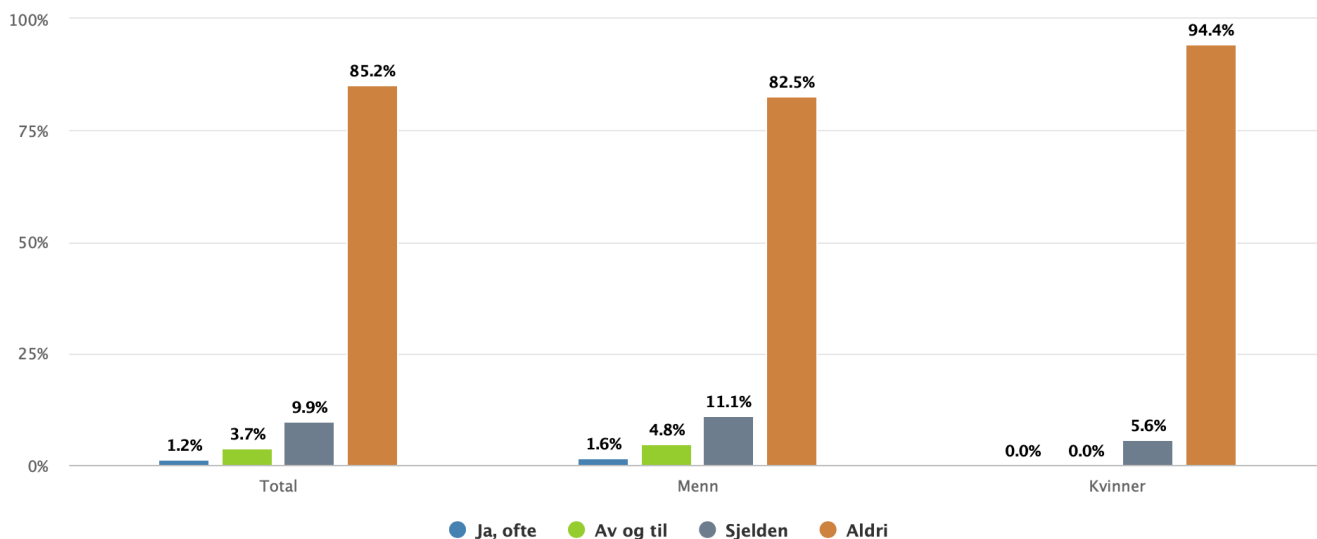
Har du jobbet på skip?	Total	Menn	Kvinner
Ja	79.4%	81.8%	72.0%
Nei	20.6%	18.2%	28.0%
Antall responser	102	77	25

33. Har du blitt rus-testet om bord?

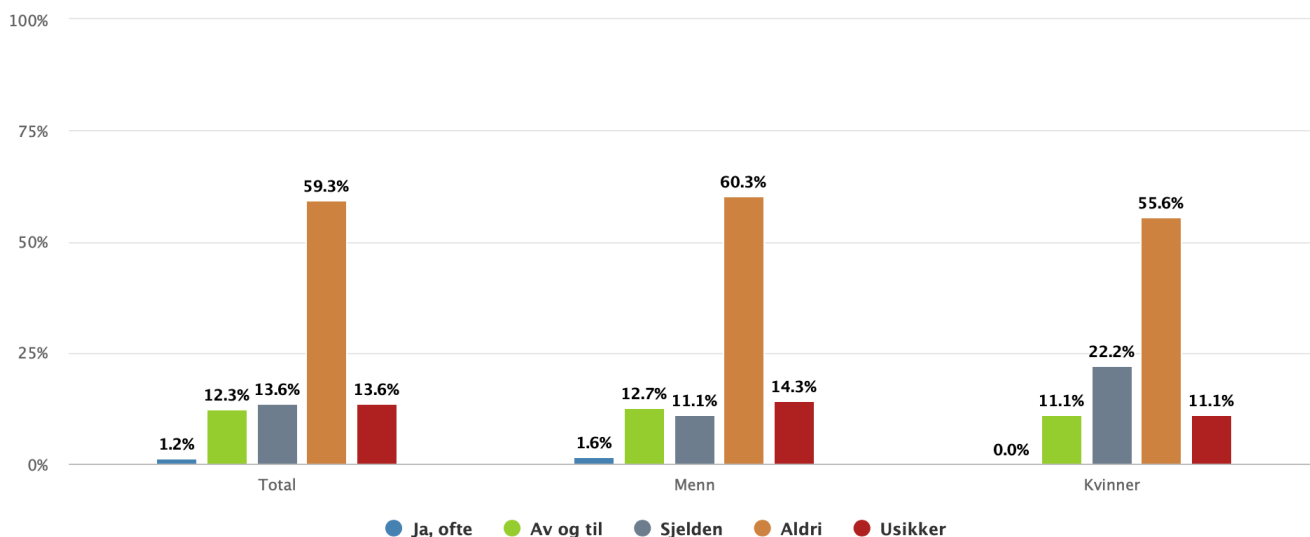
Har du blitt rus-testet om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	4.9%	4.8%	5.6%
Av og til	27.2%	27.0%	27.8%
Sjelden	17.3%	17.5%	16.7%
Aldri	50.6%	50.8%	50.0%
Antall responser	81	63	18

34. Har du brukt rusmidler i arbeidstiden om bord?

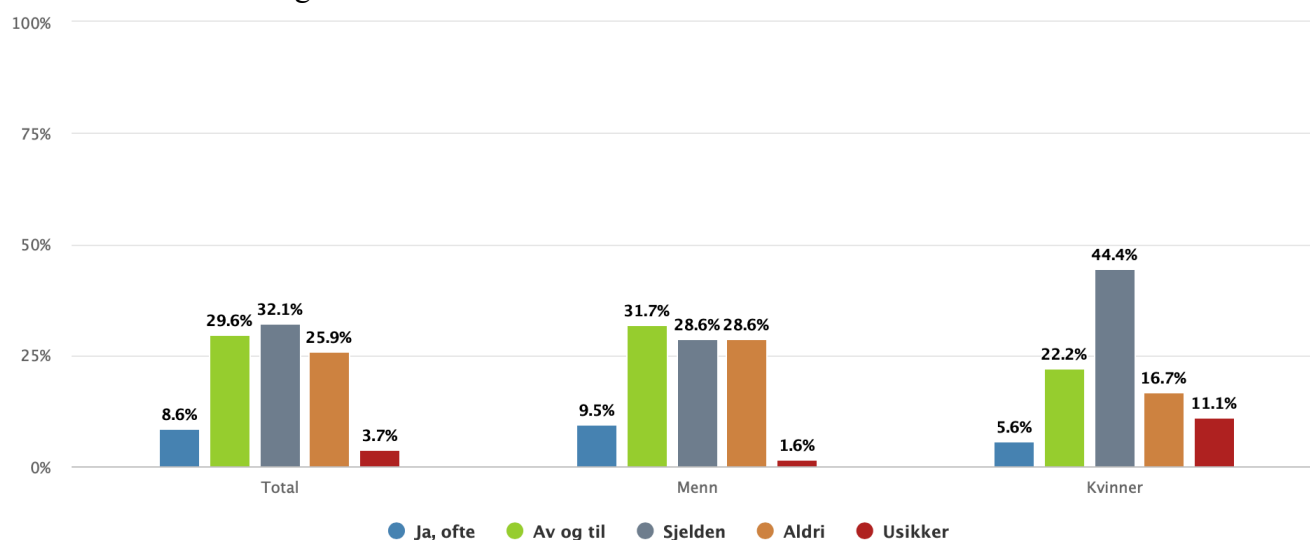
Har du brukt rusmidler i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.2%	1.6%	0.0%
Av og til	3.7%	4.8%	0.0%
Sjelden	9.9%	11.1%	5.6%
Aldri	85.2%	82.5%	94.4%
Antall responser	81	63	18

35. Har du sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord?

Har du sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	1.2%	1.6%	0.0%
Av og til	12.3%	12.7%	11.1%
Sjelden	13.6%	11.1%	22.2%
Aldri	59.3%	60.3%	55.6%
Usikker	13.6%	14.3%	11.1%
Antall responser	81	63	18

36. Har du sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord?

Har du sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord?	Total	Menn	Kvinner
Ja, ofte	8.6%	9.5%	5.6%
Av og til	29.6%	31.7%	22.2%
Sjelden	32.1%	28.6%	44.4%
Aldri	25.9%	28.6%	16.7%
Usikker	3.7%	1.6%	11.1%
Antall responser	81	63	18

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelsen

Holdninger og bruk av rusmidler blant norske sjøoffiserstudenter.

Vi er tre studenter ved Høgskolen på Vestlandet i Haugesund, som skriver vår avsluttende bacheloroppgave i nautikk. Temaet vi har valgt oss for denne oppgaven er å kartlegge holdninger og bruken av rusmidler blant kommende norske offiserer. Vi ønsker å finne ut om det forekommer misbruk av rusmidler i det maritime studentmiljøet.

Spørreundersøkelsen er **anonym** og vil ta fra 5-10 minutter å gjennomføre. Informasjonene vi samler inn gjennom undersøkelsen skal brukes til statistikk i oppgaven. Temaet vi har valgt å undersøke er å anse som svært sensitivt og derfor er vi svært opptatt av at din sikkerhet ivaretas. **Vi vil dermed slette all informasjon vi samler inn etter analysering. Skoler, rederier, arbeidsgivere eller andre vil ikke ha muligheten til å kunne spore opp resultatene.**

Vi håper du tar spørreundersøkelsen seriøst og at du svarer ærlig på alle spørsmålene. Hvis det er noen spørsmål du ikke ønsker å svare på kan du hoppe over de aktuelle spørsmålene i undersøkelsen. Ved spørsmål angående undersøkelsen ta kontakt med *****@hotmail.com

Personalia

1) Kjønn?

- Mann
- Kvinner
- Annet

2) Hvor gammel er du?

- 18-20 år
- 21-25 år
- 26-30 år
- 31 år eller eldre

3) Hvilken utdanning tar du?

- Maskinoffiser
- Dekksoffiser
- Annet, vennligst spesifiser

4) Hvilken utdanningslinje går du på?

- Fagskole
- Bachelor
- Bachelor Y-vei
- Annet

5) Hvor mye fartstid har du? (Antall måneder)

- 0-60+ (respondentene hadde muligheten til å velge fra 0- 60+ måneder fartstid)

Utdanning

Spørsmålene som kommer nå omhandler holdninger og bruk av rusmidler i utdanningsløpet.

Definisjon av rusmidler:

Rusmidler er stoffer som gir opplevelser av rus, samt forskjellige andre symptomer og tegn på for eksempel stimulering av sentralnervesystemet. (Dietrichs & Mørland,2020)

Rusmidler som snus og røyk skal ikke regnes med.

Rusmidlene vi nå konsentrer oss om er alkohol, reseptbelagte medisiner, prestasjonsfremmende rusmidler og illegale rusmidler som, alle former av cannabis, hasj, kokain, amfetamin, metamfetamin, MDMA/ecstasy osv.

Reseptbelagte medisiner: Er lovlig og skal kun regnes med hvis det forekommer "misbruk" av medikamentene.

Dietrichs, E. S., & Mørland, J. (2020, 17. juli). Rusmidler. I Store medisinske Leksikon.

<https://sml.snl.no/rusmidler>

6) Tror du bruken av rusmidler til sjøs er et problem?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

7) Har du diskutert misbruk av rusmidler med andre medstudenter?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

8) Oppfatter du bruken av rusmidler blant maritime studenter som et problem?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

9) Ta stilling til følgende påstander:

	1 - Helt uenig	2 - Noe uenig	3 - Verken enig eller uenig	4 - Noe enig	5 - Helt enig	Vet ikke
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i studiehverdagen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min utdanningsinstitusjon er tydelige på konsekvensene av å bruke rusmidler i jobbsammenheng.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utdanningen min legger nok vekt på regelverket knyttet til bruken av rusmidler.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi burde ha mer fokus på holdninger til bruken av rusmidler i min utdanning.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10) Har du møtt med bakrus på skolen?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

11) Har du vært mindre effektiv på skolen på grunn av bakrus?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

12) Har bruk av rusmidler ført til at du har vært borte fra skolen?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

13) Har du brukt rusmidler for å prestere på skolen?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

14) Vet du om andre medstudenter som benytter seg av illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

- Ja
- Nei
- Vet ikke

15) Har en eller flere medstudenter tilbudt deg å prøve illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

16) Har du prøvd noen former av illegale rusmidler? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

- Ja
- Nei

Illegale rusmidler

Dette er de mest brukte sentralstimulerende stoffene i Norge. Hvis du benytter deg av noe annet vennligst spesifiser.

17) Hvilke av disse illegale rusmidlene har du prøvd? (Flere svar mulig).

- Amfetamin (AMP)
- Cannabis/hasj (THC)
- Metamfetamin (MET)
- Kokain (COC)
- Syntetiske katinoner
- Syntetiske cannabinoider
- Anabole steroider/ veksthormoner
- Annet

18) Hvor mange ganger har du benyttet deg av illegale rusmidler i løpet av de siste 12 månedene? (cannabis, kokain, ecstasy osv.)

- Aldri
- 1 gang
- 2-5 ganger
- 6-10 ganger
- 11-49 ganger
- 50 + ganger

Alkohol

Spørsmålene som kommer nå omhandler egen alkoholbruk.

Spørsmålene på denne siden er hentet fra SSB sin dokumentasjonsrapport til rusundersøkelsen i 2019.

Statistisk sentralbyrå. (2019, 04. november). Rusundersøkelsen 2019

Hentet fra

https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/_attachment/402088?_ts=16e17a581e8?

(Statistisk Sentralbyrå [SSB], 2019, s.28)

19) I løpet av de siste 12 måneder, vil du si du har drukket alkohol stort sett daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere?

- Stort sett daglig
- Ukentlig
- Månedlig
- Sjeldnere enn månedlig
- Driker ikke

(SSB, 2019, s.36)

20) I løpet av de siste 12 måneder, hvor ofte har du drukket så mye alkohol at du har følt deg tydelig beruset?

- Stort sett daglig
- Ukentlig
- Månedlig
- Sjeldnere enn månedlig
- Ikke relevant

(SSB, 2019, s.39)

21) Har du eller en medstudent noen gang blitt skadet som følge av at du har drukket alkohol?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri
- Vet ikke

Rusmidler og arbeidsliv

Med jobb ved siden av studiene mener vi vikariater, sommerjobber, deltidsjobber osv.

22) Har du jobb ved siden av studiene?

- Ja
- Nei

Rusmidler og arbeidsliv

Spørsmålene som kommer nå omhandler bruk av rusmidler i jobbsammenheng. Det er fremdeles jobb som er kombinert med studiene som er av interesse.

Spørsmål på denne siden er hentet fra SSB sin dokumentasjonsrapport til rusundersøkelsen i 2019 Statistisk sentralbyrå. (2019, 04. november). Rusundersøkelsen 2019

Hentet fra

https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/_attachment/402088?_ts=16e17a581e8?

(SSB, 2019, s. 40)

23) I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange arbeidsdager var du totalt sett borte på grunn av egen alkoholbruk (fordi du hadde drukket, bakrus, ulykker eller sykdom relatert til alkoholbruk)?

- 0- 20+ (respondentene hadde muligheten til å velge fra 0-20+)

(SSB, 2019, s. 40)

24) I løpet av de siste 12 månedene, hvor mange ganger har du vært mindre effektiv på jobb fordi du drakk alkohol dagen før?

- 0-20+ (respondentene hadde muligheten til å velge fra 0-20+)

25) Har du møtt med bakrus på jobb?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

26) Har du brukt rusmidler i arbeidstiden?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

Rusmidler på skip

Spørsmålene som kommer nå vil omhandle dine holdninger til rusmidler om bord på skip. På denne siden har det ingen betydning om du har fartstid eller ikke.

27) Ta stilling til følgende påstander:

	1 - Helt uenig	2 - Noe uenig	3 - Verken enig eller uenig	4 - Noe enig	5 - Helt enig	Vet ikke
Det er en fare for sikkerheten å møte bakfull på jobb til sjøs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til sjøs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det bør være absolutt nulltoleranse for alkohol om bord på skip til kai.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28) Ta stilling til følgende påstander:

	1 - Helt uenig	2 - Noe uenig	3 - Verken enig eller uenig	4 - Noe enig	5 - Helt enig	Vet ikke
Dagens regelverk for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dagens prosedyrer for bruken av rusmidler er god nok for å ivareta sikkerheten om bord.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bruk av rusmidler om bord er et sikkerhetsproblem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bruk av rusmidler i arbeidstiden om bord, burde føre til oppsigelse.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29) Om du i en jobbsituasjon om bord hadde sett en kollega vært påvirket av rusmidler, hadde du: (flere svar mulig)

- Snakket med vedkommende
- Meldt fra til skipsledelsen
- Meldt fra til rederiet
- Ikke gjort noe
- Vet ikke
- Annet

30) Fra 1-5, hvordan vurderer du risikoen av å være påvirket av rusmidler i de ulike situasjonene?

	1- Liten	2 - Middels	3 - Stor	4 - Svært stor	5- Katastrofal	Vet ikke
Nødsituasjoner: (røykdykking, evakuering, blackout osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Navigasjon: (navigering, brovakt, manøvrering osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laste og losse operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dekksarbeid: (fortøyning, vedlikehold osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maskin operasjoner: (bunkring, oppstart/ nedstengning osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31) Hvor ofte synes du rus-testing burde forekomme på skip på et årlig basis?

- 0 ganger
- 1-2 ganger
- 3-4 ganger
- 5+ ganger
- Vet ikke
- Annet

32) Har du jobbet på skip?

- Ja
- Nei

Bruk av rusmidler på skip

Disse spørsmålene er aktuelle for deg som har jobbet på skip.

33) Har du blitt rus-testet om bord?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

34) Har du brukt rusmidler i arbeidstiden om bord?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri

35) Har du sett en kollega påvirket av rusmidler i arbeidstiden om bord?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri
- Usikker

36) Har du sett en kollega møte bakfull i arbeidstiden om bord?

- Ja, ofte
- Av og til
- Sjelden
- Aldri
- Usikker

Progress: © Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Vedlegg 3 - Spørreundersøkelse om maritim sikkerhet 2021

I dette vedlegget finner man statistikken på Sjøfartdirektoratets spørreundersøkelse om maritim sikkerhet. Det er kun de spørsmålene som vi har anvendt i oppgaven som vises.

«Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet jeg jobber».

v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet jeg jobber.			v67 Bakgrunn om deg selv del 2: Hva er din stilling om bord? Velg det alternativet som ligger nærmest din stilling.											
Count			Kaptein	Dekksoffiser /Styrmann (ikke kaptein eller los)	Los	Dekksmannskap/Dekks personell (Matros, Båtsmann, Tømmermann, Jungmann etc.)	Maskinsjef	Maskinoffiser/Maskinist (ikke maskinsjef)	Maskinmannskap (Mekaniker, Motormann, Pumpemann, Smører etc.)	Lærling/kadett	Innenfor forpleining (Catering, Kokk, Renhold, Sykepleier og andre støttefunksjoner)	Elektriker	Annet, spesifiser:	Total
v65	Bakgrunn om deg selv: Under hvilket arbeidsområde passer din stilling best?													
Dekk	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig	176	126		755				50		6	136	1249
		2 - Noe uenig	4	6		29				1		0	3	43
		3 - Verken enig eller uenig	0	8		20				2		0	3	33
		4 - Noe enig	5	1		9				1		0	1	17
		5 - Helt enig	1	8		10				1		0	1	21
		Vet ikke	0	2		2				1		0	3	8
		Ikke relevant	3	3		4				0		0	1	11
	Total		189	154		829				56		6	148	1382
Bro	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig	963	809	100					21			39	1932
		2 - Noe uenig	31	27	11					1			2	72
		3 - Verken enig eller uenig	8	11	2					0			2	23
		4 - Noe enig	5	12	0					1			0	18
		5 - Helt enig	14	19	1					0			1	35
		Vet ikke	0	4	3					0			0	7
		Ikke relevant	4	8	3					0			0	15
	Total		1025	890	120					23			44	2102
Maskin	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig				672	400	90		41		222	34	1459
		2 - Noe uenig				16	9	1		0		8	1	35
		3 - Verken enig eller uenig				9	11	3		0		3	0	26
		4 - Noe enig				6	3	1		1		3	1	15
		5 - Helt enig				13	18	2		1		5	4	43
		Vet ikke				0	1	0		0		4	0	5
		Ikke relevant				7	12	3		0		4	0	26
	Total					723	454	100		43		249	40	1609
Forpleining/catering	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig								3	327		84	414
		2 - Noe uenig								0	7		1	8
		3 - Verken enig eller uenig								1	8		3	12
		4 - Noe enig								0	6		2	8
		5 - Helt enig								0	5		2	7
		Vet ikke								1	4		2	7
		Ikke relevant								0	2		0	2
	Total									5	359		94	458
Jobber på land	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig								0		1	7	8
		2 - Noe uenig								1		0	0	1
		4 - Noe enig								0		0	2	2
	Total									1		1	9	11
Total	v169 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Bruk av rusmidler (inkludert alkohol) er et problem på fartøyet	1 - Helt uenig	1139	935	100	755	672	400	90	115	327	229	300	5062
		2 - Noe uenig	35	33	11	29	16	9	1	3	7	8	7	159
		3 - Verken enig eller uenig	8	19	2	20	9	11	3	3	8	3	8	94
		4 - Noe enig	10	13	0	9	6	3	1	3	6	3	6	60
		5 - Helt enig	15	27	1	10	13	18	2	2	5	5	8	106
		Vet ikke	0	6	3	2	0	1	0	2	4	4	5	27
		Ikke relevant	7	11	3	4	7	12	3	0	2	4	1	54
	Total		1214	1044	120	829	723	454	100	128	359	256	335	5562

«Det hender at kollegaer på fartøyet jeg jobber er ruspåvirket/i bakrus i jobbsammenheng».

v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende

Det hender at kollegaer på fartøyet jeg jobber er ruspåvirket/i bakrus i jobbsammenheng.

Count

		v67 Bakgrunn om deg selv del 2: Hva er din stilling om bord? Velg det alternativet som ligger nærmest din stilling.											
		Kaptein	Los	Dekksmannskap/Dekks personell (Matros, Båtsmann, Tømmermann, Jungmann etc.)	Maskinsjef	Maskinoffiser/Maskinist (ikke maskinsjef)	Maskinmannskap (Mekaniker, Motormann, Pumpemann, Smører etc.)	Lærling/kadett	Innenfor forpleining (Catering, Kokk, Renhold, Sykepleier og andre støttefunksjoner)	Elektriker	Annet, spesifiser:	Total	
v65 Bakgrunn om deg selv:	Under hvilket arbeidsområde passer din stilling best?												
Dekk	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru	173	128	734				52		6	136	1229	
	1 - Helt uenig	6	8	36				1		0	2	53	
	2 - Noe uenig	3	5	25				2		0	5	40	
	3 - Verken enig eller uenig	2	5	19				0		0	2	28	
	4 - Noe enig	2	3	7				0		0	0	12	
	5 - Helt enig	0	2	5				1		0	1	9	
	Vet ikke	3	3	3				0		0	2	11	
	Ikke relevant												
	Total	189	154	829				56		6	148	1382	
Bro	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru	947	813	86				19			41	1906	
	1 - Helt uenig	33	33	14				2			2	84	
	2 - Noe uenig	13	16	7				0			0	36	
	3 - Verken enig eller uenig	17	18	2				1			1	39	
	4 - Noe enig	9	3	1				0			0	13	
	5 - Helt enig	3	3	8				1			0	15	
	Vet ikke	3	4	2				0			0	9	
	Ikke relevant												
	Total	1025	890	120				23			44	2102	
Maskin	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru				661	408	86	41		227	37	1460	
	1 - Helt uenig				27	19	2	1		9	3	61	
	2 - Noe uenig				11	6	3	0		2	0	22	
	3 - Verken enig eller uenig				8	9	2	1		3	0	23	
	4 - Noe enig				7	3	3	0		0	0	13	
	5 - Helt enig				5	4	1	0		3	0	13	
	Vet ikke				4	5	3	0		5	0	17	
	Ikke relevant												
	Total				723	454	100	43		249	40	1609	
Forpleining/catering	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru							2	316		86	404	
	1 - Helt uenig							1	7		2	10	
	2 - Noe uenig							0	11		3	14	
	3 - Verken enig eller uenig							1	9		3	13	
	4 - Noe enig							0	4		0	4	
	5 - Helt enig							1	11		0	12	
	Vet ikke							0	1		0	1	
	Ikke relevant												
	Total							5	359		94	458	
Jobber på land	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru							0		1	7	8	
	1 - Helt uenig							0		0	1	1	
	3 - Verken enig eller uenig							1		0	1	2	
	4 - Noe enig							1		1	9	11	
	Total							1		1	9	11	
Total	v170 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Det hender at kollegaer på fartøyet jeg arbeider ombord er ru	1120	941	86	734	661	408	86	114	316	234	307	5007
	1 - Helt uenig	39	41	14	36	27	19	2	5	7	9	9	208
	2 - Noe uenig	16	21	7	25	11	6	3	2	11	2	9	113
	3 - Verken enig eller uenig	19	23	2	19	8	9	2	4	9	3	7	105
	4 - Noe enig	11	6	1	7	7	3	3	0	4	0	0	42
	5 - Helt enig	3	5	8	5	5	4	1	3	11	3	1	49
	Vet ikke	6	7	2	3	4	5	3	0	1	5	2	38
	Ikke relevant												
	Total	1214	1044	120	829	723	454	100	128	359	256	335	5562

«Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opplagt/beroliget på jobb».

v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opplagt/beroliget på jobb.														
v65 Bakgrunn om deg selv del 2: Hva er din stilling om bord? Velg det alternativet som ligger nærmest din stilling.														
Count														
				Dekksmann skap/Dekks personell (M atros, Båtsmann, Tømmerma nn, Jungmann etc.)	Maskinsjef	Maskinoffise r/Maskinist (ikke maskinsjef)	Maskinmann skap (Mekaniker, Motormann, Pumpemann , Smører etc.)	Læring/kade tt	Innenfor forpleining (Catering, Køkk, Renhold, Sykepleier og andre støttefunksj oner)	Elektriker	Annet, spesifiser:	Total		
v65 Bakgrunn om deg selv: Under hvilket arbeidsområde passer din stilling best?	Kaptein	Dekksoffiser /Styrmann (ikke kaptein eller los)	Los											
Dekk	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig	187	146		815			56		6	147	1357	
		2 - Noe uenig	0	3		3			0		0	0	6	
		3 - Verken enig eller uenig	0	1		6			0		0	0	7	
		5 - Helt enig	0	1		0			0		0	1	2	
		Vet ikke	0	0		1			0		0	0	1	
		Ikke relevant	2	3		4			0		0	0	9	
	Total		189	154		829			56		6	148	1382	
Bro	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig	1016	881	119				23			44	2083	
		2 - Noe uenig	0	3	0				0			0	3	
		3 - Verken enig eller uenig	0	1	0				0			0	1	
		5 - Helt enig	5	1	0				0			0	6	
		Vet ikke	4	4	1				0			0	9	
	Total		1025	890	120				23			44	2102	
Maskin	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig				711	446	94	43		241	39	1574	
		2 - Noe uenig				2	0	0	0		2	1	5	
		3 - Verken enig eller uenig				2	0	1	0		1	0	4	
		4 - Noe enig				2	1	2	0		0	0	5	
		5 - Helt enig				2	1	1	0		1	0	5	
		Vet ikke				0	1	0	0		0	0	1	
		Ikke relevant				4	5	2	0		4	0	15	
	Total					723	454	100	43		249	40	1609	
Forpleining/catering	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig							3	351		94	448	
		2 - Noe uenig							2	0		0	2	
		4 - Noe enig							0	1		0	1	
		5 - Helt enig							0	3		0	3	
		Vet ikke							0	2		0	2	
		Ikke relevant							0	2		0	2	
	Total								5	359		94	458	
Jobber på land	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig							1		1	9	11	
	Total								1		1	9	11	
Total	v171 Rusmidler (inkludert alkohol): De påstandene du nå skal ta stilling til handler om rusmidler (inkludert alkohol) på fartøyet du arbeider om bord. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Jeg bruker rusmidler (inkludert alkohol) for å holde meg opp	1 - Helt uenig	1203	1027	119	815	711	446	94	126	351	248	333	5473
		2 - Noe uenig	0	6	0	3	2	0	0	2	0	2	1	16
		3 - Verken enig eller uenig	0	2	0	6	2	0	1	0	0	1	0	12
		4 - Noe enig	0	0	0	0	2	1	2	0	1	0	6	
		5 - Helt enig	5	2	0	0	2	1	1	0	3	1	16	
		Vet ikke	0	0	0	1	0	1	0	0	2	0	4	
		Ikke relevant	6	7	1	4	4	5	2	0	2	4	35	
	Total		1214	1044	120	829	723	454	100	128	359	256	335	5562